

Bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE!

**Máte staré čísla
periodík advokácie?**

Výzva na s. 7

**Možnosti obhajoby
právnickej osoby**

**Premlčanie záložného
práva** zriadeného podľa
§§ 151a a nasl. OZ
v znení neskorších
predpisov **a následky
jeho premlčania**

**Náhrada škody
a právo na vydanie
bezdôvodného
obohatenia**

Milé kolegyně a kolegovia,

„advokátske“ periodikum je najlepším priestorom na spoločné zamyslenie sa nad otázkou, či je etický a profesionálny prístup k výkonu povolania výlučne osobnou vecou každého advokáta, alebo platí výrok, ktorý preslávil Alexander Dumas v nestarnucom diele Traja mušketieri „Jeden za všetkých, všetci za jedného“.

Jedným z najčastejšie sa opakujúcich etických princípov v advokátskych predpisoch je povinnosť advokáta pri výkone povolania, aj mimo neho, dodržiavať vážnosť a dôstojnosť, ktorú vyžaduje jeho postavenie. Vyjadrovanie advokáta má byť vecné, neosobné a nesmie byť vedome nepravdivé. Advokát vystupuje voči súdom a úradom tak, aby nenarušil svoju nezávislosť. Správa sa k nim slušne a korektne. Verejnosť má tendenciu posudzovať podľa jedného zástupcu profesie všetkých jej členov, čoho sme často svedkami najmä vďaka médiám. Vzdelaný a rozhladený advokát pozná úlohu, ako aj silu, médií v spoločnosti, a to aj bulvárnych. Znalosť etických princípov a zásad pravidiel slušného správania, ktoré stmelujú spoločnosť a spríjemňujú náš každodenný život, nezbavuje advokáta schopnosti vnímať realitu takú, aká je, a pripraviť sa na konanie zodpovedajúce etickým štandardom aj v neštandardných situáciách. Profesionálne a etické vystupovanie advokáta nie je reakciou na slušné správanie okolia, naopak, je schopnosťou udržať vysoký štandard aj v situáciách, kedy okolie už túto schopnosť nemá. V tom váži vážnosť a dôstojnosť, prirodzená autorita, ktorú si povolanie advokáta vyžaduje. Advokát nesie v každej chvíli, okrem zodpovednosti za advokátsky stav, aj zodpovednosť za klienta. Dojem, aký pri komunikácii s médiami a štátnymi orgánmi zanechá, môže závažným spôsobom poškodiť záujmy klienta. Advokát, hoci čelí neočakávaným a nepríjemným situáciám, musí byť obrnený slušnosťou. Odvolať sa na záujmy klienta, ktorého háji, stavovsky „svätú“ povinnosť mlčanlivosti, a výhrady voči postupu predstaviteľov štátnej moci predniesť vecným spôsobom a argumentačne podoprieť odbornosťou, je alfou a omegou. Keď súčasne dodrží povinnosť nezávislosti, a stanoviská a vyjadrenia klienta neinterpretuje ako svoje vlastné, zachová nielen vysoký morálny kredit povolania, ale pod drobnohľadom verejnosti získa vynikajúcu reputáciu.

Mgr. Viktória Hellenbart
podpredsedníčka SAK

AKTUÁLNE

- 2 **ROZHOVOR**
Úlohy a zmysel advokácie zostávajú nezmenené: vzdelanosť a korektnosť, rozum a cit pri ochrane záujmov klienta
prof. JUDr. Pavol Holländer, DrSc.
- 4 **K NOVÝM KÓDEXOM**
Rekodifikácia civilného procesného práva:
Koncentrácia konania
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Anita Filová
- 7 Výzva

ČLÁNKY, ŠTÚDIE

- 8 Možnosti obhajoby právnickej osoby (2. časť)
JUDr. Michal Rampášek
- 14 Premlčanie záložného práva zriadeného podľa §§ 151a a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a následky jeho premlčania
JUDr. Mgr. Michal Mrva, LL. M, PhD.
- 19 Náhrada škody a právo na vydanie bezdôvodného obohatenia
Mgr. Róbert Jakubáč, PhD.

JUDIKATÚRA

- 27 Hypertextový odkaz a zásah do autorských práv
- 30 Nárok objednávateľa na náhradu škody vynaloženej na odstránenie väd diela v prípade, ak zhotoviteľ nevyhovie požiadavke na ich odstránenie opravou

ADVOKÁCIA

SAK

- 34 Zo zasadnutia predsedníctva SAK
- 35 Pýta(j)te sa predsedníctva
- 35 Poďakovanie
- 36 Slávnostná akadémia venovaná Matúšovi Dulovi
- 40 22. ročník Slovenských dní práva
- 42 Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie
- 43 Účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb

ZAHRANIČIE

- 46 Povinnosť advokáta plniť svoje záväzky
- 48 *Bulletin advokacie* prináša...
- 49 Ohliadnutie za Výročným kongresom AIJA 2016
- 50 Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE v Barcelone
- 51 Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“?

ZAUJÍMAVOSTI

- 52 **LITERATÚRA**
Komunistická justice a triední boj
JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
- 54 Pretrvávajú etické princípy v advokácii?
Mgr. Viktória Hellenbart

K fotografií na obálke

22. ročník Slovenských dní práva sa konal v dňoch 13. a 14. októbra 2016 v Hoteli Devín v Bratislave. Foto Darina Stračinová

ROZHOVOR

Úlohy a zmysel advokácie zostávajú nezmenené: vzdelanosť a korektnosť, rozum a cit pri ochrane záujmov klienta

Profesor práva, ktorý pôsobil na českom ústavnom súde dve volebné obdobia, od r. 2003 do r. 2013 ako jeho podpredseda. Pôvodom Slovák, dnes český občan, učil aj na Paneurópskej vysokej škole práva v Bratislave. Je držiteľom autorskej ceny Karlovarských právnických dní za najlepšiu právnickú publikáciu v rokoch 2005 – 2006 (Filosofie práva) a je tiež držiteľom ceny právnika roka 2009 v oblasti „občianskych, ľudských a ústavných práv“.
Zhovárame sa s **prof. JUDr. Pavlom Holländerom, DrSc.**

■ Čomu sa po odchode z Ústavného súdu ČR (2013) odborne venujete?

S pribúdajúcimi rokmi sa čím ďalej tým viac venujem dejinám právnych ideí, úsiliu priblížiť sa k pochopeniu toho, ako a z akých príčin vznikali právne pojmy, ktoré používame dodnes. Rozumieme týmto príčinám a sú ony tými dôvodmi, pre ktoré používame tieto pojmy i my? Kant hovorí: „Čo nie je v pojmoch, nevidíme.“ V týchto dňoch som napríklad odovzdal na uverejnenie štúdiu venovanú privilegiu nemo tenetur se ipsum prodere. Kto z nás dnes vie, v akých histo-

rických súvislostiach, v akých konfliktoch, napätiach, tragédiách a nepriateľstvách sa zrodil tento princíp? Rozumieme mu vôbec? Rozumieme mu práve do tej miery, do akej sme schopní porozumieť dejinám, z ktorých sme povstali a súčasnosti, v ktorej sa ocitáme. Avšak, neprekrýva dnes hĺbku priblíženia sa k podstate vecí všednosť bežného dňa, skepsa, niekedy cynizmus, či len prosté úsilie dosiahnuť prospech? Krátkodobo môže byť tento prístup úspešný, verím, že dlhodobo tomu tak nie je. Okrem toho sa rád vraciam k predmetom práva v umení, či už v literatúre, filme alebo divadle, či sochárstve. Konečne, vo svojich radoch máte autora, JUDr. Kerecmana, ktorého črty o slovenských advokátoch – umelcoch (napr. o Jankovi Jesenskom či Ivanovi Horváthovi) mám v mimoriadnej oblube.

■ Ako vnímate postavenie, úlohy a zmysel modernej advokácie?

Počas dvadsiatich rokov pôsobenia na Ústavnom súde Českej republiky bola aktivita, pracovné, odborné, profesionálne pôsobenie advokátov zastupujúcich navrhovateľov v konaní pred Ústavným súdom ČR súčasťou mojej práce. Okrem toho, niektoré výrazné osobnosti českej advokácie, v postavení sudcov (JUDr. Ševčík, JUDr. Procházka, JUDr. Nykodým, JUDr. Balík) boli mojimi dlhoročnými kolegami. Počas dlhého obdobia som bol teda konfrontovaný s advokátskym prostredím, s advokátskym prístupom uchopenia právneho problému, s advokátskym – v dobrom zmysle slova – typom právneho myslenia. Napriek nesmiernej dynamike práva, nárastu oblastí, v ktorých pôsobia advokáti, nutnosti okrem vnútroštátneho zvládnuť odborne i európske a medzinárodné právo, životom často vynútenej špecializácii, pracovného pôsobenia v novom informačnom prostredí, napriek tomu všetkému, úlohy a zmysel advokácie zostávajú nezmenené: vzdelanosť a korektnosť, rozum a cit, pri ochrane záujmov klienta.

■ Čo považujete za najväčšie výzvy súčasnosti a budúcnosti pre oblasť poskytovania právnych služieb?

Z reflexií kolegov pôsobiacich v radoch advokátov registrujem kritiku nekalej „konkurencie“ zo strany nekvalifikovaných subjektov, či kritiku práce sudcov, týkajúcu sa ich pripravenosti vysporiadať sa s právnou argumentáciou predkladanou v mene klienta jeho advokátom. Určite tí, ktorí pôsobia v advokácii, by pridali i mnohé ďalšie výzvy. Obracajúc pohľad na moje skúsenosti, až príliš často som sa stretával zo strany advokátov zastupujúcich pred ústavným súdom ústavných sťažovateľov s povrchným odôvodnením návrhov, zväčša opakujúcim len argumenty uplatnené v dovolaní, či odvolaní, bez hlbšieho, resp. bez akéhokoľvek prieniku do oblasti ústavného práva, t. j. ústavnej ochrany základných práv. Pokiaľ sa v týchto návrhoch objavovali odkazy na judikatúru ústavného súdu, či Európskeho súdu pre ľudské práva, pravidelne bez zdôvodnenia analógie v kľúčových znakoch rozhodovanej a precedenčnej veci. Výzvou v poskytovaní právnych služieb je teda nepochybne zvyšovanie úrovne právnej argumentácie. Dobré si ale uvedomujem prítomnosť spojených nádob – vynikajúca právna argumentácia procesnej strany nadobúda dôležitosť len vtedy, ak jej zodpovedá objektívny, nestranný, odborne kvalifikovaný prístup súdu.

■ Ste v bezprostrednom kontakte s vysokoškolským vzdelávaním mladých právnikov na Slovensku. Ako vnímate jeho kvalitatívnu úroveň a celkovú pripravenosť absolventov na prax?

Obávam sa, že úroveň náročnosti na právnických fakultách je mimoriadne nízka. Na fakultách je prítomný určitý paradox – výrazný nepomer medzi na jednej strane ponúkaným rozsahom znalostí a na strane druhej ich vyžadovaným rozsahom. Vzdelávací deficit nie je prítom len deficitom škôl, ale aj deficitom praxe: pokiaľ by prax (a to či už justičná, advokátska alebo iná) dlhodobo a nekompromisne vyžadovala pri prijímaní absolventov vysokú úroveň ich znalostí, fakulty poskytujúce „absolventské tituly“ bez im zodpovedajúcich požiadaviek ich získania by nemohli obstáť. Právnické vzdelanie sa musí stať hodnotou na strane verejnosti i škôl – jeho poskytovateľov.

■ Aký je Váš názor na ďalšie, resp. celoživotné vzdelávanie advokátov a sudcov?

Spomeniem tri svoje dotyky s touto oblasťou. Viackrát som mal príležitosť prednášať sudcom v obvodoch krajských súdov na tzv. sudcovských školeniach. Ich priebeh už svojím prostredím a náladou presne odzrkadľovali svoj názov – „školenie“. Boli organizované väčšinou v nevládných zariadeniach bývalého ROH, zo sudcov sediacych v reštauračných namiesto prednáškových priestoroch bola polovica chrbtom otočených k prednášajúcemu, dávajúc tým ostenatívne najavo postoj k prevládajúcemu vrchnostenskému či nevelmi kvalifikovanému prístupu vystupujúcich, dávajúci najavo postoj, že deň musia pretrpieť, aby sa dočkali príjemného večerného posedenia s priateľmi. V deväťdesiatych rokoch som mal potom príležitosť prednášať nemeckým sudcom v rámci ich vzdelávania v zariadení spolkové ministerstva

spravodlivosti v meste Brühl. Šlo o seminárnu skupinu v počte 20 kolegyň a kolegov, ktorí sa z vlastného záujmu prihlásili vypočuť si prednášku o československých ústavných dejinách. To, že tam boli z vlastného záujmu bolo poznať: boli vnímaví, vzdelaní, vynikajúci nielen ako poslucháči, ale aj ako partneri v diskusii. A presne rovnako pozitívnu skúsenosť mi priniesli predchádzajúce tri roky príležitostných prednášok v justičnej akadémii – ako som pri nich zdôraznil – zameraných na témy pre sudcov celkom „nepoužiteľné“, na témy z oblasti filozofie práva. Rovnako pozorní, vnímaví, vzdelaní poslucháči, na ktorých som mimoriadne oceňoval a vážil si ich schopnosť dlhodobo sa sústreďiť, koncentrovať na náročný výklad. Celoživotné vzdelávanie advokátov i sudcov považujem za nevyhnutné. Malo by byť vždy dobrovoľné, malo by ponúkať široký diapazón tém podávaných na tej najkvalifikovanejšej úrovni, musí byť teda pre účastníkov zmysluplné, zároveň ale, či v justičnom, či advokátskom prostredí, by účasť na ňom nemala zostať nepovšimnutá i z pohľadu kariérneho postupu právnik.

■ Veľmi aktuálnou je v súčasnosti aplikácia nových predpisov v rámci rekonštrukcie civilného procesného práva. Aký je Váš názor na túto legislatívu a s ňou súvisiace otázky?

Ide o mimoriadne významný zásah do „právneho života“ v Slovenskej republike. V mnohých ohľadoch prináša významné zmeny, napr. v oblasti dokazovania, akcentom na zásadu koncentrácie konania, otváraním priestoru pre interpretáciu či súdne dotváranie procesného práva, posilňovaním úlohy súdnych precedentov, atď., atď. Na hodnotenie novej úpravy je však priskoro. V tejto súvislosti budem skôr tým, kto bude so záujmom, či zvedavosťou očakávať prvé reflexie kolegov „zvnútra“, t. j. z prostredia advokácie a súdnictva.

■ Možno považovať za nevyhnutnú aj rekonštrukciu súkromného práva, resp. prijatie nového Občianskeho zákonníka, k čomu Česká republika pristúpila s účinnosťou od 1. 1. 2014?

Ideálnym modelom by bola paralelná príprava hmotnoprávneho i procesnoprávneho civilného kódexu. Pokiaľ sa tak nestalo, nepúšťal by som zbytočne a za každú cenu do právneho prostredia ďalší a ďalší „elektrický prúd“. Všetko má svoj čas, svoj „historický“ čas majú aj kodifikácie (najmä s ohľadom na súčasnú dekonštrukciu, fragmentáciu a dynamiku práva). Uvažoval by som prvotne o analýze celých oblastí, ktorých úprava už dnes nezodpovedá potrebám, o analýze len parciálnych otázok, pre ktoré platí rovnaké konštatovanie, uvažoval by som o tom, či je alebo nie je nevyhnutný posun v zásadách súkromného práva a ak áno, do akej miery by sa ony premietli do čiastkových úprav, uvažoval by som s veľkou opatrnosťou o právnom jazyku zmien, uvažoval by som ďalej o systémových zmenách, ktoré by rekonštrukcia vyvolala v celom právnom poriadku, a veľmi pokojne by som zvažoval metódu legislatívneho postupu, ktorú by bolo možné považovať za optimálnu na dosiahnutie uvažovaných účelov. Či metódu celkovej kodifikácie, či postupné prijatie čiastkových kódexov (t. j. rodinného práva, dedičského práva, záväzkového práva, vecného práva, atď.).

K NOVÝM KÓDEXOM

Rekodifikácia civilného procesného práva: Koncentrácia konania

Vzhľadom na účinnosť nového Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku budú v rámci tejto rubriky dočasne uverejňované krátke príspevky, týkajúce sa niektorých zásadných zmien v procesných predpisoch, spolu so stručnou komparáciou pôvodnej a súčasnej právnej úpravy. Príspevky budú osobitne zamerané na otázky súvisiace s výkonom advokátskej praxe.

I. Civilný sporový poriadok

Koncentrácia sporového konania v rámci rekodifikácie civilného procesného práva je v súčasnosti jednou z najintenzívnejšie diskutovaných odborných tém. Aplikácia novej právnej úpravy, intertemporálne súvislosti, procesné nástroje súdu a účinky ich uplatnenia vo vzťahu k sporovým stranám sa nesporne dotýkajú všetkých advokátov, ktorí sú aktívne činní v oblasti civilnej sporovej agendy.

Úvodom je potrebné zdôrazniť, že v dôsledku rekodifikácie dochádza k **zásadným zmenám, resp. k rozšíreniu pravidiel a nástrojov koncentrácie sporového konania**. Pôvodná úprava koncentrácie v OSP bola pre prvostupňové konanie sústredená v § 118a OSP, podľa ktorého boli vo vymedzených druhoch súdnych sporov účastníci povinní opísať rozhodujúce skutočnosti o veci samej a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do skončenia prvého pojednávania. Na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy súd neprihliadal.

Súčasne v zmysle všeobecného § 120 ods. 4 OSP boli účastníci povinní predložiť alebo označiť všetky dôkazy a skutočnosti najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie, resp. do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej, ak súd rozhoduje bez pojednávania. Na dôkazy a skutočnosti predložené a označené neskôr súd neprihliadal.

V rámci systému neúplnej apelácie sa súčasne aplikoval § 205a OSP, ktorý striktno vymedzoval výnimky na uplatnenie nových skutočností alebo dôkazov ako odvolacích dôvodov v konaní o odvolaní proti rozsudku alebo uzneseniu vo veci samej.

Uvedené pravidlá nový CSP viac či menej modifikuje a do značnej miery rozširuje. Vo svojej podstate ostáva zachovaný princíp, že **koncentrácia sa nevzťahuje na právnu kvalifikáciu, resp. na právne posúdenie veci stranou**

alebo jej advokátom (v nadväznosti na doktrínu *iura novit curia*). Argumenty súvisiace s interpretáciou a aplikáciou práva nepodliehajú koncentracii a môžu byť prezentované kedykoľvek počas konania.

Princíp koncentrácie konania sa vzťahuje na **prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany**, tak ako sú vymedzené v § 149 CSP. Ide o skutkové tvrdenia (§ 150 CSP), popretie skutkových tvrdení protistrany (§ 151 CSP), návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a o hmotnoprávne námietky (§ 152 CSP). Vzhľadom na demonštratívny výpočet prostredníctvom častice „najmä“ možno do tejto kategórie zahrnúť aj niektoré špecifické procesné námietky, napr. námietku zaujatosti sudcu alebo námietku nezákonnosti dôkazu (porovnaj čl. 16 ods. 2 a § 187 ods. 1 CSP).

Podstata koncentrácie sporového konania spočíva v tom, že strana môže efektívne uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany iba v určitom časovom úseku, ktorý vymedzuje zákon (zákonná koncentrácia) alebo na základe zákona sudca (sudcovská koncentrácia).

Pokiaľ ide o konanie na súde prvej inštancie, zotrúva zákonná koncentrácia konania na pôvodných východiskách a umožňuje strane **uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa končí dokazovanie** (§ 154 CSP).

Na sporové strany sa však súčasne vzťahuje povinnosť uplatniť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany **včas**, pričom táto všeobecná podmienka sa nepovažuje za splnenú, ak tieto prostriedky mohla strana predložiť už skôr, pokiaľ by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania (§ 153 ods. 1 CSP). **Sudcovská koncentrácia sporového konania sa v danej súvislosti prejavuje tým, že na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré neboli predložené včas, nemusí súd prihliadať**, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu (§ 153

ods. 2 CSP). Sudcovskej koncentrácii teda dominuje individuálne vyhodnotenie procesnej situácie sudcom, s osobitným zameraním na procesnú aktivitu sporovej strany a efektívne, zodpovedné a starostlivé plnenie povinností súvisiacich s vedením sporu.

Za predpokladu, že súd sporovú stranu „sankcionuje“ tým, že na prostriedky procesného útoku alebo procesnej obrany v rámci sudcovskej koncentrácie neprihliadne, je osobitne povinný uviesť danú skutočnosť v odôvodnení meritórneho rozhodnutia (§ 153 ods. 3 CSP). **Správnosť takéhoto postupu môže byť následne predmetom preskúmania v odvolacom, prípadne aj v dovolacom konaní.**

V súvislosti so sudcovskou koncentraciou konania je potrebné osobitne upozorniť na úpravu doručovania žaloby a vyjadrení. Po štandardnom vyjadrení žalovaného k žalobe vzniká priestor na tzv. repliku žalobcu v určenej lehote podľa § 167 ods. 3 CSP s tým, že na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy nemusí súd prihliadnuť. To primerane platí aj o tzv. duplike žalovaného v zmysle § 167 ods. 4 CSP. Tieto ustanovenia je nevyhnutné interpretovať v nadväznosti na § 153 CSP v tom zmysle, že **dobatočne predložené a označené skutočnosti a dôkazy budú primárne posudzované z hľadiska včasnosti ich uplatnenia, s vyššie uvedenými dôsledkami.**

Ďalším osobitným ustanovením, ktoré sa týka sudcovskej koncentrácie sporového konania, je § 181 ods. 4 CSP. Ak strana alebo jej zástupca nie sú schopní predniesť na pojednávaní podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia a označiť alebo predložiť dôkazy na ich preukázanie, môže im súd určiť **lehotu na dodatočné splnenie tejto povinnosti.** Po márnom uplynutí lehoty nemusí súd na tieto skutkové tvrdenia a dôkazné návrhy prihliadať. Trovy pojednávania odročeného z tohto dôvodu znáša ten, kto odročenie zaviniť (§ 181 ods. 5 CSP).

Všeobecné pravidlá koncentrácie sporového konania sú výrazne obmedzené v prípade sporov s ochranou slabšej strany podľa § 290 a nasl. CSP (spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovnoprávne spory). Pre túto kategóriu sporovej agendy platí, že vo vzťahu k slabšej strane sa ustanovenia o sudcovskej a zákonnej koncentrácii konania nepoužijú. Slabšia strana môže predložiť alebo označiť všetky skutočnosti a dôkazy na preukázanie svojich tvrdení najneskôr do vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej (porovnaj § 296, § 312 a § 320 CSP).

V rámci odvolacieho konania platí, že rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania. Rovnaké obmedzenie sa vzťahuje aj na zmenu a doplnenie odvolacích dôvodov a dôkazov na ich preukázanie (§ 364 a § 365 ods. 3 CSP).

Prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len za sprísnených podmienok, taxatívne vymedzených v § 366 CSP. Strany odlišné od odvolateľa ich za rovnakých podmienok môžu uplatniť len do uplynutia lehoty na vyjadrenie k odvolaniu (§ 373 ods. 4 CSP).

Obdobne je v dovolacom konaní uplynutím lehoty na podanie dovolania obmedzená možnosť rozšírenia rozsahu, v akom sa rozhodnutie napáda, ako aj možnosť zmeny a doplnenia dovolacích dôvodov (§ 430 a § 434 CSP). V súlade s § 435 CSP nemožno v dovolaní uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Pre dovolacie konanie navyše platí osobitne sprísnené procesné pravidlo, podľa ktorého **dovolací súd neprihliada na vyjadrenie k dovolaniu (ako celok), ktoré bolo podané po uplynutí súdom určenej lehoty v zmysle § 436 ods. 3 CSP.**

Z intertemporálneho hľadiska je potrebné upozorniť na znenie § 470 ods. 2 CSP, podľa ktorého nemožno v konaniach začatých pred 1. 7. 2016 uplatniť ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania, ak by boli v neprospech sporovej strany.

Vo vzťahu ku konaniam podľa Civilného mimosporového poriadku sa aplikuje § 34 CMP, podľa ktorého sa v týchto konaniach nepoužijú ustanovenia CSP o prostriedkoch procesného útoku, prostriedkoch procesnej obrany a o koncentrácii konania.

JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

II. Správny súdny poriadok

Správny súdny poriadok stojí obdobne ako predchádzajúca právna úprava správneho súdnictva, obsiahnutá v piatej časti OSP, na **prísnej zákonnej koncentračnej zásade.** Podstata zákonnej koncentračnej zásady je založená na tom, že zákon rigorózne určuje okamih, do naplnenia ktorého je žalobca oprávnený vymedziť jednak rozsah, v ktorom napáda konkrétne rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej správy (žalobca môže napadnúť správnu žalobou aj jednotlivé výroky, ak sú tieto samostatné a oddeliteľné) a jednak dôvody skutkové a právne (tzv. žalobné body), pre ktoré považuje napadnuté výroky rozhodnutia alebo opatrenia za nezákonné. Netreba zdôrazňovať fakt, že presné vymedzenie žalobných bodov v zákonom stanovenej lehote je v správnom súdnictve viac ako významné, keďže žalobnými bodmi je správny súd, okrem zákonom stanovených výnimiek, limitovaný pri preskúvaní zákonnosti napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia a tieto sa následne premietajú aj do limitácie dôvodov kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 SSP).

Konkrétne vymedzenie koncentračnej zásady je uvedené v **§ 62 a § 183 SSP.** Citované ustanovenia sú následne previazané na **§ 134, § 195, § 202 ods. 2, § 203, § 206 ods. 3 a § 418 SSP,** ktoré stanovujú výnimky, v ktorých správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby (§ 134 ods. 2, § 195 SSP) poprípade, do akého časového okamihu možno meniť rozsah a dôvody žaloby (§ 203 SSP) a prípady, kedy

posudzuje správny súd žalobu neformálne, neviazaný pri svojom rozhodovaní žalobnými bodmi (§ 202 ods. 2, § 206 ods. 3 a § 418 SSP).

V porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, ktorá explicitne v § 250h ods. 1 OSP ustanovovala, že žalobca mohol až do rozhodnutia súdu obmedziť rozsah správneho rozhodnutia a rozšíriť ho mohol len v rámci lehoty podľa § 250b OSP (pričom rozsahom sa malo na myslieť nielen rozsah rozhodnutia, ale aj dôvody jeho nezákonnosti s poukazom na § 249 ods. 2 OSP; *pozri napríklad rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Sž 60/2008 alebo uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Sžo 34/2010*), SSP v § 62 ods. 1 ustanovuje, že **žalobca môže meniť rozsah a dôvody žaloby len do uplynutia lehoty určenej zákonom na podanie žaloby na správny súd**. Zmenou žaloby podľa § 62 ods. 1 SSP je potrebné rozumieť tak **rozšírenie rozsahu a dôvodov žaloby**, napríklad o ďalšie rozhodnutie (môže ísť aj o rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu alebo skôr vydané rozhodnutie podľa § 27 ods. 1 SSP) alebo o ďalšie žalobné body, ale rovnako tiež obmedzenie rozsahu a dôvodov žaloby, avšak čo je dôležité, do uplynutia lehoty na podanie žaloby.

V podstate do uplynutia lehoty na podanie žaloby sa musí vymedziť predmet súdneho prieskumu. Pokiaľ teda dôjde k zmene žaloby do uplynutia lehoty na jej podanie, dôjde len k precíзовaniu predmetu súdneho prieskumu a o zmene žaloby (pokiaľ ide o rozsah) sa nerozhoduje samostatným procesným uznesením. Na § 62 SSP nadväzuje § 183 SSP, ktorý ale explicitne upravuje **rozšírenie alebo doplnenie** správnej žaloby o ďalší žalobný návrh alebo o ďalšie žalobné body v lehote ustanovenej na podanie žaloby. Pokiaľ by k zmene rozsahu žaloby v podobe jej obmedzenia došlo po uplynutí lehoty na podanie žaloby, malo by takéto **podanie povahu späť vzatia časti žaloby, pričom o čiastočnom späť vzatí žaloby by správny súd rozhodoval až v rozhodnutí vo veci samej** (§ 63 SSP).

Pokiaľ ide o zákonom stanovené výnimky z limitácie správneho súdu rozsahom a dôvodmi žaloby, SSP vychádza z § 250j ods. 3 OSP, ktorý za dôvody neviazanosti rozsahom a dôvodmi žaloby vymedzil situácie, „*ak bolo rozhodnutie vydané na základe neúčinného právneho predpisu alebo rozhodnutie bolo nepreskúmateľné pre neúplnosť spisov správneho orgánu alebo z dôvodu, že spisy neboli predložené alebo ak rozhodnutie vydal orgán, ktorý na to nebol zo zákona oprávnený*“.

Uvedené dôvody SSP *en bloc* neprevzal, na strane druhej existujúce dôvody neviazanosti rozsahom a dôvodmi žaloby doplnil. Ako dôvod, kedy správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, zákon nevymedzuje s účinnosťou od 1. 7. 2016 skutočnosť, ak preskúmané rozhodnutie je nepreskúmateľné pre neúplnosť spisov správneho orgánu alebo z dôvodu, že spisy neboli predložené. Nie je tomu tak preto, že by tento dôvod nebol tak závažný, že by sa naň nemalo prihliadať *ex offio*, ale preto, že SSP zakotvuje účinnejší prostriedok na dosiahnutie požadovaného cieľa, ktorým je predloženie riadne žurnalizovaného administratívneho

spisu, a to možnosť správneho súdu uložiť orgánu verejnej správy podľa § 80 ods. 1 písm. a) SSP pokutu až do výšky 2 000 eur, a to aj opakovane.

Vychádzajúc z § 134 ods. 2 je zrejmé, že SSP poskytuje **zvýšenú ochranu konaniam, ktoré z dôvodu ich povahy a postavenia žalobcu možno prirovnať k tzv. sporom s ochranou slabšej strany, ktoré zaviedol CSP**. Medzi tieto konania patria správna žaloba v sociálnych veciach, ak je žalobcom fyzická osoba a správna žaloba vo veciach azylu, zaistenia a administratívneho vyhostenia. Rovnako správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, ak aplikuje tzv. peňažnú moderáciu (§ 192 SSP) a ak vec súvisí s ochranou práv spotrebiteľa. Prirodzene, ako dôvody neviazanosti rozsahom a dôvodmi žaloby správnym súdom zostali tzv. dôvody „ničotnosti“ rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy, t. j., že tieto boli vydané na základe neúčinného právneho predpisu alebo orgánom, ktorý na to nebol podľa zákona oprávnený.

Rovnako pre samotnú povahu správnej žaloby vo veciach správneho trestania, pre ktorú je judikatúrou ESLP, ÚS SR a správnych súdov charakteristické previazanie s určitými zásadami trestného konania a zásadami ukladania trestov, ako aj prihliadanie na určité závažné aspekty týkajúce sa správneho trestania (náležité zistenie skutkového stavu veci, zánik zodpovednosti za priestupok, uplynutie prekluzívnej lehoty, v ktorej bolo možné vyvodiť zodpovednosť za iný správny delikt alebo za iné protiprávne konanie, skúmanie, či uložený druh sankcie a jej výška nevybočili z rozsahu správnej úvahy orgánu verejnej správy) **SSP v § 195 vymedzuje vady, pri zistení ktorých rovnako nie je správny súd viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby**.

V súvislosti s aplikáciou § 195 SSP je však potrebné vysvetliť, že uvedené ustanovenie nezakladá povinnosť správneho súdu vyhľadávať za žalobcu vady uvedené v § 195 SSP nad rámec žalobných bodov, avšak v prípade, pokiaľ takéto závažné skutočnosti zistí, nemôže byť zviazaný zásadou *iudex ne eat ultra petita partium* a musí mať zákonnú možnosť na tieto pochybenia prihliadnúť, hoci to žalobca v žalobe nenamietal.

V súvislosti so zistením vád vymedzených v § 195 SSP mimo žalobných bodov treba upriamiť pozornosť aj na § 196 SSP, ktorý ukladá správneho súdu povinnosť oznámiť tieto vady bezodkladne účastníkom konania a zároveň ich vyzvať, aby sa k nim v určenej lehote vyjadrili s tým, že môže pripojiť doložku, že pokiaľ sa účastník konania v určenej lehote nevyjadrí, bude sa predpokladať, že nemá námietky (§ 103 ods. 2 SSP). Účelom § 196 SSP je predísť vydávaniu prekvapivých súdnych rozhodnutí.

Jediným konaním, v ktorom SSP explicitne vymedzuje časový okamih nad lehotu stanovenú na podanie žaloby, do ktorého môže žalobca (ktorou môže byť na tento účel výlučne fyzická osoba) meniť rozsah a dôvody žaloby, je konanie o správnej žalobe v sociálnych veciach. **Podľa § 203 SSP je žalobca – fyzická osoba oprávnený meniť rozsah a dôvody správnej žaloby až do rozhodnutia správneho súdu**. V súvislosti s takto stanoveným časovým limitom je však po-

trebné poukázať na § 135 ods. 1 SSP, v zmysle ktorého je na rozhodnutie správneho súdu rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy. To konkrétne znamená, že rozsah a dôvody správnej žaloby v sociálnych veciach musia zodpovedať stavu v čase právoplatnosti rozhodnutia, respektíve v čase vydania opatrenia.

Zákonná koncentrácia konania sa v rovnakej miere uplatňuje aj v rámci kasačného konania. Podľa § 453 ods. 1 SSP je **kasačný súd viazaný rozsahom kasačnej sťažnosti**, s výnimkou, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý kasačnou sťažnosťou dotknutý nebol. V odseku 2 citovaného ustanovenia je obsiahnutá limitácia kasačného súdu sťažnosťami bodmi [§ 445 ods. 1 písm. c) SSP], pričom je rovnako zakotvená výnimka z tohto pravidla. Kasačný súd **nebude viazaný sťažnosťami bodmi, ak bude preskúmať rozhodnutie vydané v konaní, v ktorom ani krajský súd nebol žalobnými bodmi viazaný**. Konkrétne ide už o vyššie rozobraté situácie a konania. Pre kasačnú sťažnosť však bezvýnimčne platí zákaz uplatňovať v nej nové skutočnosti a dôkazy okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podanej kasačnej sťažnosti. Tento imperatív je odôvodnený povahou kasačnej sťažnosti, ktorá je mimoriadnym opravným prostriedkom.

Zákonná koncentrácia konania je obsiahnutá aj v právnej úprave **konania o žalobe na obnovu konania**, konkrét-

ne v § 477 a § 481 SSP. Podľa § 477 ods. 1 SSP možno **rozsah**, v akom sa rozhodnutie napáda rozšíriť len počas trvania lehoty na podanie žaloby na obnovu konania (§ 475 SSP). **Dôvody** obnovy konania možno meniť len počas trvania lehoty na podanie žaloby (§ 477 ods. 2 SSP). Pri preskúmaní relevantnosti žaloby na obnovu konania je správny súd viazaný dôvodmi žaloby na obnovu konania s výnimkou prípadov, v ktorých nie je správny súd viazaný žalobnými bodmi. Rozsahom žaloby na obnovu konania je správny súd viazaný bezvýnimčne.

V prípadoch, v ktorých správny súd nie je viazaný rozsahom a dôvodmi žaloby, neplatia ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania a zákonnej koncentrácii konania (§ 153 a § 154 CSP). Uvedené tvrdenie má podklad práve v ustanoveniach CSP upravujúcich tzv. spory s ochranou slabšej strany. Hoci konanie vo veciach správneho trestania nemožno označiť za konanie so „slabšou stranou“ je potrebné, vzhľadom na závažnosť a možnosť zásahu do ľudskoprávnej roviny, zabezpečiť aj v tomto konaní určitý štandard ochrany práv a oprávnených záujmov žalobcu.

Na strane druhej je však **sudcovská koncentrácia konania** plne využiteľná v prípadoch, v ktorých je správny súd limitovaný rozsahom a dôvodmi žaloby. Tu sa naplno sudcovská koncentrácia konania uplatní, a to s poukazom na § 25 SSP v spojení s § 153 a nasl. CSP.

JUDr. Anita Filová

Výzva

Vážené kolegyně,
vážení kolegovia,

pred vznikom Bulletinu slovenskej advokácie v roku 1994 vychádzal spoločný československý advokátsky časopis, do ktorého prispievali i slovenskí advokáti a ktorý informoval aj o daniach v advokácii na Slovensku (v období 1956 – 1969 sa volal *Zprávy advokacie*, v roku 1970 *Advokátní praxe* a od roku 1971 do 1993 spoločný *Bulletin advokacie*, istú dobu vychádzal i časopis *Spravodajca slovenskej advokácie a Informácie*; tieto časopisy vydávalo najprv Ústredie advokátskych poradní v Prahe, potom Ústredie českej advokácie a Ústredie slovenskej advokácie). V rokoch 1945 – 1948 vychádzal časopis pod názvom *Právní prakse*.

Niektoré staršie ročníky časopisu, žiaľ, nie sú k dispozícii. V záujme zachovania a sprístupnenia obsahu tohto časopisu pre dnešných advokátov sa navrhuje, aby sa vykonala digitalizácia časopisu z rokov 1945 – 1949 a 1956 – 1993 a takto digitalizovaný časopis spolu s vytvoreným obsahom bol sprístupnený advokátom pro-

stredníctvom webovej stránky komory spolu s chýbajúcimi ročníkmi Bulletinu slovenskej advokácie v elektronickej podobe (1994 – 2007) čím by advokátom bola dostupná elektronická verzia časopisu od jeho vzniku až po súčasnosť.

Dovoľujeme si Vás osloviť a požiadať o spoluprácu pri kompletizácii chýbajúcich čísel:

Zprávy advokacie

1961, 1962, 1963, 1964, 1966, 1967, 1968, 1969

Bulletin advokacie

1986, 1987, 1990, 1991, 1992, 1993

Spravodajca slovenskej advokácie

chýbajú všetky

Ak vlastníte niektoré ročníky, prosím, aby ste kontaktovali PhDr. Ondrišovú, tel.: 02 204 227 28, e-mail: ondri-sova@sak.sk ■

Možnosti obhajoby právnickej osoby (2. časť)

JUDr. Michal Rampášek

Prijatie zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb (ďalej len „ZoTZPO“),¹ ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. 7. 2016 možno jednoznačne hodnotiť ako zásadnú zmenu v chápaní slovenského trestného práva, nakoľko sa ním zavádza tzv. pravá trestná zodpovednosť právnických osôb. Tento príspevok voľne nadväzuje na predchádzajúci rovnomenný príspevok, a zameriava sa na dôsledky a výzvy, ktoré nová práva úprava prináša pre právnické osoby a ich obhajobu v oblasti práv obvinenej právnickej osoby v trestnom konaní.

IV. Práva obvinenej právnickej osoby v trestnom konaní

Základom riadnej obhajoby obvinenej právnickej osoby je poznanie práv, ktoré slovenský právny poriadok a medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré sú súčasťou slovenského právneho poriadku (najmä Dohovor),² priamo alebo nepriamo priznávajú

JUDr. Michal Rampášek

je absolvent Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty (2010). Pôsobí ako advokát a partner v advokátskej kancelárii HAVLÁT & PARTNERS v Bratislave.

právnickej osobe, voči ktorej je vedené trestné konanie. S tým je spojená otázka, do akej miery možno v trestnom konaní práva priznané fyzickej osobe vzťahovať aj na právnickú osobu.

Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil právny názor, že Ústava SR zaručuje právnickým osobám len tie práva, ktoré im výslovne priznáva. Právnickým osobám poskytuje okrem toho nepriamu ochranu cez ústavné princípy a ústavou určené povinnosti štátnych orgánov, ktoré tieto musia plniť aj voči právnickým osobám.³ Ak tento prístup premietneme do práv obvinenej právnickej osoby, v oblasti trestného práva sa na právnické osoby nebudú vzťahovať len práva, ktoré sú imanentne späté s fyzickými osobami, a nemožno ich preniesť na právnické osoby (pôjde predovšetkým o ochranu osobnej slobody, a teda inštitút väzby, zadržania a zatknutia).

Hoci článok 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Dohovoru o práve pokojne užívať svoj majetok výslovne uvádza, že právnická osoba má toto základné právo, Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre prijal podobný prístup a priznáva viaceré práva právnickým osobám s tým, že v trestnej oblasti právo na slobodu a bezpečnosť podľa článku 5 Dohovoru vyhradil „fyzickej slobode osoby“.⁴ Sú tu ale ďalšie ľudské práva s významom pre súkromné právnické osoby⁵ v trestnom konaní vyplývajúce z Dohovoru. Takými právami sú napríklad právo na spravodlivý proces, právo na súkromie, princíp legality (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), sloboda prejavu, vyznania a združovania, právo na účinný prostriedok nápravy, právo na majetok, právo na odškodnenie v prípade justičného omylu, a právo nebyť opakovaně súdený alebo trestaný (*ne bis in idem*).⁶ V ďalšom texte sa budem venovať právu právnickej osoby na spravodlivý proces.

1 Pokiaľ v texte článku za citovaným číslom paragrafu nie je uvedený právny predpis, ide vždy o ustanovenie ZoTZPO.

2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd z 4. novembra 1950 (ďalej len „Dohovor“)

3 Nález Ústavného súdu SR zo dňa 24. 6. 1998, sp. zn. PL. ÚS 13/97.

4 Sprivodca pre Článok 5 – Právo na slobodu a bezpečnosť. Rada Európy/European Court of Human Rights, 2014, str. 5, dostupný na: http://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_5_ENG.pdf.

5 Na rozdiel od tzv. verejných právnických osôb (osôb verejného práva), ktoré však môžu získať postavenie mimovládnej organizácie podľa článku 34 Dohovoru, pokiaľ nevykonávajú verejnú moc, neboli založené na správu vecí verejných a sú úplne nezávislé od štátu (napr. pozri rozsudok ESLP vo veci Österreichischer Rundfunk proti Rakúsku z roku 2006,

sťažnosť č. 35841/02,
§§ 46 – 53).

- 6 P. H. P. H. M. C. van Kempen, Human Rights and Criminal Justice Applied to Legal Persons. Protection and Liability of Private and Public Juristic Entities under the ICCPR, ECHR, ACHR and AfChHPR, vol. 14. 3 ELECTRONIC JOURNAL OF COMPARATIVE LAW, (December 2010), dostupné na: <http://www.ejcl.org/143/art143-20.pdf>.
- 7 Napríklad rozsudok ESĽP vo veci Paykar Yev Haghtanak Ltd proti Arménsku z roku 2007, sťažnosť č. 21638/03 (§ 37).
- 8 Napríklad rozsudok ESĽP vo veci The Fortum Corporation proti Fínsku z roku 2003, sťažnosť č. 32559/96
- 9 Rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti, vo veci Haralambidis, Y. Haralambidis-Liberpa S. A. & Liberpa Ltd. proti Grécku roku 2000, sťažnosť č. 36706/97.
- 10 Vec The Fortum Corporation proti Fínsku z roku 2003 (cit. vyššie).
- 11 Vec Haralambidis, Y. Haralambidis-Liberpa S. A. & Liberpa Ltd. proti Grécku roku 2000, a vec The Fortum Corporation proti Fínsku z roku 2003 (obe cit. vyššie).
- 12 Právo na bezplatnú obhajobu možno realizovať nakoľko ZoTZPO výslovne nevylučil aplikáciu § 40 ods. 2 Trestného poriadku (na rozdiel od ustanovení o povinnej obhajobe – § 28 ods. 2 ZoTZPO).
- 13 Vec Haralambidis, Y. Haralambidis-Liberpa S. A. & Liberpa Ltd. proti Grécku roku 2000 (cit. vyššie).
- 14 Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Právo právnickej osoby na spravodlivý proces v trestnom konaní

Subjektom práva na spravodlivý proces podľa článku 6 Dohovoru sú aj obvinené právnické osoby.⁷ ESĽP dokonca v trestných veciach týkajúcich sa práva na spravodlivý proces sa ani nesaží robiť rozdiel v tom, či je sťažovateľom fyzická osoba alebo právnická osoba.⁸ Na základe práva na spravodlivý proces majú právnické osoby pomerne širokú mieru ochrany v trestnom konaní, predovšetkým je to právo na to, aby jej trestnú vec spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednal nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Rovnako sa na právnické osoby vzťahuje prezumpcia nevinu podľa článku 6 ods. 2 Dohovoru.⁹

Ďalšie práva inkorporované v práve na spravodlivý proces sú uvedené v článku 6 ods. 3 Dohovoru. Na základe tohto ustanovenia má právnická osoba najmä právo

- a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámená s povahou a dôvodom obvinenia vzneseného proti nej;¹⁰
- b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;¹¹
- c) obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá dostatok prostriedkov na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;¹²
- d) vypočúvať svedkov a znalcov;¹³
- e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom, alebo ak týmto jazykom nehovorí.

Ďalej budem venovať pozornosť právu na obhajobu a tiež právu neobviňovať seba samého.

Právo právnickej osoby na obhajobu

ZoTZPO vychádza aj pri rozsahu práv obvinenej právnickej osoby zo subsidiárneho použitia ustanovení Trestného poriadku¹⁴ (§ 1 ods. 2 ZoTZPO). Z uvedeného vyplýva, že na právnickú osobu sa vzťahujú všetky práva obvinenej fyzickej osoby, ktoré obvinenému priznáva Trestný poriadok, pričom korektívom je tu len podmienka „ak to povaha veci nevyklučuje“.

Právo na obhajobu je najdôležitejším právom osoby, voči ktorej sa vedie trestné konanie.¹⁵ Obvinený má podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku právo vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Je len na jeho uvážení, akú taktiku obhajoby zvolí a čo bude v rámci trestného konania uvádzať k veci. Nie je dôvod, prečo by sa toto právo obvineného nemalo v plnej miere vzťahovať aj na obvinenú právnickú osobu.

Rozdiel medzi fyzickou osobou a právnickou osobou však podľa môjho názoru nastane v miere a kvalite naplnenia tohto práva. Obvinená fyzická osoba vždy vypovedá osobne a zároveň predpokladáme, že si je vedomá všetkých okolností prípadu a skutočností, ktoré sú jej kladené za vinu v uznesení o vznesení obvinenia, a to bez ohľadu na to, či sa uvedeného skutku dopustila alebo nie. Obvinená osoba môže disponovať aj ďalšími informáciami, ktoré sa nenačádzajú vo vyšetrovacom spise, resp. nie sú známe orgánom činným v trestnom konaní, vrátane tých, ktoré by jej alebo blízkym osobám mohli privodiť trestné stíhanie. Na základe týchto skutočností a vedomosti o skutočnom priebehu udalostí v spojení s dôkazmi, ktoré boli dosiaľ voči nej zabezpečené počas vyšetrovania, môže fyzická osoba prispôbiť taktiku obhajoby a v plnej miere tak využiť svoje práva, vrátane práva odoprieť vypovedať. Môže sa obmedziť len na vlastnú výpoveď s tým, že ďalej už odoprie vypovedať, alebo naopak odoprie sama vypovedať a obmedzí sa len na odpovede na kladené otázky. Je však oprávnená odoprieť tak vlastnú výpoveď, ako aj odpovede na otázky. Skôr ako tak urobí, musí zvážiť, či odoprením výpovede zlepší svoje postavenie. Pokiaľ spáchala skutok, z ktorého je obvinená, môže odopretím výpovede sťažiť preukazovanie svojej viny. Pokiaľ sa však skutku nedopustila, môže, naopak, odopretie výpovede sťažiť jej postavenie, nakoľko sa policajt nedozvie okolností v jej prospech, najmä ak ide o okolnosti, ktoré sa nemôže dozvedieť od niekoho iného. V tomto momente je osobitne dôležitá úloha obhajcu, nakoľko výsluch obvineného býva obvykle prvým vykonávaným pro-

cesným úkonom, je kľúčovým z pohľadu nastavenia správnej taktiky obhajoby pre celý priebeh trestného konania. Ak sa obvinená osoba nerozhodne využiť svoje právo odoprieť výpoveď, musí jej byť daná možnosť podrobne sa k obvineniu vyjadriť, najmä súvisle opísať skutočnosti, ktoré sú predmetom obvinenia, uviesť skutočnosti, ktoré podľa jeho vlastného subjektívneho presvedčenia obvinenie zoslabujú alebo vyvracajú (vlastná výpoveď). Je len jej právom, nie však povinnosťou, o nich poskytnúť dôkazy. Toto právo môže realizovať sama alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Obhajca však nemôže byť vypočutý namiesto obvinenej osoby.

Situácia je komplikovanejšia, pokiaľ je trestné konanie vedené proti právnickej osobe. Predovšetkým si treba vyjasniť, ktorá fyzická osoba bude za právnickú osobu vykonávať obhajovacie práva vrátane práv podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku.

Ustanovenia § 27 ods. 1 až 4 ZoTZPO dávajú pomerne jasnú odpoveď. V trestnom konaní robí za právnickú osobu úkony predovšetkým štatutárny orgán, ktorému ZoTZPO aj výslovne priznáva právo za právnickú osobu odoprieť vypovedať. Druhým, kto môže zastupovať právnickú osobu je zástupca na základe osobitného písomného splnomocnenia, pričom takýmto zástupcom môže byť len fyzická osoba v plnom rozsahu spôsobilá na právne úkony s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky. Ak právnická osoba nemá štatutárny orgán ani si nezvolí zástupcu, predseda senátu a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie uznesením ustanoví právnickej osobe opatrovníka spravidla z radov advokátov. Právnickú osobu však môže vždy zastupovať súčasne len jedna z týchto osôb. ZoTZPO výslovne uvádza, že štatutárny orgán, zástupca a opatrovník má rovnaké práva a povinnosti ako obvinená právnická osoba, čím tieto subjekty z pohľadu rozsahu práv v trestnom konaní zrovnoprávňuje. Z § 28 ods. 1 druhá veta však možno aj napriek nie podarenej formulácii¹⁶ dovodiť, že právo zvoliť obhajcu právnickej osobe má len osoba oprávnená konať za právnickú osobu, t. j. štatutárny orgán alebo jeho členovia.

V praxi najmä väčších spoločností možno predpokladať, že štatutárny orgán alebo jeho členovia nemusia disponovať znalosťami o okolnostiach konkrétneho prípadu. Z vyššie uvedeného by sa mohlo zdať, že štatutárny orgán obvinenej právnickej osoby môže na zastupovanie právnickej osoby v trestnom konaní splnomocniť ktorúkoľvek osobu, spĺňajúcu zákonné podmienky (plná spôsobilosť na právne úkony a trvalý pobyt v SR), teda aj podľa zvolenej taktiky obhajoby môže ísť o osobu, ktorá je s prípadom oboznámená a má teoretické či praktické znalosti o problematike, alebo naopak, o osobu, ktorá nemá vedomosť o podstate trestného konania.

Praktický problém pre vedenie a taktiku obhajoby však môže nastať, ak orgány činné v trestnom konaní všetky relevantné osoby, ktoré majú znalosti o podstate a okolnostiach skutku (môže ísť o štatutárny orgán alebo členov štatutárneho orgánu, vedúcich zamestnancov, a pod.) predvolajú ako svedkov. Ide o osoby, ktoré by mohli zároveň konať za právnickú osobu v trestnom konaní. Podľa § 27 ods. 6 ZoTZPO za právnickú osobu však nemôže konať ten, kto je obvineným, poškodeným alebo svedkom v tej istej veci. Týmto postupom sa môžu prakticky minúť osoby, ktoré by vedeli s náležitými vedomosťami zastupovať právnickú osobu, čo v konečnom dôsledku povedie k závažnému zásahu do práva právnickej osoby na obhajobu. Jedinú výnimku z tohto pravidla ZoTZPO umožnil v prípade, ak ide o jediného člena orgánu právnickej osoby alebo o jedinú fyzickú osobu, ktorá tvorí právnickú osobu. Ak sa zistí, že zástupcom právnickej osoby je zároveň svedok v tej istej veci, predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor vyzve právnickú osobu, aby určila inú osobu na vykonávanie úkonov za právnickú osobu. Ak tak právnická osoba neurobí, bude jej ustanovený opatrovník (ako bolo uvedené vyššie). Praktickým dôsledkom naznačeného postupu orgánov činných v trestnom konaní by tak bola situácia, kedy bude za právnickú osobu bez jej pričinenia konať v trestnom konaní osoba stojaca mimo právnickú osobu – opatrovník, alebo právnická osoba bude nútená splnomocniť ako zástupcu napríklad radového zamestnanca. V každom prípade pôjde o osobu, ktorá nebude mať znalosť o podstatných skutočnostiach ani dostatočné informácie. Právnická osoba by tak bola zbavená možnosti aktívnej obhajoby a aj jej základného práva vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa jej kladú za vinu, a k dôkazom o nich, uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jej obhajobu, pretože osoba, ktorá v trestnom konaní vykonáva za právnickú osobu úkony, s týmito skutočnosťami a dôkazmi nemôže byť oboznámená, nemá vedomosť o reálnom skutkovom stave, a preto nemôže ani riadne právnickú osobu zastupovať.

O to bude horšia a podstatne sťaženejšia aj pozícia a možnosti obhajcu, ktorý bude s takouto osobou musieť komunikovať v záujme riadneho poskytnutia obhajoby právnickej osobe. V praxi

15 Vantuch, P.: Obhajoba obvineného, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 15.

16 Podľa § 28 ods. 1 ZoTZPO „právo obvinenej právnickej osoby na zvolenie si obhajcu nie je ustanoveniami § 27 dotknuté. Právo zvoliť si obhajcu má osoba oprávnená konať za právnickú osobu.“ Z druhej vety cit. ustanovenia akoby vyplývalo, že štatutárny orgán má právo sebe samému zvoliť obhajcu a nie právnickej osobe.

to môže znamenať, že obhajca má síce stále rovnakého klienta – obvinenú právnickú osobu, ale počas trestného konania bude musieť komunikovať postupne s viacerými fyzickými osobami s potenciálne odlišnými názormi (okrem iného aj na stratégiu vedenia obhajoby), skúsenosťami a vedomosťami o relevantných skutočnostiach. V takomto prípade vzniká pomerne široký okruh subjektov s ich procesnými právami aj povinnosťami, čo vytvára obavy zo sporov o kompetencie (ide nielen o vzťah obhajcu a konajúcej osoby, ale aj o vzťah konajúcej osoby a štatutárneho orgánu právnickej osoby alebo jeho členov). Nemožno preto vylúčiť vznik vzájomného názorového rozporu.

V zmysle § 44 Trestného poriadku je obhajca povinný obhajovať záujmy obvineného a k tomu účelne využívať prostriedky a spôsoby obhajoby uvedené v zákone. Ako bolo naznačené vyššie, môže nastať situácia, že obhajca sa od obvineného, resp. od vyššie uvedených fyzických osôb konajúcich za právnickú osobu spoľahlivo nedozvie, či sa skutok, z ktorého je právnická osoba obvinená stal a či sú splnené podmienky jej trestnej zodpovednosti. V takýchto prípadoch od začiatku trestného stíhania prichádzajú do úvahy obe možnosti, teda, že obhajca obhajuje vinnú či naopak, nevinnú právnickú osobu. Z toho musí vychádzať pri obhajobe. Len v časti prípadov sa obhajca vierohodne dozvie, že obhajuje vinného alebo nevinného, a to len vtedy, ak ho obvinená právnická osoba, resp. uvedené fyzické osoby pravdivo informujú a obhajca má možnosť si tieto tvrdenia overiť.¹⁷

Pri obhajobe musí postupovať tak, aby uplatňoval všetky zákonné záujmy obvinenej osoby, aby boli vykonané všetky dôkazy v jej prospech a protokolované všetky skutočnosti, ktoré sú v jej záujme. To bude vždy povinnosťou obhajcu.¹⁸

Vzájomné názorové rozpory fyzických osôb môžu sťažovať obhajcovi aj dohodu o taktike obhajoby právnickej osoby v trestnom konaní. V každom z vyššie naznačených prípadov je totiž potrebné, aby sa obhajca s obvinenou právnickou osobou dohodol nielen na spôsobe obhajoby (vrátane možnosti využitia niektorých z odklonov v trestnom konaní),¹⁹ ale aj na tom, na ktorých úkonoch v jednotlivých štádiách trestného konania sa obhajca zúčastní, a o ktorých si nechá vyhotoviť kópiu zápisnice. Vhodné je, aby si obhajca vyžiadal kópiu zápisníc, a tiež sa aj zúčastnil na tých procesných úkonoch, ktoré sa jemu a obvinenému javia ako významné.²⁰

Ak už zákonodarca pripustil v § 27 ods. 6 ZoTZPO, že v prípade jediného člena orgánu právnickej osoby a jedinej fyzickej osoby, ktorá tvorí právnickú osobu, môže táto osoba vystupovať ako svedok (ako aj poškodený, alebo obvinený) a zároveň konať za právnickú osobu v trestnom konaní, som toho názoru, že takto formulovaná výnimka je nekoncepčná. Skôr by som navrhol zmenu právnej úpravy, aby na postavenie osoby, ktorá koná za právnickú osobu, nemalo vplyv to, ak je neskôr táto osoba predvolaná orgánom činným v trestnom konaní ako svedok v tej istej veci.

Právo odoprieť výpoveď proti právnickej osobe

V nadväznosti na vyššie naznačený možný postup orgánov činných v trestnom konaní, spočívajúci vo vypočutí všetkých osôb z vedenia právnickej osoby ako svedkov v trestnom konaní, tento postup by okrem zbavenia právnickej osoby jej aktívnej obhajoby, mohol viesť k faktickému donucovaniu právnickej osoby k sebaobvineniu. Prostredníctvom výsluchu kľúčových osôb ako svedkov, pokiaľ tieto osoby disponujú takými informáciami, ktoré môžu viesť k trestnému stíhaniu, resp. odsúdeniu právnickej osoby dochádza k porušeniu zásady zákazu donucovania k sebaobvineniu.

Ako som uviedol už vyššie, právo neobviňovať seba samého je súčasťou práva na spravodlivý proces, ako také sa odvodzuje z článku 6 ods. 1 a 2 Dohovoru, a je výrazom zásady zákazu donucovania k sebaobvineniu (latinsky *nemo tenetur se ipsum accusare*). Vyvstáva otázka, do akej miery chráni právo neobviňovať seba samého právnickú osobu v porovnaní s fyzickou osobou. Je zrejmé, že právnická osoba nemôže v skutočnosti vydať dokumenty či výpovedať. Tieto úkony môže urobiť jedine prostredníctvom fyzických osôb, predovšetkým štatutárnych orgánov alebo ich členov. Potom by ale tieto osoby nemali byť povinné vydať dokumenty a iné veci alebo nútené k výpovedi proti právnickej osobe. Vzhľadom na to, že EŠLP priznáva práva spadajúce pod právo na spravodlivý proces rovnako fyzickým osobám ako aj právnickým oso-

17 Porov. Vantuch, P.: *Obhajoba obvineného*, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 45.

18 *Ibidem*, str. 45.

19 Z odklonov v trestnom konaní voči právnickej osobe, prichádza do úvahy uzatvorenie dohody o viny a treste, ako aj zmier a podmienené zastavenie trestného stíhania. Aj keď v prípade posledných dvoch inštitútov by sa mohlo zdať, že prekážkou ich použitia bude povinnosť skúmať a vyhodnotiť „osobu obvineného a jeho doterajší život“ (§ 216 ods. 1 Trestného poriadku), resp. „osobu obvineného a na jeho osobné a majetkové pomery“ (§ 220 ods. 1 Trestného poriadku), mám za to, že tieto podmienky je možné primerane aplikovať na obvinenú právnickú osobu. Pozri uznesenie Najvyššieho súdu ČR zo dňa 17. 9. 2014, sp. zn. 5 Tz 41/2014, uverejnené pod č. 28/2015).

20 Porov. Vantuch, P.: *Obhajoba obvineného*, 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2010, str. 47.

bám, som toho názoru, že právo neobviňovať seba samého by priznal aj právnickej osobe,²¹ čo by znamenalo povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdov akceptovať právo právnickej osoby odoprieť výpoveď. To by implikovalo, že sa musí rešpektovať právo štatutárnych zástupcov alebo ich členov, zástupcov, a zamestnancov odoprieť výpoveď o okolnostiach, ktoré by mohli privediť trestné stíhanie právnickej osoby, a výpoveď či vydanie dokumentov alebo iných vecí nemožno vynucovať sankciami.

Zaujímavou je debata, ktorá sa v tejto súvislosti odohráva v českej odbornej verejnosti, kde sa vyskytol právny názor, že právnická osoba má vo vzťahu k štatutárnym orgánom, jeho členom, spoločníkom, akcionárom, zamestnancom a pod., postavenie „blízkej osoby“, a teda tieto osoby majú právo odoprieť výpoveď s odkazom na § 100 ods. 2 českého trestného poriadku²² (pozn. obdoba § 130 ods. 2 Trestného poriadku). V tejto súvislosti je pozoruhodné rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe z 10. 2. 2016, sp. zn. 5 To 96/2015, ktoré sa asi ako prvé snaží túto otázku vyjasniť.²³ V tomto rozhodnutí člen predstavenstva obvinenej spoločnosti odoprel výpoveď podľa § 100 ods. 2 českého trestného poriadku, za čo mu bola uložená poriadková pokuta. Vrchný súd v Prahe vo svojom rozhodnutí dospel síce k záveru, že právnická osoba nemôže byť blízkou osobou v trestnom konaní, avšak uviedol, že „*pokud svědek (...) odepře svědeckou výpověď podat a vysvětlí, v čem spatřuje konkrétní důvod pro odepření své výpovědi, rozhodne o oprávněnosti tohoto odepření orgán činný v trestním řízení, který svědka vyslýchá, a to jako o otázce předběžné podle § 9 odst. 1 trestního řádu. Jak vyplývá z protokolu (...), svědek uplatnil několik skutečností, z nichž vyvodil závěr, že je oprávněn odepřít svědeckou výpověď, a to zejména vzhledem k zákazu sebeobvinění.*“

Súd tak vyslovil názor, že nútenie takéhoto svedka k výpovedi je v rozpore so zásadou zákazu sebaobvinenia, pretože pravidlá sú rovnaké pre obvinené fyzické aj právnické osoby. Takýto právny názor hodnotím jednoznačne ako správny, v súlade s rešpektovaním práva právnickej osoby na spravodlivý proces.

Záver

Obhajoba právnickej osoby so sebou prináša viacero novinek ako aj výziev pre obhajcu, ktoré sú v porovnaní s doterajšími skúsenosťami s obhajobou fyzických osôb pomerne špecifické. Prijatie ZoTZPO si od obhajcov bude vyžadovať nielen väčšiu mieru komunikácie s klientom a potenciálne širším okruhom zainteresovaných fyzických osôb, ale aj rozšírenie znalosti najmä v oblasti obchodného (korporátneho) práva a Criminal Compliance, a to aj v medzinárodnom kontexte. Úloha advokáta – obhajcu obvinenej právnickej osoby bude preto zložitejšia, náročnejšia v záujme dôsledného zachovania práv obvinenej právnickej osoby.

Pokiaľ sa jedná o Criminal Compliance program, jeho samotné zavedenie a školenie zamestnancov by nikdy nemalo byť chápané alebo vykladané ako automatické zbavenie sa trestnej zodpovednosti právnickej osoby, ale v každom prípade bude musieť byť individuálne posúdené, či boli skutočne splnené povinnosti v oblasti dohľadu a kontroly v právnickej osobe.

V rámci trestných konaní proti právnickým osobám bude aj úlohou obhajcov prispievať k tomu, aby procesné ustanovenia ZoTZPO a Trestného poriadku boli vykladané vždy tak, aby bol pre obvinené právnické osoby v maximálnej možnej miere zachovaný štandard ochrany práv poskytovaný obvineným fyzickým osobám, predovšetkým v rámci práva na spravodlivý proces. ■

21 Rovnako aj P. H. P. H. M. C. van Kempen, Human Rights and Criminal Justice Applied to Legal Persons. Protection and Liability of Private and Public Juristic Entities under the ICCPR, ECHR, ACHR and AfChHPR, vol. 14. 3 ELECTRONIC JOURNAL OF COMPARATIVE LAW, (December 2010), dostupné na: <http://www.ejcl.org-/143/art143-20.pdf>.

22 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) v znení neskorších predpisov (ďalej len „český trestný poriadok“).

23 Výňatok cit. rozhodnutia je súčasťou článku SMEJKAL, L., MATOCHA J.: K právu svědka v trestním řízení odmítnout výpověď proti obviněné právnické osobě, zo dňa 24. 5. 2016, dostupný na: <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-pravu-svedka-v-trestnim-řízení-odmítnout-vypověď-proti-obviněné-právnícke-osobe-101570.html>.

RESUMÉ

Možnosti obhajoby právnickej osoby (2. časť)

Príspevok sa zaoberá analýzou vybraných ustanovení novo prijatého zákona o trestnej zodpovednosti právnických osôb v Slovenskej republike z pohľadu obhajcu obvinenej právnickej osoby, a to v komparácii so zahraničnou právnou úpravou a praxou, predovšetkým Českej republiky, Španielska, Veľkej Británie a Spojených štátov amerických. Cieľom článku je poukázať na možnosti a obmedzenia obhajoby právnickej osoby a nové výzvy, ktoré nová právna úprava prináša pre napĺňanie úloh obhajcu právnickej osoby v trestnom konaní.

SUMMARY

Possibilities of defending a legal person (Part 2)

This article deals with the analysis of the selected provisions of the newly adopted Act on the criminal liability of legal persons in the Slovak Republic from the viewpoint of the defence counsel of the legal person, as compared with the foreign legal regulation and practice, especially of the Czech Republic, Great Britain and United States. The aim of this article is to highlight the possibilities and limitations of the legal person's defence and new challenges brought by the new legislation that the defence counsel of the legal person must face when performing the relevant tasks throughout the criminal proceeding.

ZUSAMMENFASSUNG

Möglichkeiten bei der Verteidigung einer juristischen Person (2. Teil)

Der Beitrag befasst sich mit der Analyse der ausgewählten Bestimmungen des neu verabschiedeten Gesetzes über die strafrechtliche Haftung der juristischen Personen in der Slowakischen Republik vom Sichtpunkt des Verteidigers der beschuldigten juristischen Person, und zwar im Vergleich mit der ausländischen Rechtsregelung und Praxis, insbesondere in der Tschechischen Republik, in Spanien, Großbritannien und in den Vereinigten Staaten Amerikas. Das Ziel des Artikels ist, auf die Möglichkeiten und Einschränkungen bei der Verteidigung einer juristischen Person und auf neue Aufforderungen hinzuweisen, die die neue Rechtsregelung bei der Erfüllung der Aufgaben des Verteidigers in einem Strafverfahren mit sich bringt.

Premlčanie záložného práva zriadeného podľa §§ 151a a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a následky jeho premlčania

JUDr. Mgr. Michal Mrva, LL. M, PhD.

Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 40/1964 Zb.“) upravuje v § 151a a nasl. inštitút záložného práva. V týchto zákonných ustanoveniach je obsiahnutý účel, ako aj právna úprava vzniku, výkonu a zániku záložného práva. Podľa iných ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. záložné právo podlieha premlčaniu. Premlčanie však zákon nespája so zánikom záložného práva. V súvislosti s premlčaním záložného práva vznikajú otázky ohľadom jeho ďalšieho trvania ako naturálnej obligácie. Má záložné právo v podobe naturálnej obligácie vôbec nejaký zmysel, ak sa záložca bráni jeho výkonu vznesením námietky premlčania? Ako je možné dosiahnuť výmaz premlčaného záložného práva z príslušného registra, v ktorom je záložné právo zapísané alebo, ako je možné dosiahnuť vydanie hnutelnej veci od záložného veriteľa v takomto prípade? Môže sa záložný veriteľ brániť výmazu záložného práva z príslušného registra alebo vydaniu hnutelnej veci jej vlastníkovi argumentáciou, že premlčaním záložné právo nezaniká, ale aj po premlčaní naďalej existuje ako subjektívne právo bez právneho nároku? Odpoveď na tieto otázky je v centre pozornosti autora predloženého článku.

Právne následky premlčania záložného práva

Podľa § 151a zákona č. 40/1964 Zb. je záložné právo prostriedkom na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva, ktoré záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva, ak pohľadávka nie je dlžníkom riadne a včas splnená. Záložné právo má predovšetkým zabezpečovaciu funkciu. V prípade, ak však zabezpečená pohľadávka nie je riadne a včas splnená, môže sa realizovať uhradzovacia funkcia záložného práva, pretože v takomto prípade sa záložný veriteľ môže uspokojiť zo zálohu bez toho, aby sa musel spoliehať na to, že sa domôže úhrady svojej pohľadávky z majetku dlžníka. Nejde však o primárny nástroj uspokojenia veriteľovej pohľadávky, nakoľko ide o akcesorické (sekundárne) právo, ktoré sa viaže na existenciu primárneho subjektívneho práva, ktorým je veriteľova pohľadávka voči dlžníkovi. Z toho potom logicky vyplýva, že záložné právo môže platne vzniknúť len v prípade, ak platne vznikla pohľadávka, ktorá má byť zabezpečená záložným právom.

Záložným právom možno zabezpečiť tak peňažnú ako aj nepenažnú pohľadávku, ako aj budúcu alebo podmienenú pohľadávku, pričom sa zriaďuje na základe písomnej zmluvy (a v prípade hnutelných vecí aj jej odovzdaním záložnému veriteľovi). Podľa § 151b ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. sa záložné právo zriaďuje písomnou zmluvou, schválenou dohodou dedičov o vyporiadaní dedičstva, rozhodnutím súdu alebo správneho orgánu, alebo zákonom,

pričom zmluva o zriadení záložného práva na hnutelnú vec sa nemusí uzatvoriť v písomnej forme, ak záložné právo vzniká odovzdaním veci podľa tohto zákona. V zmluve, ktorou sa zriaďuje záložné právo, sa musí určiť zabezpečovaná pohľadávka ako aj záloh. Podľa § 151e zákona č. 40/1964 Zb., ak osobitný zákon neurčuje inak, na vznik záložného práva sa vyžaduje jeho registrácia v Notárskom centrálnom registri záložných práv zriadenom podľa osobitného zákona; záložné právo k nehnuteľnostiam, bytom a nebytovým priestorom vzniká ich registráciou v katastri nehnuteľností; záložné právo k niektorým veciam, právam alebo k iným majetkovým hodnotám ustanoveným osobitným zákonom vzniká jeho registráciou v osobitných registroch. Okrem týchto spôsobov vzniká záložné právo na hnutelnú vec aj jej odovzdaním záložnému veriteľovi alebo tretej osobe do úschovy, ak sa na tom záložca a záložný veriteľ dohodli. Ustanovenia zákona nie sú, pokiaľ ide o úpravu zriadenia a vzniku záložného práva, presné. Dá sa konštatovať, že v prípade záložného práva, ktoré vzniká na základe rozhodnutia súdu alebo správneho orgánu alebo zo zákona, nie je jeho vznik viazaný na registráciu v katastri nehnuteľností alebo v Notárskom centrálnom registri záložných práv alebo na odovzдание veci. V takomto prípade je vznik záložného práva viazaný na predmetné rozhodnutie a nie na jeho registráciu, ktorá má v tomto prípade iba deklaratórny účinok. Ide teda zrejme o legislatívnu nepresnosť.¹

Okrem vzniku záložného práva, v § 151md ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. upravuje aj jeho zánik. Záložné právo zaniká v zmysle zákona z týchto dôvodov:

1. zánikom zabezpečenej pohľadávky;
2. zánikom všetkých vecí, práv alebo iných majetkových hodnôt, na ktoré sa záložné právo vzťahuje;
3. ak sa záložný veriteľ vzdá záložného práva;
4. uplynutím času, na ktorý bolo záložné právo zriadené;
5. vrátením veci záložcovi, ak záložné právo vzniklo odovzdaním veci;
6. ak záložca previedol záloh v bežnom obchodnom styku v rámci výkonu podnikania alebo ak bol v čase prevodu alebo prechodu zálohu nadobúdateľ zálohu pri vynaložení náležitej starostlivosti dobromyseľný, že nadobúda záloh nezaťažený záložným právom;
7. ak záložca previedol záloh a zmluva o zriadení záložného práva určuje, že záložca môže záloh alebo časť zálohu previesť bez zaťaženia záložným právom;
8. iným spôsobom dohodnutým v zmluve o zriadení záložného práva alebo vyplývajúcim z osobitného predpisu;
9. ak sa vykonalo bez ohľadu na rozsah uspokojenia veriteľa.

Zákon č. 40/1964 Zb. zároveň v § 151md ods. 2 stanovuje povinnosť vykonať výmaz záložného práva z Notárskeho centrálného registra záložných práv alebo z osobitného registra, ak sa na vznik záložného práva vyžaduje registrácia v takomto osobitnom registri, po tom, čo záložné právo zaniklo.

Podľa § 100 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. sa záložné právo premlčuje. Nepremlčuje sa teda len zabezpečovaná pohľadávka, ale aj samotné záložné právo. Zákon však správne v predmetnom ustanovení zakotvuje, že záložné právo sa nepremlčuje skôr ako zabezpečená pohľadávka.² Záložné právo sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá v zmysle § 101 zákona č. 40/1964 Zb. začína plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Toto skonštatoval aj Nejvyšší soud ČR v rozsudku zo dňa 8. 2. 2007 vo veci sp. zn. 21Cdo/681/2006 a 21Cdo/382/2006, keď uviedol, že: „Podľa ustanovenia § 100 ods. 2 prvá veta OZ sa premlčujú všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Premlčaniu teda rovnako podlieha záložné právo, keďže ide o majetkové právo, ktoré z možnosti premlčania nebolo, na rozdiel od vlastníckeho práva (ktoré má rovnako vecnoprávnu povahu), vylúčené. Premlčacia doba záložného práva je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz (t. j. odo dňa, keď

1 Porovnaj: LAZAR, J. a kol.: Občianske právo hmotné. Tretie doplnené a prepracované vydanie. I. zväzok. IURA EDITION, spol. s r. o., Bratislava : 2006, str. 497

2 K vzťahu premlčania záložného práva a zabezpečovanej pohľadávky možno dať do pozornosti tiež rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 25. 4. 2012 vo veci sp. zn. 1Cdo/71/2010, v ktorom tento súd uviedol, že: „...tým, že zabezpečená pohľadávka nie je premlčaná, nie je premlčané ani predmetné záložné právo.“ V tomto rozsudku riešil Najvyšší súd SR aj otázku relácie medzi záväzkom vzniknutým podľa zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov a jeho zabezpečením záložným právom podľa § 151a a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, keď uviedol, že: „premlčanie záložného práva sa má riadiť Občianskym zákonníkom (§ 100 ods. 2) aj v prípade, ak ním bola zabezpečená pohľadávka spravujúca sa Obchodným zákonníkom.“ Obdobné závery sú obsiahnuté aj v rozsudku Nejvyššieho soudu ČR zo dňa 25. 4. 2007 vo veci sp. zn. 21Cdo/1918/2005.

JUDr. Mgr. Michal Mrva, LL. M, PhD.

pôsobí ako odborný asistent na Katedre teórie práva a sociálnych vied na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Je absolventom Právnickej fakulty a tiež Filozofickej fakulty UK

v Bratislave a Faculté de Droit, d'Économie et de Finance, Université du Luxembourg. Od roku 2012 pôsobí ako advokát so sídlom v Bratislave.

vzniklo právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu). Ak však bolo záložné právo priznané právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď sa malo podľa rozhodnutia plniť. V prípade, ak záložné právo bolo záložným dlžníkom písomne uznané čo do dôvodu a výšky, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď k uznaniu došlo; ak však bola v uznaní uvedená lehota na plnenie, plynie premlčacia doba od uplynutia tejto lehoty. Podľa ustanovenia § 100 ods. 2 tretia veta OZ sa záložné práva nepremlčujú skôr než zabezpečená pohľadávka. Aj keby teda márne uplynuli premlčacie doby podľa ustanovenia § 101 alebo 110 ods. 1 OZ, záložné právo nie je premlčané, ak dosiaľ neuplynula premlčacia doba pri zabezpečenej pohľadávke; v takom prípade sa záložné právo premlčí až márnym uplynutím premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky.³

Je viac ako zrejmé, že vznesenie námietky premlčania po uplynutí premlčacej doby nespôsobuje zánik práva, ale iba zánik nároku. V takomto prípade teda nezaniká subjektívne právo, ale iba právny nárok, ktorý sa na toto subjektívne právo viaže. Zánik nároku potom spôsobuje zánik možnosti domáhať sa splnenia povinnosti zo strany oprávneného voči povinnému proti jeho vôli. Ak by povinný súhlasil s plnením po uplynutí premlčacej doby, z dôvodu existencie subjektívneho práva aj po uplynutí premlčacej doby, takéto plnenie by bolo možné a nezaložilo by na strane oprávneného vznik bezdôvodného obohatenia. Z tohto dôvodu zákonodarca, logicky, v ustanovení spomenutého § 151md ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. nespája premlčanie záložného práva s jeho zánikom. Premlčaním záložné právo nezaniká, akurát ho nie je možné v prípade vznesenia námietky premlčania vykonať proti vôli povinného subjektu (záložcu). Ak teda povinný vznesie námietku premlčania po uplynutí premlčacej doby, záložné právo nebude možné vykonať. Problém však je, že záložné právo sa registruje v Notárskom centrálnom registri záložných práv, v katastri nehnuteľností, v inom zákonom určenom registri (podľa povahy a druhu zálohu) alebo vzniká odovzdaním zálohu záložnému veriteľovi. Ak záložné právo po jeho premlčaní nie je možné vykonať, nakoľko záložca dôvodne vznesie námietku premlčania (t. j. po zániku jeho vymáhateľnosti), aký zmysel má registrácia záložného práva v príslušnom registri alebo zadržiavanie predmetu záložného práva záložným veriteľom?

Ak záložca vznesie námietku premlčania záložného práva voči záložnému veriteľovi, tento svoju pohľadávku zabezpečenú záložným právom, ktorá je už tiež premlčaná, nemôže uspokojiť výkonom záložného práva. Logicky z toho potom vyplýva, že premlčaním záložného práva a po vznesení námietky premlčania zo strany záložcu nemá registrácia záložného práva v príslušnom registri alebo zadržiavanie predmetu záložného práva záložným veriteľom žiadny ďalší zmysel. Nemožno však zrejme očakávať, že záložný veriteľ v takomto prípade bude súhlasiť s výmazom záložného práva v príslušnom registri, alebo že vydá hnutelnú vec jej vlastníkom. V takejto situácii potom vzniká akýsi bludný kruh, z ktorého, na prvý pohľad, nie je možné vystúpiť. Záložné právo síce nie je možné realizovať, ale stále trvá v podobe naturálnej obligácie a vlastníka veci obmedzuje pri výkone jeho vlastníckeho práva.

Je vysoko pravdepodobné, že prípady premlčania záložného práva sú veľmi zriedkavé. Veriteľ, ktorý si svoju pohľadávku zabezpečil záložným právom totiž zrejme bude trvať na jej splnení včas. Napriek tomu sa vyskytujú v právno-aplikačnej praxi prípady, keď k premlčaniu záložného práva po premlčaní zabezpečenej pohľadávky dochádza. Ako je však potom možné dosiahnuť výmaz záložného práva z príslušného registra alebo vrátenie zálohu do rúk jeho vlastníka? Môže sa záložca domáhať výmazu záložného práva z príslušného registra na základe určovacej žaloby prípadne vydania veci na základe vindikačnej žaloby?

Pokiaľ ide o určovaciu žalobu podľa § 137 písm. c) zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, žalobca sa môže na súde domáhať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. V zmysle tohto ustanovenia sa teda na prvý pohľad javí možnosť záložcu domáhať sa určenia, že záložné právo k veci neexistuje ako nemožné. Ako už bolo vyššie konštatované, premlčaním právo nezaniká. Po uplynutí premlčacej doby a po vznesení námietky premlčania zaniká iba právny nárok, avšak právo v podobe tzv. naturálnej obligácie existuje aj naďalej. Aký zmysel má však zápis nevykonateľného záložného práva v príslušnom registri? V tejto súvislosti je vhodné poukázať na rozsudok Nejvyššího soudu ČR vo veci sp. zn. 21Cdo/2185/2009 zo dňa 21. 12. 2010, v ktorom tento súd uviedol, že: „Ak sa záložca dôvodne dovolal premlčania záložného práva, je nepochybné, že záložný veriteľ sa už nemôže domôcť predaja alebo iného speňaženia zálohu a teda ani uspokojenia zabezpečenej pohľadávky z výťažku zo speňaženia zálohu, a že záložné právo nemôže naďalej (ani v budú-

3 HORVÁTH, E.: Judikatúra vo veciach zabezpečenia záväzkov. IURA EDITION, spol. s r. o., Bratislava: 2010, str. 145

nosti) byť spôsobilým právnym prostriedkom na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky. Opačný názor vo svojich dôsledkoch popiera význam premlčania záložného práva a priznáva súdnu ochranu, prejavujúcu sa v zamietnutí žaloby, ktorá by smerovala proti výkonu premlčaného práva, aj keď – ako vyplýva z ustanovenia § 100 ods. 1 tretej vety občianskeho zákonníka – premlčané právo nemožno priznať.“ S rovnakými závermi sa môžeme stretnúť aj v judikatúre slovenských súdov – tieto závery si osvojil aj Okresný súd Pezinok v rozsudku vo veci sp. zn. 5C/257/2011 zo dňa 3. 6. 2013, v odôvodnení ktorého sa odvolal priamo na toto rozhodnutie českého súdu. Okrem toho sú rovnaké závery obsiahnuté aj v rozsudku Krajského súdu v Prešove vo veci sp. zn. 7Co/164/2013 zo dňa 24. 2. 2014, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Humenné vo veci sp. zn. 6C/15/2013 zo dňa 13. 6. 2013.

Z uvedeného je potom zrejmé, že napriek skutočnosti, že záložné právo po vznesení námietky premlčania zostáva v podobe tzv. naturálnej obligácie, jeho ďalšia existencia nemá žiadny zmysel, pretože je nerealizovateľné. Z toho potom možno vyvodiť, že postupom podľa § 137 písm. c) zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku sa možno úspešne domáhať určenia, že záložné právo k zálohu neexistuje a na základe takéhoto rozhodnutia súdu je potom možné dosiahnuť výmaz záložného práva z príslušného registra aj proti vôli záložného veriteľa. K tomuto záveru dospel aj Nejvyšší soud ČR ako aj slovenské súdy v hore uvedených rozhodnutiach. Záložné právo v podobe naturálnej obligácie, ktorá je nevykonateľná z dôvodu vznesenia námietky premlčania totiž nemá zmysel. Petit žaloby, ktorej cieľom bude výmaz záložného práva k zálohu z príslušného registra musí logicky znieť tak, že záloh nie je zaťažený záložným právom v prospech konkrétneho záložného veriteľa. Naliehavý právny záujem na takomto určení je tiež daný, ako to judikovali súdy SR vo viacerých prípadoch.⁴ Ak záložné právo nie je možné realizovať, nakoľko bolo premlčané a záložca dôvodne vznesol námietku premlčania, neexistuje žiadny dôvod na to, aby bola vec v príslušnom registri zaťažená neexistujúcou ťarchou. Zápis premlčaného záložného práva na veci v príslušnom registri znemožňuje vlastníkovi takejto veci realizovať riadny výkon dispozičných oprávnení súvisiacich s jeho vlastníckym právom. Kto by predsa chcel nadobudnúť vlastnícke právo k veci zaťaženej záložným právom? A ak by sa aj niekto taký našiel, zrejme by takúto vec nekúpil (z dôvodu právnej neistoty) za zodpovedajúcu kúpnu cenu. Žaloba o určenie, že vec nie je zaťažená záložným právom zároveň slúži potrebám praktického života a vedie k odstráneniu stavu právnej neistoty vlastníka veci. Iná žaloba, ktorá by viedla k výmazu záložného práva z príslušného registra ani neprichádza do úvahy.

Na základe vyššie uvedeného potom možno konštatovať, že v prípade, ak bolo záložné právo k zálohu, ktorým je hnutelná vec, zriadené odovzdaním veci záložnému veriteľovi, bolo by možné v prípade premlčania takéhoto záložného práva, domáhať sa na súde vydania zálohu jeho vlastníkom. Aj v tomto prípade totiž platí, že záložný veriteľ by nemohol uspokojiť svoju pohľadávku výkonom premlčaného záložného práva. Samozrejme, len za predpokladu dôvodne vznesenej námietky premlčania.

Záver

V centre pozornosti článku boli právne následky spojené s premlčaním záložného práva. Premlčanie v zmysle zákona č. 40/1964 Zb. nemá za následok zánik záložného práva, a to ani v spojení s dôvodne vznesenou námietkou premlčania záložcom voči záložnému veriteľovi. Vzhľadom na to, že *ex lege* takýmto spôsobom záložné právo nezaniká, zostáva záloh aj po premlčaní záložného práva v príslušnom registri zaťažený záložným právom, prípadne hnutelná vec zostáva v držbe záložného veriteľa. Vzniká tak situácia, pri ktorej výkon záložného práva nie je možný, ale vec fakticky zostáva záložným právom zaťažená, avšak bez akéhokoľvek praktického významu. Práve z tohto dôvodu je možné v prípade, ak záložca s výmazom záložného práva z príslušného registra nesúhlasí, po jeho premlčaní a po dôvodnom vznesení námietky premlčania záložného práva záložcom voči záložnému veriteľovi, domáhať sa na príslušnom súde určenia, že vec nie je zaťažená záložným právom. V prípade, ak ide o hnutelnú vec, ku ktorej bolo záložné právo zriadené jej odovzdaním záložnému veriteľovi a záložný veriteľ odmieta vec záložcovi odovzdať, môže sa tento za splnenia vyššie uvedených skutočností domáhať voči tomuto na príslušnom súde vydania veci. ■

4 Napr. rozsudok Okresného súdu Humenné vo veci sp. zn. 6C/15/2013 zo dňa 13. 6. 2013, ktorý sa týka priamo naliehavého právneho záujmu na určení, že vec nie je zaťažená záložným právom. Okrem toho možno dať do pozornosti napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR vo veci sp. zn. 5Cdo/31/2011 zo dňa 6. 12. 2012 alebo uznesenie Najvyššieho súdu SR vo veci sp. zn. 4Cdo/111/2008 zo dňa 30. 6. 2009 a pod.

Zoznam použitej literatúry:

- HORVÁTH, E.: Judikatúra vo veciach premlčania a preklúzie v súkromnom práve.
IURA EDITION, spol. s r. o., Bratislava: 2010, str. 338
- HORVÁTH, E.: Judikatúra vo veciach zabezpečenia záväzkov.
IURA EDITION, spol. s r. o., Bratislava: 2010, str. 330
- LAZAR, J. a kol.: Občianske právo hmotné. Tretie doplnené a prepracované vydanie. I. zväzok.
IURA EDITION, spol. s r. o., Bratislava: 2006, str. 635
- SVOBODA, J. a kol.: Občiansky zákonník. Komentár a súvisiace predpisy.
EUROUNION, spol. s r. o., Bratislava: 2004, str. 1345
- ŠARMAN, J.: Přehled judikatury z oblasti věcných práv. ASPI, a. s., Praha: 2006, str. 340
- VAŠKE, V.: Přehled judikatury ve věcech promlčení a prekluze v soukromém právu.
ASPI, a. s., Praha: 2006, str. 348

RESUMÉ**Premĺčanie záložného práva zriadeného podľa § 151a a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov a následky jeho premĺčania**

Článok je venovaný problematike premĺčania záložného práva a jeho právnym následkom. Nakoľko premĺčanie záložného práva podľa zákona nevedie k jeho zániku, vyvstávajú otázky nad zmyslom jeho ďalšieho trvania. Ak však záložný veriteľ, napriek dôvodne vznesenej námietke premĺčania, nesúhlasí s výmazom záložného práva z príslušného registra alebo odmieta vrátiť hnutelnú vec záložcovi, vyvstáva otázka súvisiaca s ďalším trvaním záložného práva ako naturalnej obligácie. Takéto právo podľa zákona nezaniká, ale nie je možné vykonať ho proti vôli záložcu.

SUMMARY**Expiry of the Limitation Period with Regard to a Pledge Established under Sec. 151a et seq. of Act No. 40/1964 Coll. (Civil Code) as amended and Consequences of the Expiry Thereof**

The article deals with the expiry of the limitation period with regard to a pledge and its legal consequences. Due to the fact the expiry of the limitation period under applicable legal rules does not result in its extinguishment, questions arise as to the sense of its further duration. However, if the pledgee – despite a plea of the expiry of the limitation period raised legitimately – does not agree with the deletion of the pledge from the appropriate register, or if the pledgee refuses to return the pledged property to the pledgor, such an approach raises a question related to further duration of the pledge as a natural obligation. Such right does not extinguish by virtue of law, but it cannot be exercised against the wishes of the pledgor.

ZUSAMMENFASSUNG**Verjährung des Pfandrechtes, bestellt gem. § 151a und ff. des Gesetzes Nr. 40/1964 der Gesetzsammlung des Bürgerlichen Gesetzbuches in der Fassung der späteren Vorschriften und die Auswirkungen seiner Verjährung**

Der Artikel widmet sich der Problematik der Pfandrechtverjährung und den damit verbundenen Rechtsfolgen. Indem die Verjährung des Pfandrechtes zu seinem Erlöschen nicht führen kann, es treten Fragen über den Sinn seines weiteren Bestehens auf. Sollte jedoch der Pfandgläubiger, trotz begründet erhobener Einwendung der Pfandrechtverjährung mit der Löschung des Pfandrechtes im betreffenden Register nicht einverstanden sein oder sofern er abgelehnt hat, die fahrende Habe dem Pfandgeber zurückzugeben, es tritt die Frage in Zusammenhang mit einem weiteren Bestehen des Pfandrechtes als einer Naturalobligation auf. Dieses Recht erlischt gesetzgemäß nicht, es kann jedoch gegen den Willen des Pfandgebers nicht vollzogen werden.

Náhrada škody a právo na vydanie bezdôvodného obohatenia

Mgr. Róbert Jakubáč, PhD.

V aplikačnej praxi pomerne často spôsobuje ťažkosti – najmä súdom nižšieho stupňa,¹ ale aj osobám, ktoré si uplatňujú nárok zo zodpovednosti štátu za škodu, resp. ich právnym zástupcom – vzťah práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci orgánom verejnej moci (a to vydaním nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom) a práva na vydanie bezdôvodného obohatenia. Osoby, ktoré tvrdia, že boli poškodené pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, si neraz uplatňujú na súde právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci bez toho, aby si najprv uplatnili právo na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe.

1 Príkladmo možno poukázať napr. na rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 10. októbra 2012, sp. zn. 45C 117/2011 a rozsudok Okresného súdu Martin zo dňa 6. marca 2013, sp. zn. 8C/306/2012.

2 V zmysle zákona č. 514/2013 Z. z. sú subjektmi zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci štát, resp. obec alebo vyšší územný celok – § 5 ods. 1 a § 10 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.

Ide pritom o problematiku, ku ktorej sa vyjadrili tak Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) ako aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), v dôsledku čoho by súdna prax, resp. aplikačná prax mala mať k dispozícii spoľahlivý základ pre svoje rozhodovanie, resp. postup. V praxi však tomu celkom tak nie je. Kým totiž rozhodovacia prax ústavného súdu (zdá sa) vykazuje jednotnosť, zatiaľ v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu nachádzame protikladné stanoviská. Odhliadnuc od tejto skutočnosti, pozornosť si zasluhujú viaceré otázky nadväzujúce na v súdnej praxi prevažujúce stanovisko, že právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci orgánom verejnej moci je možné si voči štátu, resp. obci alebo vyššiemu územnému² celku uplatniť len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemohla dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z titulu bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto tento prospech získal, a je povinný jej ho vydať. Vzhľadom na aktuálnu judikatúru, na ktorú poukážeme v ďalšom výklade, a zákonnú úpravu je potrebné v odbornej literatúre jednoznačne formulovať podmienky, za akých je možné úspešne uplatniť právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom v situácii, kedy osobe dotknutej takýmto rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho postupom vzniklo právo na vydanie bezdôvodného obohatenia.

Mgr. Róbert Jakubáč, PhD.

ukončil štúdium práva na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2007 a v roku 2015 po obhájení dizertačnej práce na tému zápisu práv do katastra nehnuteľností na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach získal titul PhD.

Od septembra 2007 pôsobí na Úrade geodézie, kartografie a katastra SR. V rámci odbornej praxe sa venuje problematike zápisu práv do katastra nehnuteľností a zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

Je autorom viacerých odborných príspevkov publikovaných v Justičnej revue, Právnom obzore a Súkromnom práve.

Všeobecne k vzťahu práva na náhradu škody a práva na vydanie bezdôvodného obohatenia

Vo všeobecnej rovine sa v judikatúre obvykle konštatuje, že „nárok na vydanie neoprávneného majetkového prospechu možno však uplatniť iba v tom prípade, ak nie sú podmienky na dosiahnutie rovnakého uspokojenia z dôvodu nároku na náhradu škody;“³ inak povedané, právo na náhradu škody má prednosť pred právom na vydanie bezdôvodného obohatenia. Tento právny názor sa objavuje aj v odbornej literatúre.⁴ Zastávame názor, že takéto zjednodušené konštatovanie nie je správne ani v najvšeobecnejšej rovine problematiky práva na náhradu škody a práva na vydanie bezdôvodného obohatenia,⁵ resp., že toto konštatovanie by mohlo platiť iba v tých prípadoch, kedy subjektom zodpovednosti za škodu a osobou, ktorá sa na úkor poškodeného bezdôvodne obohatila, je jedna a tá istá osoba.

Vyššie citované stanovisko prezentované v judikatúre však vzhľadom na spomenutý rozdiel v subjekte, voči ktorému sa zodpovednostný vzťah uplatňuje, nie je možné aplikovať vo vzťahu k zodpovednosti štátu, resp. obce alebo vyššieho územného celku za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom. V týchto prípadoch bude totiž nositeľ zodpovednosti za škodu (t. j. štát, resp. obec alebo vyšší územný celok) spravidla odlišný od subjektu, ktorý sa bezdôvodne obohatil na úkor subjektu dotknutého nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Uvedený záver prevažuje v rozhodovacej praxi súdov vo veciach uplatňovania práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci.

Existencia škody ako podmienka vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci

Zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Pozornosť je však potrebné venovať aj zákonu č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) a to vzhľadom na § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého *zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, sa spravuje doterajšími predpismi.*

Z právnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 58/1969 Zb. a v zákone č. 514/2003 Z. z. vyplývajú nasledovné podmienky vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci orgánom verejnej moci:

- a) nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávny úradný postup
- b) existencia škody
- c) príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom a škodou.

Predmetom nášho záujmu v tomto príspevku bude iba podmienka uvedená pod písm. b). a aj to len z toho hľadiska, či existuje škoda, ak osobe dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom vzniklo právo na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe.

Zákon č. 58/1969 Zb. ani zákon č. 514/2003 Z. z. pojem „škoda“ bližšie nevysvetľujú a to isté konštatovanie platí aj vo vzťahu k Občianskemu zákonníku, ktorého ustanovenia sa použijú na právne vzťahy vyplývajúceho zo zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom subsidiárne (§ 20 zákona č. 58/1969 Zb. a § 25 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.). Vzhľadom na túto skutočnosť je potrebné, pokiaľ ide o výklad pojmu „škoda“, vychádzať z judikatúry, resp. odbornej literatúry. Spravidla sa rozlišuje „skutočná škoda“ a „ušlý zisk“.

Skutočnou škodou sa obvykle rozumie zmenšenie majetku poškodeného v dôsledku protiprávneho konania. V judikatúre sa skutočná škoda vymedzuje ako zmenšenie majetku, resp.

3 Pozri napr. správu o zhodnotení rozhodovania súdov Slovenskej socialistickej republiky vo veciach zodpovednosti za neoprávnený majetkový prospech získaný z nestatočných zdrojov, prerokovanej občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu SSR, Cpj 48/85, a schválenej plénom Najvyššieho súdu SSR 22. novembra 1985, sp. zn. Pls 2/85 alebo judikát R 1/1979.

4 Napr. FEKETE, I.: Občiansky zákonník. Veľký komentár. 1. diel (§ 1 až § 459). Bratislava: Eurokódex 2011, s. 1214.

5 K vzťahu práva na náhradu škody a práva na vydanie bezdôvodného obohatenia vo všeobecnej rovine pozri napr. MITTERPACHOVÁ, J.: Bezdôvodné obohatenie a náhrada škody ako prostriedky reparácie majetkovej ujmy; in: Mířniky práva v stredoeurópskom priestore. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2014.

6 Judikát R 55/71.

7 Vojčík, P. a kol.: Občiansky
zákoník. Bratislava: IURA
EDITION, spol. s r. o., 2010,
s. 552.

8 Nález Ústavného súdu
Slovenskej republiky
z 13. februára 2013,
sp. zn. II. ÚS 165/2012,
pozri napr. aj uznesenie
Ústavného súdu Slo-
venskej republiky
zo 16. januára 2013,
sp. zn. II. ÚS 17/2013.

úbytok majetku poškodeného, ktoré už nastalo, s tým, že predstavuje majetkové hodnoty potrebné k uvedeniu veci v predošlý stav, prípadne k vyváženiu dôsledkov plynúcich z toho, že nedošlo k uvedeniu veci v predošlý stav.⁶

Ušlým ziskom sa obvykle rozumie „to, čo poškodenému ušlo v dôsledku spôsobenia škody; inak povedané v dôsledku spôsobenia škody nedošlo k zväčšeniu (rozmnoženiu) majetku, hoci sa to pri predpokladanej činnosti dalo očakávať.“⁷ Z hľadiska témy tohto príspevku je však problematika „ušlého zisku“ skôr okrajová.

V aplikačnej praxi môže nastať situácia, kedy by osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom mohla mať právo na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe napríklad v súvislosti s evidovaním duplicity vlastníctva v katastri nehnuteľností. Na ilustráciu možno uviesť prípad, kedy niekto „kúpi“ nehnuteľnosť, ku ktorej je v katastri nehnuteľností evidovaná duplicita vlastníctva bez vyznačenia poznámky o tejto skutočnosti, zaplatí kúpnu cenu a až následne sa zistí, že podľa právneho stavu ten, kto „prevádzal“ nehnuteľnosť, nebol jej vlastníkom – majetok domnelého „nadobúdateľa“ nehnuteľnosti sa nepochybne zmenšil o sumu zaplatenej kúpnej ceny, čo by mohlo predstavovať skutočnú škodu, zároveň však suma zaplatenej kúpnej ceny predstavuje bezdôvodné obohatenie „prevodcu“ (prijatie plnenia z neplatného právneho úkonu – § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Vzťah práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a práva na vydanie bezdôvodného obohatenia v súdnej praxi

K vzťahu práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa vyjadril aj Ústavný súd Slovenskej republiky, ktorý uviedol, že „vo svojej rozhodovacej činnosti už konštatoval (III. ÚS 361/09), že z dlhodobej a relatívne ustálenej judikatúry všeobecných súdov vyplýva, že nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu môže byť v občianskom súdnom konaní uplatnený až vtedy, ak žalobca nemohol dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z titulu bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto tento prospech získal, a je povinný ho vydať. Ak má účastník pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia, škoda mu ešte nevznikla, a preto nemôže byť daná zodpovednosť štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb. Nárok na náhradu škody od štátu by mohol úspešne uplatniť iba vtedy, ak by preukázal, že sa bezúspešne domáhal vydania bezdôvodného obohatenia. Aktívnu legitímáciu na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. má ten, komu vzniklo právo na náhradu škody, teda ten, u koho sú splnené všetky predpoklady zodpovednosti štátu za škodu vrátane základného predpokladu tejto zodpovednosti, a to vzniku samotnej škody. Existencia pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy, a tým aj konkurenciu právnej úpravy zodpovednosti za škodu s právnou úpravou bezdôvodného obohatenia. Kým žalobca má pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto ho získal, resp. kým nepreukázal bezúspešné domáhanie sa vydania tohto obohatenia (ak táto bezúspešnosť nebola ním zavinená), nie je daný základný predpoklad zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb., a to existencia samotnej škody ... Skutočnou škodou v zmysle § 442 ods. 1 OZ je ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného (spočíva v zmenšení jeho majetkového stavu oproti stavu pred škodovou udalosťou) a je objektívne vyjadriteľná v peniazoch. Skutočnou škodou je aj ujma spočívajúca v neuspokojenej pohľadávke veriteľa voči dlžníkovi, ktorej náhradu požaduje od štátu ako subjektu zodpovedného za nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci. Táto škoda však nevzniká už v okamihu splatnosti pohľadávky, resp. omeškania dlžníka, ale až okamihom, keď sa právo veriteľa na plnenie proti dlžníkovi stalo fakticky nevyhmáhatelným.“⁸

Ústavný súd sa tak pridrižiava rozhodnutia Najvyššieho súdu SSR zo 16. apríla 1985, sp. zn. 4 Cz 110/84, v ktorom tento súd dospel k právnemu názoru, že „nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím v občianskom súdnom konaní môže byť úspešne uplatnený voči štátu až vtedy, ak žiadateľ nemohol dosiahnuť uspokojenie svojej pohľadávky z dôvodu neoprávneného majetkového prospechu voči tomu, kto tento prospech získal a je povinný mu

ho vydať. Preto žiadateľ má preukázať, že prv, než uplatnil proti Čs. štátu nárok na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., sa bezúspešne domáhal vydania neoprávneného majetkového prospechu.⁹ Závery predmetného judikátu považuje za naďalej použiteľné a relevantné aj Najvyšší súd Českej republiky,¹⁰ a takisto aj napríklad Krajský súd v Nitre,¹¹ Krajský súd v Prešove¹² a Krajský súd v Žiline.¹³ Aj my zastávame právny názor, že právo na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe má jednoznačne prednosť pred právom na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. Súčasťou majetku určitej fyzickej osoby alebo právnickej osoby je totiž aj jej pohľadávka voči určitej osobe, v našom prípade pohľadávka z titulu práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči subjektu, ktorý sa na jej úkor bezdôvodne obohatil. V tejto súvislosti poukazujeme ešte na skutočnosť, že „(i)nštitút bezdôvodného obohatenia vyjadruje ... zásadu občianskeho práva, že nikto sa nesmie bezdôvodne obohatiť na úkor iného, a pokiaľ k tomu dôjde, je povinný takto získaný prospech vrátiť.“¹⁴

Pravdepodobne za určitú formu excesu je potrebné považovať rozhodnutie najvyššieho súdu, v ktorom ten poprel vyššie uvedený právny názor, keď konštatoval, že „bezdôvodné obohatenie má subsidiárny charakter“ a „predstavuje len podporný titul pre ochranu osoby postihnutej v majetkovej sfére; primárnym bude vždy inštitút náhrady škody, ak osobe dlžníka možno pričítať zodpovednosť za protiprávne konanie.“¹⁵ Takéto úvahy sa skôr vyskytujú v rozhodovacej praxi okresných súdov ako súdov prvého stupňa, ako sme to už naznačili.

Preukazovanie „nemožnosti domáhať sa úspešne práva na vydanie bezdôvodného obohatenia“

Zásadný význam z hľadiska možnosti domáhať sa práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom v prípadoch, kedy na úkor osoby dotknutej takýmto rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho postupom došlo aj k bezdôvodnému obohateniu zo strany tretej osoby, má zodpovedanie otázky, čo znamená „nemožnosť domôcť sa úspešne práva na vydanie bezdôvodného obohatenia“. Ďalšou zásadnou (nadväzujúcou) otázkou je to, či je potrebné, aby táto dotknutá osoba v tomto prípade preukázala v súdnom konaní o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, že sa bezúspešne domáhala vydania bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe v osobitnom súdnom konaní.

Skôr ako pristúpime k hľadaniu odpovede na vyššie uvedené otázky, všimnime si najprv motívy uprednostňovania žalôb o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci pred žalobami o vydanie bezdôvodného obohatenia. Dôvodom, ktorý v určitých prípadoch vedie fyzické a právnické osoby k preferovaniu žalôb o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom je predstava, že nárok na náhradu škody najmä voči štátu je možné vymôcť jednoduchšie a rýchlejšie, ako je tomu v prípade nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia vzhľadom na majetkové pomery osoby, ktorá sa na ich úkor bezdôvodne obohatila. Ďalším faktorom, ktorý zohráva dôležitú úlohu, je často premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia z dôvodu uplynutia objektívnej premlčacej lehoty. Taktiež je potrebné spomenúť, že v minulosti bolo konanie o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci oslobodené od súdneho poplatku, kým v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia by žalobca musel zaplatiť súdny poplatok – pravdepodobne aj táto právna úprava neraz motivovala skôr k podaniu žaloby o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci ako k podaniu žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia.

Najkomplikovanejšie budú prípady, kedy žalobca v konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci bude tvrdiť, že si neuplatnil právo na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe, alebo že upustil od vymáhania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe súdnou cestou vzhľadom na majetkové pomery tejto tretej osoby (jej nemajetnosť, resp. jej také majetkové pomery, že by vymoženie vydania bezdôvodného obohatenia bolo neprimerane zdĺhavé). Momentálna nepriaznivá majetková situácia osoby, ktorá sa bezdôvodne obohatila na úkor osoby dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, nemôže vo všeobecnosti sama osebe založiť právo na náhradu škody voči štátu, resp. obci alebo vyššiemu územnému celku. Podľa Najvyššieho

9 Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR zo 16. apríla 1985, sp. zn. 4 Cz 110/84.

10 Pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 10. augusta 2011, sp. zn. 4229/2010, ďalej zo dňa 9. februára 2012, sp. zn. 28Cdo 1756/2010 a zo dňa 23. februára 2011, sp. zn. 25Cdo 2091/2008.

11 Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 22. mája 2008, sp. zn. 8Co/11/2008.

12 Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 26. januára 2009, sp. zn. 1 Co 142/08.

13 Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. januára 2014, sp. zn. 10Co/234/2013.

14 Nález Ústavného súdu SR z 26. apríla 2013, č. k. IV. ÚS 554/2012.

15 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21. decembra 2010, sp. zn. 2 Cdo 48/2010.

16 Uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 9. februára 2012, sp. zn. 28Cdo 1756/2010 a z 31. augusta 2004, sp. zn. 5Cdo 2648/2003.

17 Pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 19. februára 2009, sp. zn. 25Cdo 539/2008.

18 Pozri napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 17. februára 2011, sp. zn. 5Cdo 265/2009.

19 Existuje právny názor, že právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom možno uplatniť v časovo neobmedzenej lehote.

20 Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 27. septembra 2012, sp. zn. 7M Cdo 16/2011.

súdu Českej republiky „(s)ama okolnosť, že osoba, ktorá sa bezdôvodne obohatila, neplní voči tomu, na koho úkor bezdôvodné obohatenie získala, svoju povinnosť vydať mu bezdôvodné obohatenie s odôvodnením, že nemá žiadne prostriedky ani majetok, neznamená vznik škody podľa zák. č. 82/1998 Zb.“¹⁶

Pomerne jednoduchá by bola situácia, kedy zomrie bez zanechania dedičstva, resp. zanikne bez právneho nástupcu právnická osoba, ktorá sa bezdôvodne obohatila na úkor osoby dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom. V tomto prípade totiž nepochybne nie je možné domôcť sa úspešne práva na vydanie bezdôvodného obohatenia. Osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom sa teda môže v tomto prípade úspešne domáhať práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. V konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci bude nutné preukázať smrť fyzickej osoby, ktorá sa bezdôvodne obohatila na úkor osoby dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, bez zanechania dedičstva, resp. zánik právnickej osoby bez právneho nástupcu.

Zastávame názor, že ani premlčanie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia ako dôvod, kvôli ktorému osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom neuplatnila právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, nemôže obstať. V zmysle českej judikatúry totiž námietka premlčania nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi¹⁷ – tento právny názor si postupne osvojuje aj slovenská súdna prax.¹⁸ To znamená, že osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, by mohla za určitých okolností v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe odvrátiť námietku premlčania. Pokiaľ rozhodnutie orgánu verejnej moci nie je zrušené, či zmenené pre nezákonnosť alebo pokiaľ sa poškodená osoba nedozvie o nesprávnom úradnom postupe orgánu verejnej moci, táto osoba nemusí mať vedomosť o tom, že sa niekto na jej úkor bezdôvodne obohatil. Ak sa poškodená osoba dozvie o nezákonnom rozhodnutí orgánu verejnej moci alebo o jeho nesprávnom úradnom postupe až po uplynutí objektívnej premlčacej lehoty¹⁹ práva na vydanie bezdôvodného obohatenia alebo v čase neprimerane krátkom na uplatnenie tohto práva na súde, súd by mal na túto skutočnosť prihliadnuť. V tejto situácii by sa mala vznesená námietka premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia zo strany tretej osoby vnímať ako výkon práva v rozpore s dobrými mravmi – ten však nepožíva súdnu ochranu. Vzhľadom na túto skutočnosť zastávame názor, že uplynutie objektívnej premlčacej lehoty práva na vydanie bezdôvodného obohatenia nezakladá bez ďalšieho automaticky „nemožnosť domôcť sa úspešne práva na vydanie bezdôvodného obohatenia.“ Ak by však súd v osobitnom súdnom konaní o vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia na námietku premlčania vznesenú osobou, ktorá sa bezdôvodne obohatila na úkor osoby dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, prihliadol a akceptoval ju a v dôsledku toho žalobu zamietol, potom by sme museli pripustiť, že skutočne nie je možné domôcť sa úspešne práva na vydanie bezdôvodného obohatenia. Zastávame právny názor, že pokiaľ súd právoplatne zamietne žalobu osoby poškodenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo nesprávnym úradným postupom o vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia uplatnenú voči tretej osobe, ktorá sa na jej úkor bezdôvodne obohatila, a pokiaľ poškodená osoba nezavinila zamietnutie žaloby, môže si v konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci uplatniť aj právo na náhradu účelne vynaložených trov, ktoré jej vznikli v súvislosti s neúspešným uplatnením práva na vydanie bezdôvodného obohatenia.

Najvyšší súd zhrnul stanoviská prezentované v judikatúre tak, že „právo na náhradu škody vôbec nevznikne, kým poškodený má možnosť žiadať najprv vydanie bezdôvodného obohatenia, a to až do uplynutia premlčacej doby pre jeho vydanie (kurzíva R. J.).“²⁰ K tomuto konštatovaniu máme výhradu. Ako sme vyššie naznačili a odôvodnili, ani samotné uplynutie premlčacej doby nezakladá automaticky „vznik práva na náhradu škody.“

V súčasnosti už konanie o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci nie je oslobodené od platenia súdnych poplatkov, takže dnes už nepredstavuje možnosť podania žaloby o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci v tomto smere výhodu v porovnaní s podaním žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia. Pokiaľ ide o tie právne veci, ktoré sa začali v čase, kedy bolo konanie o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci oslobodené

od platenia súdnych poplatkov, je potrebné s prihliadnutím na okolnosti konkrétnej právnej veci posúdiť, či bolo alebo či je možné spravodlivo požadovať od osoby dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, aby podala najprv žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia. Tu si musíme uvedomiť, že pri výkone verejnej moci môže byť spôsobená značná škoda, a že v súvislosti s nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom môže dôjsť k bezdôvodnému obohateniu v značnom rozsahu – výška prípadného súdneho poplatku za podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia mohla byť aj pomerne vysoká. Pri našich úvahách musíme brať do úvahy skutočnosť, že taktiež v iných právnych veciach môžu byť fyzické a právnické osoby vystavené situácii, kedy nebudú mať prostriedky na zaplatenie súdneho poplatku za podanie žaloby vzhľadom na jeho výšku, pričom sami nezavinia nutnosť uplatňovania práva súdnou cestou.

V praxi môže nastať situácia, že osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom sama zaviní nemožnosť domôcť sa práva na vydanie bezdôvodného obohatenia od tretej osoby. Najvyšší súd zaujal de facto stanovisko, že v takomto prípade právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci nevznikne – najvyšší súd mal totiž konštatovať, že „ak navrhovateľ má pohľadávku na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto ho získal, resp. kým nepreukázal bezúspešne domáhať sa vydania tohto obohatenia (ak táto bezúspešnosť nebola ním zavinená – kurzíva R. J.), nie je daný základný predpoklad zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb., a to existencia samotnej škody.“²¹ S týmto stanoviskom vo všeobecnosti súhlasíme. V zmysle jednej zo základných právnych zásad totiž „vigilantibus iura scripta sunt.“

Ak osobe dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom vzniklo právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, táto osoba musí v zmysle vyššie uvedeného orgánu konajúceho v mene štátu pri predbežnom prerokovaní nároku na náhradu škody, resp. súdu v prípadnom súdnom konaní o náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci predložiť dôkazy nasvedčujúce tomu, že:

- a) bez zanechania dedičstva zomrela, resp. bez právneho nástupcu zanikla právnická osoba, ktorá sa na jej úkor bezdôvodne obohatila,
- b) súd v osobitnom konaní o vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia jej žalobu zamietol z dôvodu premlčania práva na vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia,
- c) sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, vzhľadom na ktoré s prihliadnutím k požiadavke materiálnej spravodlivosti nie je možné spravodlivo od nej požadovať, aby sa domáhala vydania predmetu bezdôvodného obohatenia.

Skutočnosti uvedené pod písmenami a) až c) nie je potrebné preukázať kumulatívne, stačí, ak je preukázaná jedna z týchto skutočností.

Premlčania práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci

Vzhľadom na nevyhnutnosť uplatňovať v určitých prípadoch najskôr právo na vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia v osobitnom súdnom konaní a značnú dĺžku súdnych konaní, všimnime si právnu úpravu premlčania práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. V súvislosti s premlčaním práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci je potrebné rozlišovať subjektívnu a objektívnu premlčaciu lehotu.

Plynutie subjektívnej premlčacej lehoty práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci sa odvíja od okamihu, kedy sa poškodený dozvie o škode (§ 22 ods. 1 práva veta zákona č. 58/1969 a § 19 ods. 1 práva veta zákona č. 514/2003 Z. z.). Ak osobe dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom vzniklo právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, táto osoba sa o vzniku škody dozvie vtedy, keď získa vedomosť o nemožnosti domôcť sa vydania predmetu bezdôvodného obohatenia – od tohto momentu jej bude plynúť subjektívna premlčacia lehota. Z uvedeného vyplýva, že v predmetnej situácii je okamihom rozhodným pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej lehoty práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci:

²¹ Pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR z 31. mája 2006, sp. zn. 4 Cdo 199/2005 – pri písaní tohto príspevku sme vychádzali zo zhrnutia právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveného v tomto rozsudku tak, ako bolo toto zhrnutie uvedené v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009, sp. zn. 1 MCdo 8/2007.

- a) moment, kedy osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom zistí, že bez zanechania dedičstva zomrela, resp. bez právneho nástupcu zanikla právnická osoba, ktorá sa na jej úkor bezdôvodne obohatila,
- b) deň, kedy nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie súdu vydané v osobitnom konaní, ktorým súd zamietol je žalobu o vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia z dôvodu premlčania práva na vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia,
- c) moment, kedy sa osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom dozvie o dôvodoch hodných osobitného zreteľa, vzhľadom na ktoré s prihliadnutím k požiadavke materiálne spravodlivosti nie je možné spravodlivo od nej požadovať, aby sa domáhala vydania predmetu bezdôvodného obohatenia.

Z hľadiska plynutia objektívnej premlčacej lehoty práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci je potrebné prihliadať na imperatív materiálnej spravodlivosti. Ak objektívna premlčacia lehota uplynie skôr, ako sa osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, ktorej vzniklo právo na vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia, dozvie o nemožnosti domôcť sa vydania predmetu bezdôvodného obohatenia až po uplynutí objektívnej premlčacej lehoty, súd by nemal prihliadnuť na námietku premlčania zo strany nositeľa zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci. Samozrejme, ťažko predvídať, ako by súd v takejto situácii rozhodol.

Považujeme za dôležité poukázať na skutočnosť, že zákon č. 58/1969 Zb. ani zákon č. 514/2003 Z. z. výslovne neupravujú objektívnu premlčaciu lehotu práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom štátneho orgánu, resp. orgánu verejnej moci. V súdnej praxi existujú v podstate dva právne názory – podľa prvého právneho názoru, vo vzťahu k premlčaniu práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu štátu pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. je potrebné analogicky uplatniť objektívnu premlčaciu lehotu práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu ustanovenú zákonom č. 58/1969 Zb.²² a podľa druhého právneho názoru sa právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu štátu pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. premlčuje len v subjektívnej premlčacej lehote.²³ Tieto dva právne názory je možné aplikovať aj na premlčanie práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci po nadobudnutí účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z. Bolo by vhodné, kedy odborná verejnosť venovala tejto problematike väčšiu pozornosť, resp. je žiaduce, aby v záujme odstránenia pochybností v aplikačnej praxi pristúpil zákonodarca k novelizácii zákona č. 514/2003 Z. z. v časti právnej úpravy premlčania práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci.

22 Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. januára 2012, I. ÚS 430/2011.

23 Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky zo 4. decembra 2008, sp. zn. II. ÚS 1712/08.

Záver

Problematika vzťahu práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe je pomerne komplikovaná. Pokúsili sme sa načrtnúť podmienky, za ktorých je možné uplatniť právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, ak osobe dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom vzniklo aj právo na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe. Každú právnu vec je však potrebné posudzovať individuálne aj s prihliadnutím na imperatív materiálnej spravodlivosti – Slovenská republika je totiž materiálno-právnym štátom, ktorý kladie veľký dôraz na hodnotu (materiálnej spravodlivosti). To znamená, že v každom prípade je potrebné posúdiť, či možno spravodlivo požadovať od osoby dotknutej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom, aby si najprv uplatnila v osobitnom súdnom konaní právo na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tomu, kto sa na jej úkor bezdôvodne obohatil. Ak súd od predmetnej požiadavky upustí, svoje rozhodnutie v tomto smere musí nepochybne dôkladne a presvedčivo odôvodniť. Dúfame, že tento náš príspevok vyvolá potrebnú odbornú diskusiu na tému vzťahu práva na náhradu

škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe. Vzhľadom na to, že výslovná právna úprava absentuje a daná problematika je nejednoznačná, vidíme priestor na diskusiu. ■

RESUMÉ

Náhrada škody a právo na vydanie bezdôvodného obohatenia

Autor sa v predmetnom príspevku zaoberá problematikou možnosti uplatnenia práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci v situácii, kedy má osoba dotknutá nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom právo na vydanie bezdôvodného obohatenia. Autor v rámci výkladu poukazuje na stanoviská prezentované v českej a slovenskej judikatúre a prikláňa sa k právnemu názoru, že právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci možno uplatniť len vtedy, ak sa dotknutá osoba nemôže úspešne domôcť práva na vydanie bezdôvodného obohatenia voči tretej osobe. Zároveň sa autor zaoberá otázkou preukázania nemožnosti úspešne sa domáhať práva na vydanie bezdôvodného obohatenia.

SUMMARY

Damages and the Right to the Restitution for Unjust Enrichment

The author deals with the possibility to claim compensation for loss or damage caused in connection with the exercise of public authority in a situation where the person affected by an unlawful decision of a public body or its maladministration is entitled to restitution for unjust enrichment. The author when interpreting this concept points to opinions presented in the Czech and Slovak case law, and he inclines to the view that the claim to damages caused in connection with the exercise of public authority may be made only if the party concerned cannot successfully recover unjust enrichment from a third party. The author at the same time deals with the issue of proving the impossibility to successfully recover unjust enrichment.

ZUSAMMENFASSUNG

Schadenersatz und das Recht auf die Herausgabe der ungerechtfertigten Bereicherung

Der Autor befasst sich im vorliegenden Artikel mit der Problematik der möglichen Geltendmachung des Rechtes auf den Ersatz des Schadens, der durch die Ausübung der öffentlichen Gewalt in einem Zustand verursacht wurde, wann die betroffene Person infolge eines gesetzwidrigen Beschluss des Organs der öffentlichen Gewalt oder infolge eines unrichtigen Amtsvorgang des Organs der öffentlichen Gewalt das Recht auf die Herausgabe der ungerechtfertigten Bereicherung gehabt hat. Der Autor hat im Rahmen der Auslegung auf die in der tschechischen sowie in der slowakischen Judikatur präsentierten Stellungnahmen hingewiesen und er neigt zur Ansicht, dass das Recht auf die Ersetzung des bei der Ausübung der öffentlichen Gewalt verursachten Schadens nur geltend gemacht werden kann, wenn die betroffene Person deren Recht auf die Herausgabe der ungerechtfertigten Bereicherung gegenüber einem Dritten erfolgreich nicht durchsetzen kann. Der Autor befasst sich zugleich mit der Frage des Nachweises über die Unmöglichkeit der erfolgreichen Inanspruchnahme des Rechtes auf die Herausgabe der ungerechtfertigten Bereicherung.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Hypertextový odkaz a zásah do autorských práv

Článok 3 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti sa má vykladať v tom zmysle, že na účely preukázania toho, či skutočnosť, že na internetovú stránku boli vložené hypertextové odkazy na chránené diela, ktoré sú voľne dostupné na inej internetovej stránke bez súhlasu nositeľa autorských práv, predstavuje „verejný prenos“ v zmysle tohto ustanovenia, treba určiť, či tieto odkazy poskytla osoba bez úmyslu dosiahnutia zisku, pričom nevedela alebo dôvodne nemohla vedieť o nezákonnej povahe zverejnenia týchto diel na tejto inej internetovej stránke, alebo naopak, či uvedené odkazy boli poskytnuté s cieľom dosiahnutia zisku, kde sa v tomto prípade musí vychádzať z domnienky tejto vedomosti.¹

Rozsudok Súdneho dvora z 8. septembra 2016
vo veci C-160/15, *GS Media – ECLI:EU:C:2016:644*

1 Rozsudky Súdneho dvora sú záväzné v celom rozsahu. Právne vety, ktoré budú v rubrike uvádzať jednotlivé judikáty, preto nemajú iný účel, než zvýrazniť základné právne závery, ku ktorým Súdny dvor v konkrétnej veci dospel.

2 Bod 45 rozsudku.

3 Bod 54 návrhov generálneho advokáta Watheleta prednesených 7. apríla 2016.

4 Rozsudok Súdneho dvora z 13. februára 2014 vo veci *Svensson a i., C-466/12, ECLI:EU:C:2014:76*.

Súdny dvor sa s generálnym advokátom Melchiorom Watheletom zhodli v tom, že hypertextové odkazy sú nevyhnutným prvkom súčasnej architektúry internetu, pretože prispievajú k jeho riadnemu fungovaniu, ako aj k výmene názorov a informácií v rámci tejto siete charakteristickej širokou dostupnosťou k množstvu informácií² a výrazne zjednodušujú nájdenie iných stránok, ako aj chránených diel dostupných na týchto stránkach, a teda ponúkajú návštevníkom prvej stránky rýchlejší a priamy prístup k týmto dielam.³ Ďalej sa však ich názory na riešenie otázok predložených holandským súdom líšia. Kým generálny advokát navrhoval aplikáciu záverov plynúcich z rozsudku Súdneho dvora vo veci C-466/12, *Svensson a i.*,⁴ Súdny dvor sa rozhodol tieto závery doplniť a rozšíriť.

V rozsudku *Svensson a i.* Súdny dvor konštatoval, že poskytnutie hypertextových odkazov na diela, ktoré sú voľne dostupné na inej internetovej stránke, nepredstavuje verejný prenos podľa článku 3 ods. 1 smernice 2001/29/ES o zosúladiení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (ďalej len „smernica 2001/29“) a teda autor týchto diel nemá výlučné právo na udelenie súhlasu alebo zakázania tohto hypertextového odkazu. Holandský súd sa pýtal, či tento záver platí aj v prípade, že chránené diela sú síce voľne dostupné na inej internetovej stránke, ale bez súhlasu nositeľa autorských práv.

Spor vedený pred holandským súdom sa týka fotografií Britt Geertrude Dekkerovej, ktoré pre časopis *Playboy* nafotil C. Hermès. Ešte pred ich zverejnením v časopise sa však na internetovej stránke *GeenStijl*, ktorá patrí medzi desať najnavštevovanejších stránok s aktualitami v Holandsku, objavila časť jednej z týchto fotografií spolu s hypertextovým odkazom na austrál-

sku internetovú stránku na ukladanie dát nazvanú Filefactory, na ktorej im ďalší hypertextový odkaz umožňoval stiahnuť si jedenásť elektronických súborov, z ktorých každý obsahoval jednu z fotografií nafotených pre časopis Playboy.

Spoločnosť Sanoma vyzvala spoločnosť GS Media, aby zabránila zverejneniu predmetných fotografií, následne aby potvrdila stiahnutie hypertextového odkazu a nakoniec aby odstránila celý článok vrátane hypertextového odkazu a reakcií používateľov internetu. Spoločnosť GS Media na výzvy nereagovala. Práve naopak, keďže na žiadosť spoločnosti Sanoma boli fotografie odstránené z internetovej stránky Filefactory, na stránke GeenStijl sa objavili ďalšie dva články obsahujúce nové hypertextové odkazy na predmetné fotografie, pričom používatelia internetu, ktorí navštívili fórum tejto internetovej stránky, tam vložili ďalšie odkazy na iné internetové stránky, na ktorých bolo možné vidieť predmetné fotografie.

Súdny dvor sa v úvode svojej odpovede odvoláva na predchádzajúcu judikatúru týkajúcu sa smernice 2001/29. Pripomína, že z článku 3 smernice vyplýva pre autorov v súvislosti s verejným prenosom ich diel právo preventívnej povahy, ktoré im umožňuje postaviť sa medzi prípadných používateľov ich diela a verejný prenos, ktorý títo používatelia zamýšľajú uskutočniť, a na tento účel zakázať tento prenos. Výklad pojmu „verejný prenos“, ktorý nie je v smernici definovaný, sa musí uskutočniť s ohľadom na ciele smernice a kontext, do ktorého článok 3 spadá. Vychádzajúc z odôvodnenia smernice je jedným z jej cieľov zabezpečiť v elektronickom prostredí primeranú rovnováhu medzi záujmami nositeľov autorských práv a s nimi súvisiacich práv na ochranu ich duševného vlastníctva zaručenú článkom 17 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie na jednej strane a ochranou záujmov a základných práv používateľov predmetov ochrany, najmä ich slobody prejavu a práva na informácie zaručených článkom 11 Charty, ako aj ochranou všeobecného záujmu na druhej strane.

Ďalej Súdny dvor zopakoval, že pojem „verejný prenos“ požaduje individuálne posúdenie v každom konkrétnom prípade, pričom však vždy zahŕňa dva kumulatívne prvky a to samotný „prenos“ a jeho „verejnosť“. Z doterajšej judikatúry vyplývajú pre potreby tohto posúdenia tri kritéria. Po prvé, vedomá povaha konania používateľa. Používateľ totiž uskutočňuje prenos, ak s vedomím dôsledkov svojho konania sprostredkúva svojim zákazníkom prístup k chránenému dielu, a to najmä vtedy, ak by bez tohto zásahu títo zákazníci nemohli mať v zásade prístup k zverejnenému dielu. Po druhé, pojem verejný znamená síce neurčitý počet potenciálnych adresátov, ale je zrejmé, že to bude pomerne vysoký počet osôb. Po tretie, do úvahy je potrebné zobrať aj odplacnú povahu verejného prenosu.

Ako sme už uviedli, Súdny dvor v súvislosti s hypertextovými odkazmi už uskutočnil výklad pojmu „verejný prenos“. V rozsudku Svensson a i. konštatoval, že poskytnutie hypertextových odkazov na diela, ktoré sú voľne dostupné na inej internetovej stránke, nepredstavuje verejný prenos. Tentoraz však zdôraznil, že v tomto rozhodnutí išlo o diela, ktoré boli voľne dostupné na inej internetovej stránke so súhlasom nositeľa práv. Nemožno podľa neho z tohto rozsudku vyvodiť, že vloženie hypertextových odkazov na internetovú stránku odkazujúcich na chránené diela, ktoré boli voľne sprístupnené na inej internetovej stránke, ale bez súhlasu nositeľov autorských práv k dielam, by v zásade bolo možné vylúčiť z pojmu „verejný prenos“ v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 2001/29.

Súdny dvor si uvedomuje, že nie je možné automaticky vyvodiť zo skutočnosti, že hypertextový odkaz odkazuje na internetovú stránku, kde sú síce voľne dostupné chránené diela, ktoré však boli zverejnené bez súhlasu nositeľov autorských práv, že ide o verejný prenos. Ako uviedla aj slovenská vláda v svojich pripomienkach v tomto konaní, malo by to vážne obmedzujúce dôsledky na slobodu prejavu a právo na informácie a bolo by to v rozpore s primeranou rovnováhou, ktorú sa smernica 2001/29 snaží zachovať medzi týmito slobodami a záujmom nositeľov autorských práv na účinnú ochranu ich duševného vlastníctva. Bolo by neprimerané vyžadovať systematicky od jednotlivcov, ktorí chcú vložiť takéto hypertextové odkazy, overiť si, či internetová stránka, na ktorú majú tieto odkazy presmerovať, umožňuje prístup k chráneným dielam a či nositelia autorských práv k týmto dielam dali súhlas s ich zverejnením na internete.

Avšak na účely individuálneho posúdenia, či ide o verejný prenos, je podľa Súdného dvora potrebné zobrať do úvahy aj skutočnosť, či osoba, ktorá vložila hypertextový odkaz na dielo voľne dostupné na inej internetovej stránke, nevie, a ani dôvodne nemôže vedieť, že toto dielo bolo zverejnené na internete bez súhlasu nositeľa autorských práv. V tom prípade totiž takáto osoba neposkytuje svojim zákazníkom prístup k nezákonne zverejnenému dielu na internete

s tým, že by si plne uvedomovala dôsledky svojho konania, čo je, ako sme už uviedli, jedno z kritérií pre posúdenie naplnenia znakov pojmu „verejný prenos“.

Súdny dvor tento záver sprísnil pre situácie, keď bol hypertextový odkaz vložený za účelom dosiahnutia zisku. V takom prípade platí podľa Súdneho dvora vyvrátiteľná domnienka, že toto vloženie bolo urobené s plným vedomím o chránenej povahe uvedeného diela a prípadnej neexistencii súhlasu nositeľa autorských práv so zverejnením na internete.

Svoje závery odôvodnil Súdny dvor požiadavkou zabezpečenia zvýšeného stupňa ochrany v prospech autorov, ktorú sleduje smernica. Takýmto spôsobom budú môcť nositelia autorských práv zasiahnuť nielen proti prvotnému zverejneniu svojho diela na internetovej stránke, ale aj proti každej osobe, ktorá na účely dosiahnutia zisku vložila hypertextový odkaz na nezákonne zverejnené dielo na tejto stránke, ako aj proti osobám, ktoré vložili takéto odkazy síce bez toho, aby sa snažili dosiahnuť zisk, ale vedeli alebo dôvodne mali vedieť o nezákonnej povahe zverejnenia tohto diela na internete.

Holandský súd by na základe odpovede Súdneho dvora nemal mať problém pri hodnotení toho, či vloženie hypertextových odkazov na internetovej stránke GeenStijl je alebo nie je verejným prenosom v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 2001/29. Je totiž nespochybniteľné, že vloženie odkazov sledovalo v tomto konkrétnom prípade dosiahnutie zisku a spoločnosť GS Media bude len zložito vyvracať domnienku, že vedela o nezákonnej povahe zverejnenia fotografií Britt Geertruide Dekkerovej, keďže bola na túto skutočnosť niekoľkokrát upozornená spoločnosťou Sanoma.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva
a európskeho práva
Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach*

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu Českej republiky

Nárok objednávateľa na náhradu škody vynaloženej na odstránenie väd diela v prípade, ak zhotoviteľ nevyhoví požiadavke na ich odstránenie opravou

Ak zhotoviteľ nevyhoví dôvodne uplatnenej požiadavke objednávateľa na bezplatné odstránenie vady diela opravou a náklady účelne a predvídateľne vynaložené na odstránenie tejto vady prevyšujú zľavu z ceny diela zodpovedajúcu tejto vade, sú tieto náklady v rozsahu, ktorý prevyšuje zľavu z ceny, ujmou reparovateľnou prostredníctvom náhrady škody.

V situácii, kedy zhotoviteľ odmietol splniť svoju povinnosť a vadu neodstránil, nemožno po objednávateľovi spravodlivo požadovať, aby sa musel pre zachovanie iných práv podľa § 440 ods. 2 obchodného zákonníka najprv domáhať splnenia v súdnom konaní, vrátane konania vykonávacieho, a vyčkat' ich bezvýslednosť. Účelom § 440 ods. 2 v spojení s § 564 prvej vety obchodného zákonníka nepochybne nie je znemožniť objednávateľovi dosiahnutie efektívneho uspokojenia nárokov na reparáciu celkovej ujmy spôsobenej porušením zmluvy a nútiť ho znášať po celú dobu potenciálne dlhotrvajúceho súdneho konania dôsledky neopravenej vady.

*Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky zo dňa 30. marca 2016
sp. zn. 32 Cdo 4980/2014*

Dotknuté ustanovenia:

– § 436, § 437 § 440, § 564 obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb.

Žalobca sa podanou žalobou domáhal proti žalovanému zaplatať náhradu nákladov, ktoré vynaložil v súvislosti s odstránením väd diela spočívajúcich v chybnom uložení základovej dosky stavby rodinného domu. Medzi žalobcom ako objednávateľom a žalovaným ako zhotoviteľom bola uzatvorená zmluva o dielo podľa § 536 a nasl. obchodného zákonníka, ktorej predmetom bola výstavba rodinného domu. Stavba bola vykonaná s vadami, ktoré spôsobili sadanie domu, trhliny na stenách a ďalšie závažné problémy. Žalobca tieto vady reklamoval a žiadal ich odstránenie. Keď však žalovaný jeho požiadavke nevyhoviel, pristúpil k ich odstráneniu prostredníctvom tretej osoby, čo odôvodnil tým, že bolo nevyhnutné zabrániť ďalšiemu znehodnoteniu stavby. Vo vzťahu k týmto vadám žalobca u žalovaného nárok na zľavu z ceny diela neuplatnil a žiadal súd, aby bola znaleckým posudkom určená výška pravdepodobnej zľavy, na ktorú nárok nemá, a čo do zvyšku vynaložených nákladov, aby mu bola priznaná ich náhrada z titulu náhrady škody.

Okresný súd žalobu o náhradu škody zamietol. Uviedol, že všetky činnosti vykonané treťou osobou súviseli s odstraňovaním väd diela. Zároveň konštatoval, že žalobca sa o nárok na zľavu

1 § 440 ods. 2 obchodného zákonníka:

Uspokojenie, ktoré možno dosiahnuť uplatnením niektorého z nárokov z väd tovaru podľa § 436 a § 437, nemožno dosiahnuť uplatnením nároku z iného právneho dôvodu.

2 § 439 ods. 1 obchodného zákonníka:

Nárok na zľavu z kúpnej ceny zodpovedá rozdielu medzi hodnotou, ktorú by mal tovar bez väd, a hodnotou, ktorú mal tovar dodaný s vadami, pričom pre určenie hodnôt je rozhodujúci čas, v ktorom sa malo uskutočniť riadne plnenie.

3 § 436 ods. 4 obchodného zákonníka:

Popri nárokoch ustanovených v odseku 1 má kupujúci nárok na náhradu škody, ako aj na zmluvnú pokutu, ak je dojednaná.

4 § 440 ods. 1 obchodného zákonníka:

Nároky z väd tovaru sa nedotýkajú nároku

na náhradu škody alebo na zmluvnú pokutu. Kupujúci, ktorému vznikol nárok na zľavu z kúpnej ceny, nie je oprávnený požadovať náhradu zisku ušlého v dôsledku nedostatku vlastnosti tovaru, na ktorý sa zľava vzťahuje.

5 § 379 obchodného zákonníka:

Ak tento zákon neustanovuje inak, nahrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk. Nenahrádza sa škoda, ktorá prevyšuje škodu, ktorú povinná strana v čase vzniku záväzkového vzťahu ako možný dôsledok porušenia svojej povinnosti predvídala alebo ktorú bolo možné predvídať s prihliadnutím na skutočnosti, ktoré v uvedenom čase povinná strana poznala alebo mala poznať pri obvyklej starostlivosti.

6 § 436 ods. 1 obchodného zákonníka:

Ak je dodaním tovaru s vadami porušená zmluva podstatným spôsobom (§ 345 ods. 2), môže kupujúci:

- a) požadovať odstránenie väd dodaním náhradného tovaru za vadný tovar, dodanie chýbajúceho tovaru a požadovať odstránenie právnych väd,
- b) požadovať odstránenie väd opravou tovaru, ak sú vady opraviteľné,
- c) požadovať primeranú zľavu z kúpnej ceny alebo
- d) odstúpiť od zmluvy.

7 § 437 ods. 1 obchodného zákonníka:

Ak je dodaním tovaru s vadami zmluva porušená nepodstatným spôsobom, môže kupujúci požadovať buď dodanie chýbajúceho tovaru a odstránenie ostatných väd tovaru, alebo zľavu z kúpnej ceny.

8 § 564 prvá veta obchodného zákonníka:

Pri vadách diela platia primerane § 436 až 441.

z ceny diela pripravil tým, že si túto vadu odstránil sám. Okresný súd následne dospel k záveru, že žalobca nemôže rovnaký nárok, ktorý by mohol žiadať z titulu väd diela, požadovať s odôvodnením, že ide o škodu, ktorá mu v dôsledku vadného plnenia vznikla.

Krajský súd na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi časť uplatnenej náhrady škody. Odvolací súd predovšetkým zdôraznil, že objednávateľ nemá právo odstrániť vady sám alebo ich nechať odstrániť a domáhať sa po zhotoviteľovi úhrady nákladov takéhoto odstránenia, pokiaľ nebol takýto spôsob vysporiadania práv zo zodpovednosti za vady zmluvne dohodnutý. Z nákladov, ktoré žalobca vynaložil na opravy väd, mu preto nemôže prislúchať k náhrade to, čo mohol požadovať z titulu zľavy z ceny, keďže tomu bráni § 440 ods. 2 obchodného zákonníka.¹ Nepovažoval však za správny záver okresného súdu v tom, že všetky náklady, ktoré boli žalobcom vynaložené na odstránenie väd, by predstavovali zľavu z ceny diela a že teda žalobcovi nemôže patriť z titulu náhrady škody žiadna náhrada. Zdôraznil, že výška zľavy musí byť v zmysle § 439 ods. 1 obchodného zákonníka² určená ako rozdiel hodnôt vadného a bezvadného plnenia a konštatoval, že podľa poznatkov z jeho rozhodovacej činnosti zľava z ceny diela, ktorá býva znalcovi spravidla určovaná u stavieb, nedosahuje prakticky nikdy výšku nákladov na odstránenie väd. Poukázal na to, že judikatúrou nie je dosiaľ jednoznačne určené, že by práve rozdiel medzi nákladmi vynaloženými na odstránenie vady a zľavou pripadajúcou na tieto vady mohol objednávateľovi prislúchať z titulu náhrady škody a usúdil, že takýto nárok nemožno vylúčiť.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalovaný dovolaním, v ktorom namieta nesprávnosť záverov krajského súdu v otázke posúdenia nároku žalobcu na náhradu škody a žiadal rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Českej republiky považoval dovolanie žalovaného za prípustné z hľadiska posúdenia otázky, ako sa premietne § 440 ods. 1 obchodného zákonníka v situácii, keď zhotoviteľ nevyhovie dôvodne uplatnenej požiadavke objednávateľa na bezplatné odstránenie vady diela opravou a náklady účelne a predvídateľne vynaložené na odstránenie tejto vady prevyšujú zľavu z ceny diela zodpovedajúcu tejto vade. V odôvodnení svojho rozhodnutia k tomu najvyšší súd uviedol:

Obchodný zákonník v § 436 ods. 4³ a § 440 ods. 1⁴ výslovne zakotvuje právo objednávateľa na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená vadným plnením a v § 440 ods. 2 stanovuje medze využitia tohto inštitútu iba v tom ohľade, že reparácia určitej ujmy prostredníctvom náhrady škody je vylúčená tam, kde je možné (prípadne bolo možné) dosiahnuť totožného uspokojenia uplatnením niektorého z nárokov z vadného plnenia. Zákonodarca tu prostredníctvom preferencie práv z vadného plnenia vymedzuje iba cestu, ktorou je objednávateľ oprávnený uspokojenie dosiahnuť, nejde však o obmedzenie celkového rozsahu uspokojenia. Právna úprava tu vychádza zo zásady plnej reparácie spôsobenej ujmy, pretože na objednávateľa nemajú byť bezdôvodne prenášané dôsledky vadného plnenia zhotoviteľa. Objednávateľ musí mať právnu možnosť dosiahnuť náhradu všetkej ujmy, ktorá mu vznikla v dôsledku vadnosti plnenia; v rozsahu, v ktorom nemožno uspokojenie dosiahnuť uplatnením nárokov z väd, má nárok na uspokojenie z iných právnych dôvodov, najmä z titulu náhrady škody (vo výške, v ktorej bol jej vznik predvídateľný – porov. § 379 obchodného zákonníka).⁵

Vzhľadom na § 436 ods. 1,⁶ prípadne § 437 ods. 1 obchodného zákonníka,⁷ v spojení s § 564 prvá veta obchodného zákonníka,⁸ má objednávateľ v prípade väd diela (ak sa nerozhodne od zmluvy o dielo pri jej podstatnom porušení odstúpiť a ak sú vady opraviteľné) právo voľby medzi požiadavkou na odstránenie väd opravou a požiadavkou na primeranú zľavu z ceny diela. Ak zvolí nárok na odstránenie väd opravou, zhotoviteľ však vady diela v primeranej dodatočnej lehote neodstráni alebo oznámi pred jej uplynutím, že vady neodstráni, potom sa už obmedzujúci dopad § 440 ods. 2 obchodného zákonníka nevzťahuje na to uspokojenie, ktoré spočíva práve v odstránení väd. Ak sa objednávateľ tohto uspokojenia (odstránenia väd opravou) nedo-mohol uplatnením práva z väd, môže sa ho domáhať z iného právneho titulu, v danom prípade z titulu náhrady škody. Limitom však zostáva možnosť dosiahnuť totožného uspokojenia, hoci z časti, uplatnením ostatných práv z vadného plnenia, ktoré objednávateľovi patria podľa § 436 ods. 2 štvrtej vety,⁹ prípadne podľa § 437 ods. 5 obchodného zákonníka,¹⁰ teda (ak nezvolí ani za týchto okolností možnosť odstúpiť od zmluvy) uplatnením nároku na zľavu z ceny diela, určenú v zmysle § 439 ods. 1 obchodného zákonníka ako rozdiel medzi hodnotami vadného a bezvadného plnenia.

Pokiaľ teda zhotoviteľ nevyhovie dôvodne uplatnenej požiadavke objednávateľa na bezplatné odstránenie vady diela opravou a náklady účelne a predvídateľne vynaložené na odstránenie tejto vady prevyšujú zľavu z ceny diela zodpovedajúcu tejto vade, sú tieto náklady v rozsahu, ktorý prevyšuje zľavu z ceny, ujmou reparačnou prostredníctvom náhrady škody.

Východiskom tejto úvahy je vedľa zásady plnej reparačie ujmy spôsobenej vadným plnením téza, že stav, kedy nemožno uspokojenie objednávateľa dosiahnuť uplatnením nároku na odstránenie vady opravou v zmysle § 440 ods. 2 obchodného zákonníka nastal už vtedy, keď objednávateľ tento nárok u zhotoviteľa dôvodne uplatnil (oznámil mu príslušnú voľbu a vyzval ho na plnenie) a ten mu nevyhovel (vady v príslušnej lehote neodstránil, prípadne oznámil pred jej uplynutím, že vady neodstráni). Takéto chápanie predovšetkým zodpovedá významu, v akom je slovné spojenie „uplatnenie nároku“ používané v obchodnom zákonníku v súvisiacich § 436 ods. 2 a § 437 ods. 5. V nich sa „uplatnením nároku“ úplne zrejme nemá na mysli až uplatnenie daného nároku na súde (tak ako tomu je napr. v § 391 ods. 1, 402, 404 a 405 ods. 1 obchodného zákonníka v rámci úpravy behu premlčacej doby), ale už jednostranný právny úkon kupujúceho (prípadne objednávateľa) adresovaný predávajúcemu (prípadne zhotoviteľovi).

Opačný výklad by ostatne neobstál ani z pohľadu všeobecných právnych princípov; v situácii, kedy zhotoviteľ odmietol splniť svoju povinnosť a vadu neodstránil, nemožno po objednávateľovi spravodlivo požadovať, aby sa musel pre zachovanie iných práv podľa § 440 ods. 2 obchodného zákonníka najprv domáhať splnenia v súdnom konaní, vrátane konania vykonávacieho, a vyčkáť ich bezvýslednosť. Účelom § 440 ods. 2 v spojení s § 564 prvou vetou obchodného zákonníka nepochybne nie je znemožniť objednávateľovi dosiahnutie efektívneho uspokojenia nárokov na reparáciu celkovej ujmy spôsobenej porušením zmluvy a nútiť ho znášať po celú dobu potenciálne dlhotrvajúceho súdneho konania dôsledky neopravenej vady.

Pokiaľ teda krajský súd založil svoju úvahu na tom, že vynaložené náklady na vykonanie opravy možno za daného stavu žalobcovi priznať z titulu náhrady škody vo výške, v ktorej prevyšujú čiastku, ktorá by zodpovedala zľave z ceny (avšak za splnenia predpokladu ich účelnosti a predvídateľnosti), nejde podľa názoru najvyššieho súdu o nesprávne právne posúdenie veci.

Vzhľadom na vyššie uvedené Najvyšší súd ČR nepovažoval dovolanie v tejto časti dôvodným. Nad rámec uvedeného pripomenul, že vo svetle jeho judikatúry právo na náhradu škody nie je podmienené uplatnením nároku na zľavu z ceny diela¹¹ a tiež, že v situácii, kedy zhotoviteľ odmietol vyhovieť dôvodnej požiadavke na odstránenie vád diela, môže objednávateľ požadovať zľavu i dodatočne, bez ohľadu na to, či vadu už nechal odstrániť tretou osobou.¹²

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala: **JUDr. Zuzana Fabianová, Ph.D.**
advokátka

9 § 436 ods. 2 štvrtá veta obchodného zákonníka:

Ak predávajúci neodstráni vadu tovaru v primeranej dodatočnej lehote alebo ak oznámi pred jej uplynutím, že vady neodstráni, môže kupujúci odstúpiť od zmluvy alebo požadovať primeranú zľavu z kúpnej ceny.

10 § 437 ods. 5 obchodného zákonníka:

Ak predávajúci neodstráni vadu tovaru v lehote vyplývajúcej z odseku 3 alebo 4, môže kupujúci uplatniť nárok na zľavu z kúpnej ceny alebo od zmluvy odstúpiť, ak upozorní predávajúceho na úmysel odstúpiť od zmluvy pri určení lehoty podľa odseku 3 alebo v primeranej lehote pred odstúpením od zmluvy. Zvolený nárok nemôže kupujúci bez súhlasu predávajúceho meniť.

11 Napr. uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 23 Cdo 2148/2010 zo dňa 27. 9. 2011.

12 Napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 23 Cdo 4167/2014 zo dňa 20. 8. 2015.

Zo zasadnutia predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa zišlo na rokovaní **14. októbra 2016 v Bratislave**. Viedol ho predseda SAK JUDr. Hreždovič, revíznú komisiu zastúpil jej predseda Mgr. Karkó.

Predsedníctvo **vzalo na vedomie** správu JUDr. Hreždoviča o výkone bežnej agendy v rámci pôsobnosti predsedu komory a o prebiehajúcich Slovenských dňoch práva. Prednášky vo štvrtkovom dopoludňajšom bloku boli zamerané na vybrané aplikačné problémy právneho režimu nehnuteľností, vo štvrtok popoludní sa prednášajúci venovali problémom aplikácie a interpretácie v práve, piatkový program sa zamerával na princíp *ultima ratio* v trestnom práve. Členovia P SAK následne **vzali na vedomie** informácie o účasti komory na legislatívnom procese, najmä v súvislosti so zákonom o partneroch verejného sektora, zákonom o bankrote a novelou Exekučného poriadku.

JUDr. Illeš odprezentoval členom predsedníctva súčasný stav v oblasti elektronizácie výkonu povolania v nadväznosti na existujúcu právnu úpravu. Stručne oboznámil s manuálom vstupu na portál verejnej správy a jeho používaním. Členovia predsedníctva **diskutovali** najmä vo vzťahu k používaniu advokátskeho preukazu so zaručeným elektronickým podpisom ako prostriedku komunikácie so štátnymi orgánmi, orgánmi verejnej správy, a tiež vo vzťahu k povinnostiam advokáta v tejto oblasti. Bude potrebné oboznámiť členskú základňu advokátov s nutnosťou vybavenia vlastného eID preukazu a výmeny advokátskeho preukazu. Problematika elektronických postupov bude zaradená aj do programu vzdelávacích podujatí organizovaných komorou.

JUDr. Popovec **informoval** o povinnom zriadení a aktivovaní dátových schránok iba pre konateľov obchodných spoločností vedených v zozname SAK. Podľa komunikácie s Úradom podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu je na prístup a používanie elektronickej schránky nutné použitie občianskeho preukazu s elektronickým čipom a bezpečnostným osobným kódom (BOK). Informoval o možnostiach získať eID preukaz a aktivovať bezpečnostný osobný kód na stránke www.statutar.sk. Ďalej **konštatoval**, že povinnosť aktivovať dátové schránky sa podľa názoru Úradu podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu netýka fyzických osôb – advokátov. **Upozornil** na skutočnosť, že od 1. 11. 2016 budú sudy doručovať všetky svoje rozhodnutia do aktivovaných dátových schránok. Ak dátová schránka nie je aktivovaná, budú ich pri fyzických osobách doručovať doterajším spôsobom.

Predsedníctvo komory **schválilo** spoluprácu SAK s Právnickou fakultou UK v Bratislave v oblasti študentskej právnej poradne. Cieľom poradne je inovácia vzdelávacieho proce-

su študentov práva tak, že vnesie do výučby praktický prvok, prostredníctvom ktorého si budú môcť študenti ešte pred ukončením štúdia vyskúšať reálnu právnu prax. **Odsúhlasilo** spracovanie publikácie *História advokátskych komôr na Slovensku v rokoch 1875 – 1948* s cieľom pripomenúť vývoj advokátskej samosprávy od vzniku moderných advokátskych komôr a ich význam s prepojením na dnešnú Slovenskú advokátsku komoru. Dejiny advokátskych komôr neboli dosiaľ spracované z dôvodu nedostatku historických prameňov. **Schválilo** spoluprácu s Oravským múzeom Pavla Országha Hviezdoslava pri dotlačí publikácie o tejto významnej osobnosti slovenských dejín a slovenskej advokácie.

Členovia predsedníctva **schválili** stanoviská s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktorými sa vopred zaoberala pracovná skupina pre veci advokátske a komisia pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami.

V ďalšej časti rokovania predsedníctvo **schválilo** zmenu Uznesenia predsedníctva SAK č. 16/11/2012 zo 6. decembra 2012, ktorým sa stanovuje rozsah a podmienky účasti advokátskeho koncipienta na súdnych pojednávaniach a podrobnosti v súvislosti s vedením výkazu praxe advokátskeho koncipienta (viď Vestník č. 45).

Členovia predsedníctva **vzali na vedomie** informáciu o príprave dokumentov k úlohám Slovenskej advokátskej komory, o stave priprav interných predpisov komory na Konferenciu advokátov 2017, ako aj o činnosti komisie na ochranu spotrebiteľov právnych služieb.

V rámci rokovania o ekonomických otázkach predsedníctvo SAK **rozhodovalo** o predložených žiadostiach a **vzalo na vedomie** návrh rozpočtu Slovenskej advokátskej komory na rok 2017.

Členovia P SAK sa **oboznámili** s výsledkami prieskumu verejnej mienky, ktorý sa týkal znalosti a vnímania Slovenskej advokátskej komory. Z prieskumu vyplynuli názory verejnosti, že najdôležitejší je morálny profil advokáta, od ktorého sa očakáva, že bude čestný a bude hájiť záujmy klienta. Očakávanie vlastností súvisiacich s morálkou vzrástlo najviac pri atribútoch čestný, ľudský a spoľahlivý. Je potrebné posilniť komunikáciu v rámci internetu a posunúť posolstvo na potrebu byť zastúpený advokátom aj v nesporovej agende.

V ďalšej časti rokovania predsedníctvo **vzalo na vedomie** informácie o súdnych konaniach v statusových veciach, v ktorých je účastníkom Slovenská advokátska komora.

Na základe informácií odboru medzinárodných vzťahov členovia predsedníctva **vzali na vedomie** správy z pracovných ciest so zahraničným prvkom a **súhlasili** s pripojením sa k vyhláseniu, v ktorom je odmietnutá možnosť opätovného zavedenia trestu smrti v Turecku.

Predsedníctvo komory **rozhodovalo** o žiadostiach súvisiacich s matrikou advokátskych koncipientov, matrikou advokátov a matrikou usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností.

Pýta(j)te sa predsedníctva

Je možné, aby advokát (ktorý nie je školiteľom advokátskeho koncipienta, s predchádzajúcim súhlasom školiteľa) udelil advokátskemu koncipientovi priamo plnú moc na vykonanie úkonov právnych služieb bez nutnosti udeľovať substitučnú plnú moc školiteľovi advokátskeho koncipienta?

Pracovný pomer advokáta a advokátskeho koncipienta sa spravuje pracovnoprávnymi predpismi. Advokátsky koncipient je pri výkone praxe advokátskeho koncipienta poverený vykonaním jednotlivých úkonov právnej služby na základe pokynov advokáta (školiteľa) v súlade s ustanoveniami zákona o advokácii a ostatnými predpismi komory. Z uvedeného rovnako vyplýva, že nie je možné (aj s predchádzajúcim súhlasom školiteľa), aby bol advokátsky koncipient splnomocnený na výkon úkonov právnych služieb iným advokátom.

POĎAKOVANIE

Pracovná komisia pre históriu advokácie ďakuje kolegyniam a kolegom **JUDr. Alexandrovi Filovi**, advokátovi v Lučenci, **Mgr. Viktórii Hellenbart**, advokátke v Lučenci, **Mgr. Gabriele Novákovej**, advokátke vo Vinici, **JUDr. Judite Kučerovej**, advokátke v Šahách, **JUDr. Mikulášovi Fülekyemu, PhD.**, advokátovi v Bratislave, **JUDr. Zsoltovi Hodosimu**, advokátovi v Dunajskej Stredě za realizáciu prekladov z maďarčiny archívnych materiálov týkajúcich sa histórie advokátskych komôr 1875 – 1920 (organizačných poriadkov a výročných správ). Kópie listín spolu s ich prekladom boli uložené v Slovenskej advokátskej komore, sú k dispozícii ostatným kolegom advokátom a budú využité pri spracovaní histórie advokátskych komôr na našom území.

*Pracovná komisia pre históriu advokácie,
JUDr. Peter Kerecman*

Slávnostná akadémia venovaná Matúšovi Dulovi

Dňa 28. júna 2016 sa v priestoroch Národnej rady SR konala slávnostná akadémia spojená s prezentáciou života a diela prvého predsedu povojnovej Slovenskej národnej rady (SNR) – Matúša Dula. Je symbolické, že slávnostná akadémia venovaná Matúšovi Dulovi sa uskutočnila z iniciatívy Matice slovenskej a predseda Národnej rady Slovenskej Republiky (NR SR) Andrej Danko mal nad akciou záštitu.

So slávnostným prejavom v budove Národnej rady SR vystúpil predseda NR SR **Andrej Danko** a predseda Matice slovenskej **Marián Tkáč**. S referátom *Advokát Dr. Matúš Dula, k neznámym míľnikom života Matúša Dula pri obhajobe slovenských národovcov v procesoch vykonštruovaných vtedajšou uhorskou štátnou mocou* sa prezentovala podpredsedníčka Slovenskej advokátskej komory **Viktória Hellenbart**. Za Maticu slovenskú vystúpil s referátom *Matúš Dula a ideový odkaz pre súčasné národné hnutie* jej podpredseda **Marián Gešper**. Nasledovalo vystúpenie poslanca NR SR a podpredsedu SNS **Antona Hrnka** *Matúš Dula a jeho pôsobenie v SNS*. Za Evanjelickú cirkev a.v. na Slovensku sa na podujatí v zastúpení generálneho biskupa zúčastnila **Edita Škodová**.

Záverčný a najdlhší príspevok patril riaditeľovi Slovenského historického ústavu **MS Ivanovi Mrvovi** s názvom *Matúš Dula a SNR 1918*. V diskusii vystúpil aj moderátor podujatia **Maroš Pavlovič** a riaditeľ Ústavu politických vied Slovenskej akadémie vied **Miroslav Pekník**. Medzi zúčastnenými nechýbali poslanci NR SR a príjemná bola aj početná prítomnosť mladých ľudí.

Matúš Dula – advokát a štátnik 170. výročie narodenia a 90. výročie úmrtia

V júni 2016 uplynulo 170 rokov od narodenia a 90 rokov od úmrtia presvedčeného národovca, ale aj štátnika a advokáta Matúša Dula (28. jún 1846, Blatnica – 13. jún 1926, Ružomberok). Žiaľ, podobne ako mnohí iní slovenskí dejatelia, ktorí zásadným spôsobom ovplyvnili náš národný vývin, aj táto inšpiratívna osobnosť je neprávom opomínaná.

Kto bol Matúš Dula? Predseda Slovenskej národnej rady 1918, iniciátor Martinskej deklarácie 1918, predseda Matice slovenskej, predseda Slovenskej národnej strany, poslanec, senátor, právnik a advokát sú iba záchytné body života tohto národovca. Treba zdôrazniť, že Matúš Dula sa hlásil k Slovákom v najtvrdších časoch maďarizácie a ani počas pohonu na národovcov zo strany uhorskej štátnej moci neváhal riskovať, keď ich odvážne obhajoval v účelových súdnych procesoch.

V živote neoblomného Matúša Dula sa odráža kronika pohnutých udalostí slovenských dejín 2. polovice 19. storočia a prvých desaťročí 20. storočia. Narodil v Blatnici iba dva roky pred vypuknutím všeobecnej revolúcie 1848, ktorá zachvátila Európu. Otcem taktiež menom Matúš, bol roľník, ale aj obchodník. Treba zdôrazniť, že národný základ mladého Matúša sa ukul v podmienkach slovenského Turca práve pod dohľadom otca Matúša Dula staršieho. Nebolo náhodou, že otca za účasť v štúrovskej Slovenskej revolúcii 1848 väznilo maďarské vojsko. Prirodzene bystrý človek, ktorý prešiel za zamestnaním nielen strednú Európu, ale dokonca ruské priestory až po ďaleký Irkutsk, spolu so slovenským učiteľom Jurajom Šoltýsom ukovali z mladého Matúša Dula svojho pokračovateľa, ktorý dielo otcovské nesklamal.

Obecnú školu navštevoval v Blatnici a Mošovciach, ktoré boli rodiskom ďalšieho slovenského veľikána a ideológia všeslovenskej vzájomnosti Jána Kollára. Pôvodne však v profesii mal zdediť kupecké remeslo a to ho priviedlo v jeseni 1858 do Kežmarku, kde na evanjelickom gymnáziu absolvoval 3. a 4. triedu s vyučovacím nemeckým jazykom. Po absolvovaní 5. triedy v Kežmarku pokračoval tri roky na maďarskom gymnáziu v Rožňave, kde aj v roku 1864 zmaturoval. V tom čase sa v rodine a v okruhu známych očakávalo, že si vyberie dráhu kňaza. Dokonca začal kázať pod dohľadom evanjelických farárov v Betliari, Polome a v Nižnej Slanej. Po príchode z Rožňavy bol však už pevne zacielený na kariéru právnik.

Pre Matúša Dula bolo typické, že náročné študentské roky mu nebránili aktívne konať v prospech národnej veci. Mladý gymnazista bol odberateľom slovenských kníh, ktoré

rozširoval medzi spolužiakmi. Tých nabádal k zdokonaľovaniu sa v materinskom jazyku a stal sa členom slovenských študentských spolkov. Pamätného 6. júna 1861 sa osobne zúčastnil na Memorandovom zhromaždení v Turčianskom Svätom Martine. Presne rok nato sa pričínil o „škandál“, keď zburcoval spolužiakov k oslave prvého výročia prijatia memorandových požiadaviek. Na pozadí potlačovania slovenského národného vedomia ho pred trestom vylúčenia zo školy zachránila iba všeobecná obľúbenosť na gymnáziu.

Netrvalo dlho a dal o sebe prvýkrát politicky vedieť na verejnosti počas slávnostného zhromaždenia v Martine 1863, ktorým bola za účasti Štefan Moysesova založená Matica slovenská. Iba 17-ročný gymnazista nadšene s jemu príslovečným fanatizmom rečnil k zhromaždeniu na námestí vo vtedajšom Turčianskom Svätom Martine a vyzýval Slovákov k vytrvalosti v boji za svoje národné práva. Ako sa musel potom cítiť, keď ako 30-ročný s trpkosťou sledoval zrušenie Matice slovenskej (1875), slovenských gymnázií i ďalších skromných výdobytkov z minulých revolučných rokov?

Právo začal študovať priamo vo Viedni v roku 1864. Voľba hlavného mesta poddunajskej ríše nepadla náhodne, aj v tom možno cítiť plán starších národovcov, ktorí viedli v tom čase tuhý zápas za Memorandové požiadavky z roku 1861. Slovenská politická reprezentácia verila vládnym príslubom z Viedne o osobitej slovenskej samospráve. Na predpokladané nové pozície v štátnom aparáte bolo nevyhnutné pripraviť slovenský dorast predovšetkým z právnickej oblasti a najlepšie s poznaním rakúskych politických pomerov. Vo Viedni Matúš Dula iniciuje so spolužiakmi akademický spolok *Slovenské okolie*, pomenovaný po základnej požiadavke v Memorande, kde sa žiadalo uznanie samostatného „Slovenského okolia“. Viedenské pôsobenie bolo poznačené aj Dulovou čínorodou spoluprácou s bratmi Moravanmi i Poliakmi, rovnako pôsobil aj v čerstvo založenom českom spolku *Sokol* a v známej *Slovanskej besede*.

V roku 1867 po treťom ročníku bolo už jasné, že rakúsko-uhorské politické vyrovnanie bude realizované na úrok predovšetkým slovanských národov monarchie. Rakúsky cisár Franz Josef bol 8. júna 1867 korunovaný za uhorského kráľa. Ako to bolo zvykom v habsburskej dynastii, čerstvo korunovaný panovník nemal po dosiahnutí svojich cieľov v úmysle naplniť sľuby. Zmena politickej situácie spôsobila prestup celého radu slovenských študentov z Viedne na právnickú fakultu do Pešti, medzi nimi aj mladého Dulu.

Matúš Dula po otcovi zdedil slovanskú ideu, ktorá tvorila významnú časť jeho myslenia a neustúpila ani v maďarskom prostredí Pešte. Mladý Dula nadviaže dlhoročné priateľstvo s vtedajším poslancom uhorského snemu Adolfom Dobrianským obhajujúcim aj slovenské požiadavky, ktorý bol najvýznamnejším predstaviteľom karpatských Rusínov a spoluzakladateľom Matice slovenskej. Vo Viedni sa Dula podieľa aj na príprave stanov novej Sporiteľne v Turčianskom Sv. Martine, čo bol tiež jeden z projektov martinských národovcov.

Keď konečne vyštudoval právo, nebolo prekvapením, že si ho zobral Pavol Mudroň ako advokátskeho koncipienta do svojej kancelárie v Martine. Tu si neskôr po zložení skúšok

Matúš Dula

otvoril vlastnú advokátsku prax. O ďalšie obdobie už zrelý muž Matúš Dula stojí neohrozene v prvom rade brániac postupujúcej agresívnej maďarizácii a šikanovaniu slovenských národovcov. Súdne konania si však mohol skúsiť aj zo strany obžalovaného. Odsedel si niekoľko mesiacov obyčajného väzenia v Banskej Bystrici za to, že spolu s priateľmi zorganizoval verejné privítanie Ambra Pietra na železničnej stanici. Odvážny slovenský redaktor Pietor (tiež vyštudovaný právnik) bol odsúdený na 9 mesiacov väzenia za to, že napísal článok pranierujúci národnostnú politiku Uhorska.

Neskôr Dula riskuje vlastnú kariéru advokáta, keď naďalej obhajuje slovenských politikov. Najznámejšie boli proti Vavrovi Šrobárovi a Andrejovi Hlinkovi, ďalej tzv. Klužský, kde obhajoval rumunských vlastencov. V 80. rokoch 19. storočia sa nebál zastupovať prenasledovaných Gustáva Kellnera, či farára Mošteňana. V roku 1899 v Memorandovom procese obhajoval martinských národovcov, aby o rok neskôr sám zasadol na lavicu obžalovaných v banskobystrickom procese spoločne s Andrejom Halašom a Svetozárom Hurbanom Vajanským.

Národné aktivity boli u Matúša Dulu rovnako intenzívne ako cirkevné. V tom čase bola funkcia seniorálneho inšpektora v slovenskej časti Uhorska výlučne obsadzovaná zástupcami s maďarským a zemepanským pôvodom. Vďaka kontaktom a autorite sa Matúšovi Dulovi podarilo dosiahnuť, že seniorálny inšpektor prešiel po spravodlivosti v stolici Turčianskej do slovenských rúk a tento úspech nasledovali aj ďalšie slovenské stolice. Pozitívny pohyb bol zastavený až násilným pričlenením Preddunajského dištriktu k dištriktom, kde sa ocitli slovenskí evanjelici v menšine.

Známy bol aj márnny, ale obdivuhodný boj Matúša Dulu za obnovu slovenského gymnázia v Turčianskom Sv. Martine, zrušeného spolu s Maticou slovenskou a ďalšími slovenskými gymnáziami medzi rokmi 1874 až 75. Martinskí národovci sa rozhodli, že na svoje náklady založia nové cirkevné evanjelické gymnázium s vyučovacím jazykom slovenským. Vec bola napokon schválená uznesením Preddunajského

dištriktu v Prešporku a členom komisie pre zriadenie sa stal aj Matúš Dula. Rozhodnutie Prešporského konventu však bolo prekvapivo zrušené generálnym konventom v Pešti, a to napriek zakotvenej vnútornej samospráve. Matúš Dula v Pešti tak vehementne hájil založenie gymnázia a otázku autonómie konventu, že ho protivníci nazvali „divoký Dula“. Hodný svojej prezývky sa nevzdal a interpeloval priamo ministra vyučovania Albína Csákyho. Ten sa síce vyjadril, že udelí povolenie na zriadenie gymnázia, ale iba s vyučovacím jazykom maďarským, rozhodne nie slovenským.

V politickej činnosti patril k nasledovník svojho advokátkeho šéfa Pavla Mudroňa, prvého predsedu Slovenskej národnej strany. Od 70. rokov 19. storočia stál pri všetkých dôležitých počinoch národnej strany a sa stane jej najdlhšie pôsobiacim podpredsedom. Po Pavlovi Mudroňovi preberá vedenie v predvečer 1. svetovej vojny na jar 1914, už ako 68 ročný. Treba zdôrazniť, že predsedníctvo najstaršej slovenskej politickej strany mu bolo zverené spontánne a jednomyselne s dôverou v jeho doterajšie politické skúsenosti.

Peripetie 1. svetovej vojny prežíval intenzívne, aby na konci tohto apokalyptického konfliktu významne prispel k oslobodeniu Slovenska. Práve on inicioval v roku 1914 vytvorenie kľúčového reprezentatívneho orgánu – Slovenskej národnej rady, ktorá mala spojiť rôznorodé slovenské politické prúdy. Vypuknutie vojny a atmosféra strachu, ktorá sa prehľadala Rakúsko-Uhorskom to znemožnila, čo viedlo aj k politickej pasivite slovenských politikov. Udalosti nabrali dramatický spád od polovice roka 1918. Slovenská národná rada sa predchádzajúcich poradách zišla takmer dobrodružným spôsobom a pod drobnohľadom uhorských bezpečnostných orgánov 30. októbra 1918. Starý politik Matúš Dula preštil svojich dlhoročných protivníkov, keď oficiálne nahlásil do Budapešti zvolanie výkonného výboru Slovenskej národnej strany, no v skutočnosti organizoval zasadnutie Slovenskej národnej rady. Vtedajší nový predseda vlády Mihál Károlyi z radov socialistov, neuvedomujúc si skutočný cieľ, povolil zasadnutie. Dňa 30. októbra 1918 v Martine bola prijatá Martinská deklarácia, ktorá sa prihlásila k Česko-slovenskému štátu a Slováci sa po tisíc rokoch definitívne rozišli s Uhorskom. Matúš Dula bol zvolený za predsedu SNR.

To, že do poslednej chvíle bola potrebná veľká osobná statočnosť svedčí aj jeho zatknutie vojenskou jednotkou. Maďarský dôstojník dokonca hrozil vojenským súdom za vlastizradu. Prepustený bol na osobný zákrok Mihála Karolyiho, ktorý sa snažili prehovoriť slovenskú reprezentáciu na autonómiu v rámci novej Maďarskej republiky. Dokonca mu sľubuje funkciu „slovenského bána“. V tých chvíľach išlo naozaj o život, v iných nepokojoch bol zlynčovaný budapeštianskym davom vojnový ministerský predseda Istvan Tisza. Prepustenie však 72 ročný Matúš Dula využije iba na jedinú cestu, ktorá na sklamanie M. Karolyiho nevedla do Budapešti, ale k potvrdeniu Martinskej deklarácie i vzniku Česko-slovenského štátu. Život Matúša Dula, jeho doterajšie úspechy a prehry, akoby pomyselné smerovali k záverečnému vyvrcholeniu, a to k oslobodeniu Slovenska v posledných krčoch 1. svetovej vojny.

Ktovie, aké boli jeho myšlienky, keď po polstoročnej ceste, participoval na obnove Matice slovenskej v roku 1919, ktorej založenie intenzívne prežíval ako mladý gymnazista. Spolu s Pavlom Országhom Hviezdoslavom, Františkom Richardom Osvaldom a Vavrom Šrobárom sa stal zaslúžene jej spolupredsedom. Matúš Dula ďalej pôsobil ako poslanec a neskôr senátor Národného zhromaždenia. Stal sa aj čestným predsedom Slovenskej národnej a roľníckej strany, istý čas bol aj bratislavský župan. Slovenskú národnú radu však nová vláda 23. januára 1919 zrušila, čo bola predzvesť osudných rozporov v novej Česko-slovenskej republike.

Aktívny politický život zastavili zhoršujúce sa zdravotné problémy. Vo veku nedožitých 80 rokoch Matúš Dula zomiera ticho 13. júna 1926 o pol desiatej večer v Ružomberku. Pochovaný je na Národnom cintoríne v Martine. Ako to opísali jeho súčasníci: „**Zhasla pochodeň, ktorá vytrvalo osvetľovala cestu aj v tých pre Slovákov najtemnejších časoch.**“ Jozef Rotnágľ v rozlúčkovom prejave uviedol: „**Bol mužom veľkej lásky k svojej rodine, k svojmu národu a zemi. Jeho nevyčerpatelne zanietenie pre slovenskú vec ho vždy vzpriamilo, keď klesal sklamaný a porazený. Bol mužom činu, praktický organizátor a politik. V národnom boji, v obrane pravdy a práva sa staval vždy do prvej rady odhodlane a smelo, neobávajúc sa ani rán, ani rizika. A často sa neoblomne bil aj keď zostal sám! Tak sa stal markantným, rázovitým predstaviteľom národných slovenských snáh pred prevratom roku 1918.**“

JUDr. Marián Gešper

Národný
cintorín
v Martine

22. ročník Slovenských dní práva

Ako sa už stalo zvykom, Slovenská advokátska komora pre advokátov, ale aj širšiu odbornú verejnosť zorganizovala v poradí 22. ročník Slovenských dní práva. Podujatie sa konalo **13. a 14. októbra 2016** v Hoteli Devín v Bratislave. Program bol opäť zostavený z atraktívnych tém z rôznych oblastí práva, ale aj z teórie a právnej vedy.

V prvý deň dopoludnia si mohli účastníci konferencie vypočuť blok prednášok s názvom **Vybrané aplikačné problémy právneho režimu nehnuteľností**. V tomto bloku odzneli tri referáty zamerané na práva spojené s nehnuteľnosťami, najmä so zreteľom na zápis práv do katastra nehnuteľností. Ako prvý vystúpil **Mgr. Róbert Jakubáč, PhD.** (foto 1) s témou *Zápis práv do katastra nehnuteľností a elektronizácia katastrálneho konania*. Vo svojom vystúpení sa zameral na dve základné témy – vklad do katastra nehnuteľností a záznam a jeho účinky. Venoval pozornosť aj elektronizácii katastrálneho konania. Svoje vystúpenie obohatil konkrétnymi poznatkami z praxe. V druhom príspevku vystúpil **JUDr. Marek Valachovič, PhD.** (foto 2), ktorý hovoril o právnych aspektoch zmlúv uzatváraných pri výkone správy bytových domov. Išlo o tému, ktorej sa venuje pomerne málo priestoru v odborných právnických kruhoch. Ako posledná vystúpila notárka **JUDr. Jarmila Kováčová** (foto 3), ktorá sa venovala problémom pri prevodoch nehnuteľností so zameraním na každodennú prax notára, ale aj advokátov, ktorí poskytujú služby v tejto oblasti.

Popoludní sa program posunul do teoreticko-vedeckej oblasti, ale, samozrejme, orientovaný na výkon právnických povolání. Mali sme česť privítať medzi sebou univerzitných profesorov, a to **prof. PhDr. Františka Gahéra, CSc.** (foto 4) z Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ktorý vystúpil s referátom na tému *Abduktívne a deduktívne usudzovanie v pozitívnom práve, zrozumiteľnejšie od logiky*

k metodológii a o analýze právnych textov. Ako druhý v poradí vystúpil **prof. JUDr. Alexander Bróšťl, CSc. (foto 5)** z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ktorý sa venoval téme *Výklad práva náš každodenný... Alebo je to skôr o hľadanie plauzibilnej argumentácie?* a ako posledný v tomto bloku vystúpil s veľkou nonšalanciou a vznešenosťou hosť z Českej republiky **prof. JUDr. Pavel Holländer, DrSc., (foto 6)** ktorý sa venoval téme *Subsumcia versus proporcionalita, či právna istota versus individuálna spravodlivosť*.

Účastníci Slovenských dní práva ocenili prednášajúcich a bolo cítiť uznanie, ale aj obdiv k zvládnutiu jednotlivých tém.

Druhý deň konferencie bol venovaný problematike **uplatnenia princípu *ultima ratio*** v trestnom práve. Navonok chápaná ako teoretická problematika má však nepopierateľný dosah na praktickú obhajobu vykonávanú advokátmi v trestnom konaní.

Všeobecne je akceptované, že obsah právneho princípu *ultima ratio* spočíva v povinnosti zákonodarcu legislatívne

riešiť možné kolízie konania subjektu s platnou zákonnou úpravou najmä normami iných právnych odvetví a nie ich kriminalizáciou prijatím ďalších nových skutkových podstát trestných činov v Trestnom zákone. Obsahom uvedeného princípu je skutočnosť, že orgány činné v trestnom konaní a sudy by mali uplatniť možný trestnoprávny postih subjektu len vtedy, ak sankčné prostriedky iných právnych odvetví nemožno použiť, prípadne ich použitie je zjavne nedostačujúce.

Uvedený obsah daného princípu je všeobecne akceptovaný. Táto zhoda však neznamená rovnaký názor na jeho uplatnenie v praxi obhajcu, čo sa prejavilo vo vystúpeniach pozvaných troch prednášajúcich, a to JUDr. Petra Šamka – sudcu Krajského súdu v Bratislave, doc. JUDr. Eduarda Burdu, PhD. – dekana Právnickej fakulty UK v Bratislave a JUDr. Libora Duřu – predsedu trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR.

Podľa **JUDr. Petra Šamka ml. (foto 7)** je potrebné princíp *ultima ratio* chápať ako interpretačné pravidlo. Ide v podstate o korektív nespravodlivosti, ktorý znemožňuje, aby sa

napr. bežné sporné otázky civilného práva riešili normami trestného práva. Predmetný princíp tak bráni aplikácii formálnych trestnoprávných noriem, pričom uplatnenie uvedeneho princípu ako interpretačného pravidla sa primárne týka skutku, skutkového deja, a nie jeho novej právnej kvalifikácie.

Doc. JUDr. Eduar Burda, PhD. (foto 8) svoje vystúpenie obsahovo zameril na uplatnenie princípu *ultima ratio* pri tvorbe legislatívy z pohľadu *de lege lata* a *de lege ferenda*. Dotkol sa nastavenia podmienok trestnej zodpovednosti a jej zániku, uplatnenia princípu pri formulácii základných a kvalifikovaných skutkových podstát trestných činov zákonodarcom, ako aj uplatnenia predmetného princípu ako všeobecného interpretačného a aplikačného pravidla. Pri rozbere osobitnej časti rekodifikovaného Trestného zákona konštatoval, že kombináciou neustále narastajúceho počtu trestných činov, ich zložitými a neprehľadnými kvalifikovanými skutkovými podstatami a drakonickými trestnými sadzbami sa dostávame do závažného popierania princípu *ultima ratio*. Jediným spôsobom, ako tento nedostatok odstrániť je nová rekodifikácia trestného práva hmotného.

JUDr. Libor Duľa (foto 9) prezentoval názory na princíp *ultima ratio* z pohľadu rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR. Vystúpením zdôraznil, že sudy nemôžu svojou aplikáciou práva prekročiť zákonodarcom dané formálno-právne chápanie trestného činu. Pri novej aplikácii uvedeného princípu v praxi poukazuje na dve možné riešenia, ktorými sú buď prijať obdobnú zákonnú úpravu, ktorou Česká republika vyslovene do zákonnej úpravy v rámci Trestného zákona legislatívne zakotvila princíp *ultima ratio*, prípadne rozšíriť v trestnom procese zásadu oportunitity.

JUDr. Ondrej Mularčík
doc. JUDr. Jozef Olej, CSc.
Foto Darina Stračinová

Nekorunovaný kráľ Justičného paláca

Slovenská advokátska komora vydala o svojom členovi, nezapudnuteľnej postave slovenskej advokácie **JUDr. Jánovi Eugenovi Kováčovi** publikáciu, ktorá nadväzuje na doterajšiu edičnú činnosť zameranú na významné osobnosti advokátskeho života a práce na Slovensku v dávnejšej minulosti.

Kniha je k dispozícii v knižnici SAK.

Cena: 5 eur

Kontakt pre objednávanie:

PhDr. Ondrišová

tel.: 0903 600 805

e-mail: ondrisova@sak.sk

Publikačná súťaž Bulletinu slovenskej advokácie

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie
vyhlásila aj na rok 2016

**XIV. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie
pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov**

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať e-mailom na adresu ondrisova@sak.sk alebo darina.stracinova@sak.sk.
Termín uzávierky je 30. november 2016.

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2016. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu.

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb

Advokát, ktorý vyzve klienta, aby uhradil odmenu advokáta a ďalší preddavok na jeho odmenu na účet tretej osoby, ktorá nie je advokátom a po ukončení zastupovania vec s klientom bezodkladne finančne nevysporiada ani nevráti zostatok klientom uhradeného preddavku na odmenu advokáta, a to ani po opakovaných výzvach klienta, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § 18 ods. 2 a 3 zákona o advokácii a § 11 ods. 3 a § 13 Advokátskeho poriadku SAK.

Je neprípustné konať voči klientovi pri jeho obhajobe v trestnom konaní tak, že advokát nedbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb, žiada od klienta preddavkovanie trov obhajoby v neúmerných výškach a nie je etické, čestné, svedomité a súladné s pravidlami advokátskej etiky, ak žiada úhradu preddavku na účet tretej osoby.

*Rozhodnutie III. odvolacieho disc. senátu SAK z 15. júna 2015,
sp. zn. III. ODS-32/14:3299/2013*

*Rozhodnutie VI. disciplinárneho senátu SAK z 15. októbra 2014,
sp. zn. DS VI.-36/14:3299/2013*

Dotknuté ustanovenia:

- § 18 ods. 2 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení,
- § 11 ods. 3 a § 13 Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím VI. disciplinárneho senátu SAK z 15. októbra 2014, sp. zn. DS VI.-36/14:3299/2013 v spojení s rozhodnutím III. odvolacieho disciplinárneho senátu SAK z 15. júna 2015, sp. zn. III. ODS-32/14:3299/2013 bol disciplinárne obvinený advokát

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii, pretože zavinene závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 18 ods. 2 a 3 zákona o advokácii a § 11 ods. 3 a § 13 Advokátskeho poriadku SAK,

tým, že

- 1.) po ukončení zastupovania klienta A. B. v trestnej veci sprenevery podľa § 248 ods. 1, 4 Tr. zák. a legalizácie príjmu z trestnej činnosti formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 252 ods. 1 písm. a) ods. 4 Tr. zák., účinného v čase spáchania skutku, vec s klientom po skončení zastúpenia bezodkladne písomne finančne nevysporiadal,
- 2.) klientovi ani na jeho opakovanú výzvu nevrátil zostatok ním uhradeného preddavku na odmenu advokáta, a
- 3.) dňa 14. 5. 2013 písomne vyzval sťažovateľa, aby uhradil odmenu a preddavok na ďalšiu prácu advokáta na účet, ktorý patril jeho synovi, ktorý nie je advokátom,

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **10 000 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 ZoA bola disciplinárne obvinenému advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušál-

ne trovy disciplinárneho konania vo výške **352 eur** v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

Predseda Revíznej komisie SAK podal dňa 28. 5. 2014 návrh na začatie disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému advokátovi pre skutky uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutím VI. disciplinárneho senátu SAK z 15. októbra 2014, sp. zn. DS VI.-36/14:3299/2013 bol disciplinárne obvinený uznaný za vinného z disciplinárneho previnenia pre porušenie povinností advokáta podľa § 18 ods. 2 a 3 zákona o advokácii a § 11 ods. 3 a § 13 Advokátskeho poriadku SAK v súlade s podaným návrhom, bolo mu uložené disciplinárne opatrenie – peňažná pokuta vo výške 10 000 eur a povinnosť zaplatiť SAK paušálne náklady konania.

VI. disciplinárny senát SAK svoje rozhodnutie založil na výsledkoch vykonaného dokazovania, z ktorého mal za preukázané, že disciplinárne obvinený prevzal od klienta sumu 20 000 eur, ktorú klient považoval za zálohu na grafológické expertízy, tarifnú odmenu advokáta a prípadne ďalšie úkony v súvislosti s jeho obhajobou v trestnom konaní a táto záloha mala byť vyúčtovaná pomocou dokladov na náklady s tým spojené, pričom obrane disciplinárne obvineného o tom, že uhradená suma 20 000 eur predstavovala dohodnutú paušálnu odmenu za úspech vo veci neuveril, nakoľko toto tvrdenie nevedel preukázať.

V ďalšom poukázal na to, že ak medzi disciplinárne obvineným a sťažovateľom bol spor o povahe poskytnutých peňažných prostriedkov a disciplinárne obvinený nebol schopný preukázať svoje oprávnenie ponechať si tieto peňažné prostriedky na účel náhrady dohodnutej odmeny advokáta, bol povinný tieto peňažné prostriedky v lehote 30 dní po skončení zastupovania klientovi vrátiť a vec s ním finančne vysporiadať. Tým, že disciplinárne obvinený prijal sumu 20 000 eur ani jej časť klientovi nevrátil, pričom v konaní nepreukázal svoj nárok ponechať si túto sumu a klientovi po skončení zastupovania nezaslal finančné vyúčtovanie tejto čiastky, porušil povinnosti advokáta.

Okrem toho, nakoľko disciplinárne obvinený požiadal klienta, aby sumu uhradil na účet tretej osoby, ktorá nie je advokátom, konal v rozpore so svojou povinnosťou zachovávať mlčanlivosť a advokátske tajomstvo a tým aj v rozpore s povinnosťou konať čestne, svedomito a spôsobom neznižujúcim dôstojnosť advokátskeho stavu. Takéto konanie do peňažných vzťahov medzi advokátom a klientom bezdôvodne vnáša aj element tretej osoby, ktorá tak môže získať prístup k informáciám chráneným advokátskym tajomstvom. Takýto postup advokáta rovnako znižuje dôstojnosť advokácie ako profesie vyznávajúcej a praktizujúcej čestnosť, profesionalitu a dodržiavanie platných predpisov (a to nielen upravujúcich výkon advokácie). Zároveň takéto konanie predstavuje porušenie povinnosti advokáta peniaze prevzaté od klienta opatrovať s odbornou starostlivosťou (§ 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK) a zásadným spôsobom ohrozuje

schopnosť advokáta vykonať ich vyúčtovanie alebo vrátenie po skončení zastupovania (§ 11 ods. 3 a § 13 Advokátskeho poriadku SAK).

Nebolo možné akceptovať tvrdenia disciplinárne obvineného, že na čiastku 20 000 eur má nárok, pretože táto predstavuje paušálnu odmenu za úspech vo veci, nakoľko disciplinárne obvinený svoje tvrdenia o takomto obsahu dohody nijakým spôsobom nepreukázal. Navyše, sťažovateľ vo svojich vyjadreniach prejavil ochotu uhradiť disciplinárne obvinenému len tarifnú odmenu vo výške stanovenej advokátskou tarifou a čiastku 20 000 eur považoval za zálohu na tarifnú odmenu a hotové výdavky disciplinárne obvineného advokáta. Potom zodpovedá logike veci, že advokát, ktorý nie je schopný vierohodne preukázať, že peňažné prostriedky, poskytnuté mu klientom, je oprávnený si ponechať na účel úhrady dohodnutej zmluvnej odmeny advokáta, je povinný tieto peňažné prostriedky v lehote 30 dní po skončení zastupovania klientovi vrátiť.

Pri ukladaní sankcie prihliadal prvostupňový senát podľa § 26 ods. 2 Disciplinárneho poriadku SAK na závažnosť previnenia, na okolnosti, za ktorých bolo spáchané, na osobu disciplinárne obvineného a na jeho osobné pomery. Za priťažujúcu okolnosť senát považoval to, že bežná fakturácia advokátskej odmeny bola účtovaná na účet disciplinárne obvineného, ale nevyúčtovaná záloha na účet tretej osoby, pričom záloha bola v zjavnom nepomere k fakturovaným bežným výdavkom a nebola klientovi vyúčtovaná, resp. vrátená. Disciplinárne obvinený nevedel uspokojivo vysvetliť dôvod poukázania prostriedkov na účet tretej osoby, ktorá nevykonáva advokáciu spoločne s disciplinárne obvineným a ani použitie týchto prostriedkov. Takýto postup advokáta môže vyvolávať vo vzťahu ku klientovi dôvodné pochybnosti o čestnosti plánovaného postupu advokáta, čo neprispieva k dôstojnosti advokátskeho stavu, a preto bolo potrebné na disciplinárne obvineného pôsobiť peňažnou pokutou vo výške 10 000 eur.

Disciplinárne obvinený advokát proti tomuto rozhodnutiu podal odvolanie, v ktorom namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia a opakovane zdôraznil svoju argumentáciu ohľadom jeho nároku na paušálnu odmenu, keď mal za to, že s týmito logickými argumentmi sa prvostupňový senát nevysporiadal. Mal za to, že tejto otázke je kompetentný rozhodnúť iba súd po vykonanom dokazovaní, lebo je to otázka podstatná aj s ohľadom na dikciu § 11 ods. 3 Advokátskeho poriadku SAK a § 6 vyhl. č. 655/2004 Z. z., pretože advokátovi nebolo umožnené vybaviť vec do konca, avšak aj čiastkové vybavenie veci ku dňu vypovedania plnomocenstva je pozitívne v zmysle dohody účastníkov. Pri posudzovaní otázky, že zálohu od klienta požadoval uhradiť na účet tretej osoby, ktorá nie je advokátom, vzniesol námietku premlčania, nakoľko táto namietať vec sa stala pred viac ako 2 rokmi pred podaním návrhu. Ďalej uviedol, že senát nevzal do úvahy, že disciplinárne obvinený advokát s klientom vec vysporiadal písomným podaním z 24. 7. 2013, ktoré považoval za písomné vyúčtovanie a vysporiadanie veci.

III. odvolací disciplinárny senát dospel k záveru, že odvolanie disciplinárne obvineného nie je dôvodné, preto rozhodnutím z 15. júna 2015, sp. zn. III. ODS-32/14: 3299/2013 odvolaním napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil.

Odvolací disciplinárny senát v otázke skutkových záverov, ako aj právnej kvalifikácie konania disciplinárne obvineného advokáta a napokon aj v otázke uloženého disciplinárneho opatrenia nemal žiadne pochybnosti o ich správnosti a mal za to, že prvostupňové disciplinárne konanie a ani napadnuté rozhodnutie netrpí žiadnymi takými podstatnými vadami a chybami, ktoré by viedli alebo mohli viesť k záveru, že vec nie je objektívne a spravodlivo prerokovaná a rozhodnutá.

K jednotlivým odvolacím dôvodom disciplinárne obvineného advokáta uviedol nasledovné:

Odvolací disciplinárny senát nezistil nepreskúmateľnosť rozhodnutia, keď mal za to, že odôvodnenie je dostatočné, nie je v rozpore s princípom zákazu svojvôle, ako aj v rozpore s princípom právneho štátu podľa čl. 1 Ústavy SR, pretože sa viaže k zistenému skutkovému stavu a správne sumarizuje a vyhodnocuje výsledky vykonaného dokazovania.

Vo vzťahu ku skutkom pod bodmi 1.) a 2.) nebolo možné akceptovať argumenty disciplinárne obvineného advokáta, keďže bolo preukázané, že klienta A. B. obhajoval disciplinárne obvinený ako obvineného a neskôr obžalovaného v trestnom konaní, najprv ako ustanovený obhajca od 7. 12. 2004 do 9. 6. 2009 a od 2. 7. 2009 do 5. 6. 2013, ako zvolený obhajca do odvolania plnomocenstva na obhajobu klientom. Od okamihu prevzatia obhajoby klienta na základe písomného plnomocenstva bolo preukázané, že obhajca nemal s klientom uzavretú žiadnu dvojstrannú zmluvu o poskytovaní právnych služieb – obhajoby v trestnom konaní, v rámci ktorej by zmluvné strany dohodli, aký druh odmeny náleží advokátovi za vykonané úkony právnych služieb (obhajoby) v zmysle § 2 a nasl. vyhl. č. 655/2004 Z. z. V tomto smere disciplinárne obvinený advokát neudržal dôkazné bremeno na preukázanie ním tvrdených skutočností o dojednaní zmluvnej odmeny vo výške 20 000 eur, pričom popísal nezrovnalosti v tvrdeniach samotného disciplinárne obvineného advokáta.

Odvolací disciplinárny senát zastával názor, že suma 20 000 eur zaplatená klientom bola preddavkom na tarifnú odmenu obhajcu za vykonané úkony právnej služby a nákladov spojených s výkonom obhajoby v trestnom konaní, pretože tento právny názor vychádza z neexistencie dvojstrannej (spravidla písomnej) dohody medzi klientom a advokátom o tom, že suma 20 000 eur je zmluvne dohodnutou odmenou aj s ohľadom na znenie § 24 ods. 3 zákona o advokácii, podľa ktorého sa určuje odmena advokáta, na základe dohody medzi advokátom a klientom, a ak nedôjde k dohode, patrí advokátovi tarifná odmena.

Keď dňa 5. 6. 2013 klient vypovedal plnomocenstvo obhajcovi v trestnom konaní a požiadal disciplinárne obvineného o vyúčtovanie sumy 20 000 eur, bolo povinnosťou DO postupovať podľa § 11 ods. 3 a § 13 Advokátskeho poriadku SAK. To však disciplinárne obvinený neuskutočnil a v podaní z 24. 7. 2013 menovanému oznámil, že suma

20 000 eur je dohodnutou paušálnou odmenou popri tarifnej odmene a v podstate sa k požiadavke klienta nevyjadril. Takýto obsah vyjadrenia rozhodne nemožno považovať za riadne vyúčtovanie poskytnutej právnej služby – jednotlivých úkonov obhajoby vrátane hotových výdavkov, lebo v tomto vyjadrení absentuje špecifikácia vykonaných úkonov. Senát zdôraznil, že tieto pochybenia disciplinárne obvinený advokát neodstránil ani po opakovanej výzve klienta.

Vo vzťahu k skutku pod bodom 3.) disciplinárny senát uviedol, že je neprípustné konať voči klientovi pri jeho obhajobe v trestnom konaní tak, že advokát nedbá na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb, žiada od klienta preddavkovanie trov obhajoby v neúmerných výškach a už nie je vonkoncom etické, čestné, svedomité a súladné s pravidlami advokátskej etiky, ak žiada úhradu neúmerne vysokého preddavku na účet tretej osoby (konajúceho advokáta ako zvoleného obhajcu), ako činil disciplinárne obvinený. Takéto konanie disciplinárne obvineného advokáta potom nepochybne znižuje dôstojnosť advokátskeho stavu v očiach profesionálnej právnickej, ale aj laickej verejnosti, lebo dáva verejnosti zlý signál o tom, že advokát nie je ochranca práv a záujmov klienta, ochranca práva a čistoty advokátskeho prostredia.

Námietka premlčania v zmysle § 58 ods. 2 zákona o advokácii nemohla obstáť, keďže návrh na začatie disciplinárneho konania voči disciplinárne obvinenému predseda Revíznej komisie SAK podal dňa 28. 5. 2014 a skutky uvedené v bodoch 1), 2) a 3) boli z hľadiska času spáchania situované najskôr po dátume 6. 6. 2013.

Na záver senát uviedol, že uložené disciplinárne opatrenie zodpovedá okolnostiam posudzovaného prípadu a všetkým kritériám uvedeným v § 56 ods. 4 zákona o advokácii a § 26 ods. 2 Disciplinárneho poriadku SAK. Advokát pri výkone práv a povinností obhajcu totiž opakovane požadoval od klienta preddavkovanie trov obhajoby v takom objeme, ktorý nebol adekvátny vykonaným úkonom právnej služby podľa § 14 vyhl. č. 655/2004 Z. z. a napriek tomu, že klient preddavkoval obhajobu sumou viac ako 20 000 eur, bez primeraného dôvodu a bez reálnej potreby žiadal od klienta ďalší preddavok vo výške 15 000 eur. Navyše, z podrobného preskúmania faktúr č.1, 2 a 3 vystavených klientovi bolo zistiteľné, že advokát klientovi fakturoval vykonanie veľkého množstva úkonov právnej služby, napr. štúdia trestného spisu (celkom 6-krát), rokovanie s klientom (celkom 9-krát) a iné, ktoré neskôr klient právom namietal ako nepodložené písomným záznamom.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta plniť svoje záväzky

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak ako dlžník nájomného nesplní svoj záväzok ani po tom, čo voči nemu bolo začaté exekučné konanie, a po odsťahovaní sa z pôvodného sídla svojej advokátskej kancelárie neoznámí komore túto zmenu a novú adresu miesta výkonu advokácie.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie
Českej advokátskej komory zo 7. septembra 2012, *sp. zn. K 79/2011*¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 17 a § 29 ods. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1 a 2 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 3² a § 28 ods. 2³ zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 1 ods. 5⁴ Advokátskeho poriadku SAK z 15. júna 2013

Rozhodnutím disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie zo 7. septembra 2012, sp. zn. K 79/2011 bola disciplinárne obvinená advokátka uznaná za vinnú z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustila

tým, že

- 1.) hoci jej ako žalovanej bola rozsudkom obvodného súdu z 14. 2. 2007, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 15. 4. 2007, uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi R. V. do 15 dní od právoplatnosti rozsudku sumu 86 640 Kč s prísl. z titulu nezaplatenia nájomného za nebytové priestory a nahradiť mu trovy konania vo výške 24 143 Kč do troch dní od právoplatnosti rozsudku, túto povinnosť nesplnila, takže R. V. sa musel domáhať zaplatenia dlžných súm cestou exekúcie, ve-

denej na obvodnom súde a exekútorskom úrade, keď napriek tomu ani potom uloženú povinnosť nesplnila, 2.) potom, čo sa najneskôr dňa 31. 10. 2005 odsťahovala zo sídla svojej advokátskej kancelárie a od tej doby vykonávala advokáciu na adrese svojho bydliska, túto skutočnosť najmenej do 17. 3. 2011 neoznámila komore,

čím porušila

- v bode 1.) § 17⁵ zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1 a 2⁶ Pravidiel profesionálnej etiky,
- v bode 2.) 29 ods. 1⁷ zákona o advokácii.

Podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne obvinenej za to bolo uložené disciplinárne opatrenie – pokuta vo výške **20 000 Kč**, pričom splatnosť tejto pokuty rozložil na splátky po 2 000 Kč mesačne.

Z odôvodnenia:

V tejto disciplinárnej veci rozhodoval disciplinárny senát na pojednávaní dňa 7. 9. 2012 za situácie, keď predchádzajúce rozhodnutie disciplinárneho senátu z 21. 10. 2011 bolo zrušené rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho senátu z 23. 1. 2012. Disciplinárny senát preto postupoval podľa § 35 ods. 3 zákona o advokácii, podľa ktorého je v prípade zrušenia rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie disciplinárny senát viazaný právnym názorom odvolacieho disciplinárneho senátu.

Disciplinárny senát zohľadnil všetky skutočnosti, ktoré počas konania vyšli najavo, t. j. k obsahu dôkazov vykonaných vo veci samej, prihliadol aj k obsahu vyjadrenia disciplinárne

obvinenej na pojednávaní dňa 7. 9. 2012 a riadil sa právnym názorom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho disciplinárneho senátu z 23. 1. 2012.

Disciplinárne obvinená bola doporučeným listom z 21. 3. 2012, adresovaným do jej sídla, vyzvaná na doloženie skutočností, ktoré, podľa jej predchádzajúceho stanoviska, ako i obsahu odvolania, jej bránili objektívne v splnení prevzatého záväzku platiť nájomné. Disciplinárne obvinená uviedla, že túto výzvu nedostala, a hoci sa zoznámila so závermi odvolacieho disciplinárneho senátu, nepodložila na pojednávaní žiadne listiny ani iné dôkazy k tvrdeným skutočnostiam a nemala ani žiadne návrhy na doplnenie dokazovania. Uvádzala, že vlastne nenapadá skutočnosti uvedené vo výroku disciplinárnej žaloby, nenapadá ani skutkové zistenia disciplinárneho senátu pri vydaní pôvodného rozhodnutia a vo vzťahu k subjektívnej stránke jej konania pripustila, že ide o situáciu, ktorú si spôsobila sama. Uviedla, že podstata jej odvolania spočívala v napadnutí výroku o uložení disciplinárnom opatrení, pretože by bolo pre ňu likvidačné.

Vzhľadom na stanovisko disciplinárne obvinenej nevykonával disciplinárny senát ďalšie dokazovanie a vychádzal z pôvodných skutkových zistení tak ohľadom skutku pod bodom 1.) – nezaplatenie dlžných súm, ako ohľadom skutku pod bodom 2.) – neoznámenie zmeny sídla kancelárie.

Disciplinárny senát dospel k záveru, že oba skutky opísané vo výroku sú porušením povinností advokáta a sú porušením natoľko závažným, že je potrebné kvalifikovať ich ako disciplinárne previnenie. Vo vzťahu ku skutku pod bodom 1.) bol upravený výrok tak, že disciplinárne obvinená porušila svoju povinnosť všeobecne čestným správaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu a povinnosť plniť prevzaté záväzky. V súlade so závermi odvolacieho disciplinárneho senátu bolo z výpočtu možných porušení ponechané len porušenie povinnosti správať sa čestne, keď odvolací disciplinárny senát správne upozornil, že nesplnenie záväzku je iba konaním nečestným a nie je na mieste pridávať k nemu i ďalšie prívlastky.

V prípade skutku pod bodom 2.) výroku ponechal disciplinárny senát znenie skutkovej vety nezmenené. Vychádzal z toho, že disciplinárne obvinená iba uviedla, avšak nijako nepodložila, ani nepreukázala, že by jej kancelária na pôvodnej adrese skutočne fakticky fungovala až do oznámenia zmeny sídla vykonaného vo vzťahu ku komore, t. j. niekedy do marca či apríla 2011. Disciplinárne obvinená naopak výslovne uvádzala, že nič nenamieta proti skutkovým zisteniam uvedeným v disciplinárnej žalobe, a preto z nich disciplinárny senát aj naďalej vychádzal.

Čo sa týka disciplinárneho opatrenia, disciplinárny senát vychádzal z názoru odvolacieho disciplinárneho senátu, že s ohľadom na námietky disciplinárne obvinenej je možné uvažovať aj o miernejšej pokute. Disciplinárny senát pri hodnotení závažnosti konania disciplinárne obvinenej prihliadol na to, že od posledného rokovania došlo k dražbe nehnuteľnosti disciplinárne obvinenej a je teda nádej, že záväzok disciplinárne obvinenej bude zásadne nižší a úhradou istiny dôjde k zastaveniu ďalšieho nárastu príslušenstva jej záväzku.

Ďalej prihliadol najmä na osobné a majetkové pomery disciplinárne obvinenej a vychádzal zo skutočností, ktoré sama disciplinárne obvinená v tomto smere uviedla. Ide o skutočnosť, že manžel disciplinárne obvinenej nemá žiadny príjem, keď disciplinárne obvinená má na starosti dvoch synov, ktorí študujú na súkromnej strednej škole, a tým sú výrazne limitované jej možnosti vysporiadať sa s citelnejšou pokutou. Za primeranú všetkým rozhodným kritériám považoval disciplinárny senát pokutu vo výške 20 000 Kč, pričom splatnosť tejto pokuty rozložil na splátky po 2 000 Kč mesačne.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom

Poznámky

- 1 preložené a spracované z publikácie **Bulletin advokácie – Sbíрка kárných rozhodnutí České advokátní komory 2012 – 2013 (zvláštní číslo/srpen 2014)**. Česká advokátní komora, Praha 2014, s. 39 – 41
- 2 **§ 18 ods. 3 slovenského zákona o advokácii:**
„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu. V záujme toho je povinný dodržiavať pravidlá profesijnej etiky a iné pravidlá, ktoré určuje predpis komory.“
- 3 **§ 28 ods. 2 slovenského zákona o advokácii:**
„Advokát je povinný bezodkladne písomne oznámiť komore adresu svojho sídla a každú zmenu sídla, spôsobu výkonu advokácie a iných skutočností požadovaných predpisom komory.“
- 4 **§ 1 ods. 5 Advokátskeho poriadku SAK:**
„Advokát sa prezentuje kvalitným výkonom povolania. Advokát je pri výkone povolania aj mimo neho povinný zachovávať vážnosť a dôstojnosť, ktorú vyžaduje postavenie advokáta.“
- 5 **§ 17 českého zákona o advokácii:**
„Advokát postupuje pri výkone advokácie tak, aby neznižoval dôstojnosť advokátskeho stavu; za tým účelom je najmä povinný dodržiavať pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže. Pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže stanoví stavovský predpis.“
- 6 **čl. 4 ods. 1 Pravidiel profesionálnej etiky:**
„Advokát je všeobecne povinný poctivým, čestným a slušným chovaním prispievať k dôstojnosti a vážnosti advokátskeho stavu.“
- čl. 4 ods. 2 Pravidiel profesionálnej etiky:**
„Advokát je povinný plniť prevzaté záväzky. Záväzok alebo ručenie za cudzí záväzok môže prevziať len vtedy, ak si je istý jeho splnením.“
- 7 **§ 29 ods. 1 českého zákona o advokácii:**
„Advokát je povinný bezodkladne po začatí vykonávania advokácie svoje sídlo, spôsob, ktorým vykonáva advokáciu ako i ďalšie skutočnosti nevyhnutné pre vedenie zoznamu advokátov, stanovené stavovským predpisom; advokát je povinný oznámiť Komore bezodkladne aj zmeny týchto skutočností, a to do jedného týždňa po tom, čo nastali.“

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištková, advokátka

Bulletin advokacie prináša...

Vyberáme z čísla 9/2016 českého *Bulletinu advokacie*

JUDr. Jiří Všečetka, člen predstavenstva ČAK, sa vo svojom **úvodníku** *Od prázdnin k prázdninám* zamýšľa nad množstvom právnych predpisov, ktoré je advokát v dnešnej dobe nútený poznať, čím spravodlivosť, ktorú advokáti vo svojej službe pre klientov hľadajú, považuje za stále zložitejšiu.

V rámci **Aktualít** JUDr. Michal Žižlavský, člen predstavenstva ČAK, informuje o problematike ďalších poskytovateľov právnych služieb na príkladoch zo zahraničia, ale aj Českej republiky. Rubrika venuje tiež priestor novej právnej úprave zaknihovaných akcií dodávateľov verejných zákaziek s ohľadom na nový zákon o verejných zákazkách (účinný od 1. 10. 2016), historickému pohľadu na časopis *Zprávy advokacie* v rokoch 1956 – 1969.

Časť **Z judikatúry** obsahuje rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 28. 4. 2016, sp. zn. 23 Cdo 144/2014, *k odmene advokáta, podľa ktorého všeobecné dojednanie advokáta s klientom v mandátnej zmluve o tom, že advokát bude požívať rovnaké práva a výhody ako zamestnanci klienta, je v rozpore s princípmi advokácie. Na posúdenie, či sa dohoda o zmluvnej odmene neprieči dobrým mravom, slúži ako jedno z kritérií aj hodnotenie, či bola dohoda dojednaná v súlade s čl. 10 etického kódexu, hlavne či je dojednaná dohoda primeraná.* Ďalej obsahuje uznesenie Najvyššieho súdu ČR z 6. 5. 2013, sp. zn. 11 Tdo 353/2013, *k mareniu výkonu úradného rozhodnutia – telefonická informácia o nariadení predbežného opatrenia.*

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva je uvedený rozsudok z 16. 6. 2016, č. 49176/11, *Versini-Campinchi a Crasnianski proti Francúzsku – k čl. 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) – k odpočívaniu a zázname telefonických rozhovorov advokáta (koncipienta) s klientom a ich použitie na účely disciplinárneho konania.*

V Rubrike **Z odbornej literatúry** sú obsiahnuté recenzie publikácií *Zákon o zadávaní verejných zákaziek. Zákon o registrii smluv. Komentár* (Vilém Podešva a kol.), *Trest odnětí svobody a jeho výkon* (Věra Kalvodová), *Srovnávací reklama* (Ondřej Hruša), *Proměny práva a společnosti* (Ivan Mucha).

Časť **Z advokacie** obsahuje príspevok K. Čermáka *Jazykové retro, teda spomienky na budúcnosť*, rozhodnutie kárneho senátu kárnej komisie ČAK z 2. 6. 2015, sp. zn. K 25/2013, *podľa ktorého je kárnym previnením, ak advokát nepodá za klientov k výzve súdu vyjadrenie, ani následne odvolanie proti rozsudku vydanému na základe uznania, klientov neinformuje, s dôsledkom začatia exekúcie proti klientom*, informáciu o priebehu jubilejného 10. ročníka golfového turnaja advo-

kátov ADVO-CUP a informáciu o zasadnutí predstavenstva Českej advokátskej komory.

V časti z Európy sú obsiahnuté príspevky JUDr. PhDr. Stanislava Balíka, vedúceho českej delegácie pri CCBE (*Council of European Bars and Societies*), príspevok JUDr. Dagmar Dubeckej, národnej zástupkyne v IBA (*International Bar Association*), Mgr. Miroslava Krutinu, člena poradnej rady ECBA (*European Criminal Bar Association*), JUDr. Martiny Doležalovej, Ph.D., národnej zástupkyne v UIA (*Union Internationale des Avocats*), Mgr. Denisy Molnár, národnej zástupkyne AIJA (*Association Internationale des Jeunes Avocats*) a JUDr. Davida Štroša, národného zástupcu v FBE (*Federation des Barreaux d'Europe*) venované aktuálnym informáciám z diania v jednotlivých medzinárodných organizáciách, v ktorých má Česká advokátska komora zastúpenie.

Príspevky z odbornej teórie a praxe sú venované nasledovným problémom:

prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.

Znalci a ich trestná zodpovednosť

Autor v príspevku podrobne rozoberá objektívnu a subjektívnu stránku skutkovej podstaty trestného činu krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku v zmysle § 346 českého trestného zákonníka s akcentom na existujúcu judikatúru, pričom poukazuje na neuspokojivú kvalitu znaleckých posudkov a nedostatočnú právnu úpravu, ktorú predstavuje vyše 50 rokov starý zákon, ktorý hodnotí ako nezodpovedajúci súčasným spoločenským potrebám.

doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.

Príprava skrátenia dane

Príspevok reaguje na novú právnu úpravu zavedenia trestnosti trestného činu skrátenia dane, poplatku a podobnej povinnej platby v zmysle § 240 českého trestného zákonníka v štádiu prípravy. Príprava je trestná v prípade, že dôjde k skráteniu dane vo veľkom rozsahu (najmenej päť miliónov českých korún, ale aj v nižšom rozsahu), prípadne, ak je spáchaná v spojení s organizovanou skupinou pôsobiacou vo viacerých štátoch. Autor poukazuje na obavu určitých subjektov, ktorým potenciálne vzniká trestná zodpovednosť za trestný čin neprekazenia trestného činu, pretože trestnosť vzniká tomu, kto sa hodnoverným spôsobom dozvie, že niekto pripravuje trestný čin skrátenia dane. Táto sa však netýka daňových poradcov a advokátov z dôvodu nenarušenia potrebnej dôvery medzi nimi a klientom.

JUDr. Ladislav Jouza

Skončenie pracovného pomeru v judikatúre

Článok poskytuje vo svetle aktuálnej judikatúry súdov vyššieho stupňa stručné vodidlo pre správne použitie pracovnoprávnych predpisov týkajúcich sa skončenia pracovného pomeru dohodu alebo výpoveďou.

doc. JUDr. Ivana Štenglová

Niektoré problémy zmeny zakladateľského právneho rokovania kapitálovej obchodnej spoločnosti

Autorka vo svojom príspevku analyzuje vybrané aplikačné problémy súvisiace so vznikom, zmenami a zánikom kapitá-

lových obchodných spoločností, predovšetkým akciovej spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným, vznikajúce z dôvodu nejednoznačnej alebo rozpornej právnej úpravy z pohľadu európskeho a vnútroštátneho práva.

Mgr. Bc. Stanislav Bruncko

Hospodárenie s výživným maloletého dieťaťa ako aj správa majetku maloletého dieťaťa

Príspevok sa zaoberá otázkou, akým spôsobom český právny poriadok upravuje hospodárenie s výživným plateným na

maloleté dieťa a aké práva má rodič, ktorý výživné platí, voči rodičovi, ku ktorého rukám je výživné platené v súlade s princípom najlepšieho záujmu dieťaťa. Autor v jednotlivých častiach príspevku analyzuje súčasnú právnu úpravu správy majetku dieťaťa, zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením starostlivosti pri správe majetku dieťaťa či možnosti právnej ochrany platiaceho rodiča.

JUDr. Dominika Skuráková

kancelária SAK

Ohliadnutie za Výročným kongresom AIJA 2016

V dňoch 23. – 27. augusta 2016 sa v Mníchove uskutočnil Výročný kongres Medzinárodnej asociácie mladých právnikov (AIJA).

Kongres má zaužívanú štruktúru. Pozostáva z viacerých odborných častí – konkrétne zo zasadnutí pracovných skupín, workshopov, osobitného seminára, ako aj zo samostatných prezentácií. Záujem vyvolala diskusia na rokovaní pracovnej skupiny na tému *Trhové štandardy pre akvizičné zmluvy*, kde sa rozoberali zvyklosti a skúsenosti v jednotlivých krajinách pri koncipovaní akvizičných zmlúv, a to aj na základe prieskumu medzi členmi, ktorý sa uskutočnil v rámci prípravy na kongres.

Zúčastnil som sa aj na zasadnutí komisie pre medzinárodné obchodné právo a komisie pre oblasť akvizičného práva (*Corporate and M&A Commission*). Zároveň som absolvoval stretnutie s prezidentom komisie pre obchod (*Trade Commission*) v súvislosti s predbežnou ambíciou organizovať jedno z podujatí AIJA v Slovenskej republike.

Samotnému otvoreniu kongresu predchádzala prednáška na tému dobrovoľných aktivít advokátov v oblasti právnej pomoci utečencom zo strany výkonného riaditeľa DAV Dr. Corda Brügmanna a zástupcu organizácie *Avocats Sans Frontières* Dr. Damiana Scaliu. K slávnostnej atmosfére otváracieho ceremoniálu prispel aj prejav štátneho tajomníka nemeckého ministerstva spravodlivosti Christiana Langeho.

Každoročným organizačným vyvrcholením kongresu je valné zhromaždenie AIJA, kde sa čiastočne obnovuje personálne zloženie Výkonného výboru AIJA. V rámci volieb opätovne došlo k aktívnej koordinácii stredo európskych členov, ktorého výsledkom bola voľba zástupkyne Českej advokátskej komory JUDr. Evy Indruchovej, Ph.D., LL.M. Mój mandát ako člena výkonného výboru trvá ešte jeden rok.

Uskutočnili sa aj voľby prvého viceprezidenta AIJA, tento raz výnimočne s dvoma kandidátmi – Wiebe de Vries z Holandska a Giuseppe Cristiano z Talianska, ktorí konfrontovali svoje predstavy v aktívnej kampani v „americkom“ štýle, vrá-

tane viceprezidentskej debaty, intenzívnej aktivity na sociálnych sieťach či osobných návštev krajín s najväčšou koncentráciou členov. Víťazne z nich nakoniec vyšiel holandský kandidát so ziskom približne 55 % hlasov.

Schválená zmena stanov v budúcnosti umožní aj elektronické hlasovanie, čím sa má zabezpečiť demokratizácia volebného procesu.

Predsedníctvo AIJA zosumariovalo svoju činnosť počas funkčného obdobia. V aktuálnom období vrcholia prípravy na uvedenie do prevádzky nového sídla AIJA v Bruseli, ktoré bude poskytovať členom viaceré nové služby. V dôsledku dobrých finančných výsledkov boli vyčlenené prostriedky na podporu podujatí mimo tradičných lokalít, najmä mimo Európy, ktoré je vhodné zo strategických dôvodov podporiť.

55. Výročný kongres sa v roku 2017 uskutoční v Tokiu, čo bude pre AIJA významný krok, keďže jej aktivity v Ázii sú obmedzené. Kongres je organizovaný s podporou miestnej advokátskej komory, čo prináša prísľub väčšej angažovanosti členov z tejto časti sveta aj po tomto podujatí, a teda ešte širšieho globálneho záberu organizácie.

Mgr. Tomáš Rybár

advokát

Anton Blaha Manderla a Modrý Maurícius

Túto knihu i komplexný sortiment odbornej právnickej literatúry (zákony, komentáre, judikatúry, monografie...) si môžete zakúpiť s 15% zľavou

pre advokátov, koncipientov i advokátske kancelárie v predajniach Sprinton, s. r. o.:

- Literárna kaviareň-Café Advokát
Kolárska 4, Bratislava, tel.: 0944 216 830
- Predajňa odbornej literatúry
Tomášikova 20, Bratislava, tel.: 0944 618 341
- Predajňa odbornej literatúry
Kollárova 10, Trnava, tel.: 0944 167 678

alebo prostredníctvom e-shopu www.sprinton.sk

Správa zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE v Barcelone

Na pozvanie Barcelonskej advokátskej komory sa delegácie CCBE zišli **15. a 16. septembra 2016** v Barcelone na zasadnutí Stáleho výboru a na zasadnutiach pracovných skupín. CCBE (Rada advokátskych komôr Európy) je združenie, ktoré si za cieľ kladie zastupovať a chrániť záujmy advokácie a prostredníctvom svojich členov reprezentuje vyše milión advokátov v Európe. Na pracovnej ceste sa zúčastnil vedúci delegácie Mgr. Bužek, tajomník SAK a člen delegácie JUDr. Popovec a informačná delegátka Mgr. Chládeková, PhD.

Na úvod vystúpila **JUDr. Jana Gajdošová, LL.M, PhD.** z Agentúry EÚ pre základné práva. Predstavila nedávno publikovanú *Príručku o európskom práve v oblasti prístupu k spravodlivosti*. Príručka sumarizuje kľúčové právne princípy v oblasti prístupu k spravodlivosti so zameraním sa na občianske a trestné právo. Jej cieľom je zvyšovať povedomie o právnych štandardoch stanovených EÚ a Radou Európy, najmä prostredníctvom judikatúry Súdneho dvora EÚ a Európskeho súdu pre ľudské práva. Má slúžiť ako praktický sprievodca pre advokátov, sudcov a iné právnické povolania, a rovnako pre mimovládny sektor a ďalšie subjekty venujúce sa výkonu spravodlivosti. Postupne bude preložená do ostatných jazykov EÚ.

Druhým hosťom bola bývalá predsedníčka AIJA **Orsolya Görgényi**, ktorá poukázala na tzv. „AIJA spirit“ a na pozitívny prínos organizácie.

S ohľadom na vývoj právnych služieb bol predložený **návrh zaktualizovať Etický kódex CCBE**, najmä články o konflikte záujmov a *pactum de quota litis*. Debata sa týkala aj druhého spracovaného článku **Modelového etického kódexu** upravujúceho konflikt záujmov (prvým bola úprava mlčanlivosti advokáta). Do debaty o etickom rámci povolania zasahuje aj **otázka povinného zverejňovania informácií v daňových veciach** a voľba prístupu CCBE k opatreniam EÚ obmedzujúcim výkon advokácie. Delegáti sa venovali aj príprave **národných správ o úprave profesijného tajomstva v štátoch EÚ** ako jednému z projektov CCBE na rok 2017.

Predseda CCBE **Michel Benichou** predostrel **návrh spolupráce s Európskou komorou súdnych exekútorov**, ktorý spočíva vo vzájomnej výmene správ, informácií a stanovísk.

Stála delegácia CCBE pri Európskom súde pre ľudské práva predstavila **revíziu Praktického sprievodcu pre advokátov pred Európskym súdom pre ľudské práva**, ktorý bol rozšírený a zaktualizovaný o medzičasom prijatú judikatúru. Podobne Stála delegácia pred Súdny dvorom EÚ pripravila **revíziu odporúčaní pre advokátov, ktoré sa týkajú vystupovania advokátov na Súdnom dvore EÚ** v prípade podania žaloby a prezentovala nové odporúčania ohľadom odvolacieho konania.

Delegácie dostali podrobnú informáciu o aktuálnom stave **projektu Európski advokáti na ostrove Lesbos**, ktorý má dosiaľ úspešný priebeh a dostatok dobrovoľníkov aj financií. Zároveň sa v oblasti migrácie na úrovni EÚ pripravuje **reforma nariadenia Dublin**. CCBE delegáciám predložila stanovisko, v ktorom vyjadruje kritiku navrhovaným zmenám.

V stanovisku ohľadne revízie smernice Rady 93/13/EHS z 5. 4. 1993 **o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách** CCBE navrhuje rozšírenie rozsahu pôsobnosti smernice i Súdneho dvora EÚ.

CCBE ďalej sleduje problematiku **opatrení na boj proti praniu špinavých peňazí**. Bola pripravená reakcia na návrh pozmeniť štvrtú smernicu AML (Smernica 2015/849 o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí a financovania terorizmu). Podstata výhrad CCBE spočíva v tom, že opatrenia sa prijímajú pod rúškom zamedzenia financovania terorizmu, zatiaľ čo ich skutočným cieľom je boj proti daňovým únikom a proti vyhýbaniu sa daňovej povinnosti. CCBE má pripomienky k viacerým aspektom návrhu vrátane ustanovení, ktoré budú mať dopad na nepodnikateľské typy trastov, nové mechanizmy predkladania správ a zmeny postavenia Finančných informačných jednotiek (FIJ). Rovnako sa zdá, že návrh ide nad rámec medzinárodných štandardov, CCBE ho považuje za neefektívny a neprimeraný, navyše nerešpektuje princíp mlčanlivosti advokáta.

Výbor CCBE pre vzdelávanie predložil návrh **memoranda o vzájomnom uznávaní aktivít priebežného vzdelávania advokátov**. Jednotlivé komory sa v prípade záujmu podpisom zaväzujú uznať kredity získané v rámci povinného vzdelávania v inej členskej krajine s cieľom uľahčiť voľný pohyb advokátov a umožniť väčšiu flexibilitu.

Nadácia európskych advokátov (ELF) predstavila pracovnú verziu záverečnej správy **projektu o implementácii európskeho zatýkacieho rozkazu**. Ako odborník za SAK v projekte vystupuje doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.

Aktivity Výboru CCBE pre informačné technológie a Výboru CCBE pre budúcnosť advokácie sa v uplynulom období viac menej prelínali, čo vyplýva z podstaty vývoja sektora právnych služieb a vplyvu informačných technológií. Výbor CCBE pre budúcnosť advokácie sa aktívne venuje prípravám na **kolokvium CCBE o Inovácií a budúcnosti advokácie** (Paríž, 21. 10. 2016). Konferencia mala za cieľ zamerať sa na aktuálne výzvy, ktorým advokácia v súčasnej dobe čelí: vplyv technológie, udržateľnosť základných hodnôt, úloha advokátskych komôr. Na podujatí vystúpilo množstvo rečníkov na vysokej úrovni, medzi inými francúzsky minister spravodlivosti, generálna riaditeľka Európskej komisie pre spravodlivosť a spotrebiteľov či spoluzakladateľ ROSS Intelligence, prvej umelej inteligencie využívajúcej technológiu superpočítača IBA Watson. Na účel konferencie bol v spolupráci s AIJA pripravený dotazník, ktorý odzrkadľuje postoje mladšej generácie a písomný výstup v podobe e-knihy.

Mgr. Michaela Chládeková, PhD.

■ Chcete aj vy zažiť tzv. „AIJA spirit“? Ponuka pripravovaných podujatí AIJA

Zimný seminár: Odhaľovanie špecifik reštrukturalizácií

25. – 28. január 2017

La Clusaz, Francúzsko

[https://www.aija.org/events/](https://www.aija.org/events/unravelling-the-ins-and-outs-of-restructurings/)

[unravelling-the-ins-and-outs-of-restructurings/](https://www.aija.org/events/unravelling-the-ins-and-outs-of-restructurings/)

10. výročná daňová konferencia

23. – 25. február 2017

Viedeň, Rakúsko

<https://www.aija.org/events/10th-annual-tax-seminar/>

Ochrana dát

3. – 5. marec 2017

New York, USA

Zručnosť prezentácie a negociácie

23. – 25. marec 2017

Praha, Česká republika

Olympijské hry – Poučenie z Ria

so zreteľom na nemeckú olympijskú iniciatívu

6. – 9. apríl 2017

Lausanne, Švajčiarsko

<http://www.aija.org/events/aija-double-seminar-olympic-games-corruption-and-sport-arbitration-government-contracts-public-procurement-law-and-contract-law/>

Digitálny slobodný trh

30. marec – 1. apríl 2017

Dublin, Írsko

<https://www.aija.org/events/the-european-digital-single-market-breaking-down-digital-barriers-click-by-click/>

Právna prax „offshore“: Príležitosť a kontroverzia

28. apríl – 1. máj 2017

Bahamy

[https://www.aija.org/events/](https://www.aija.org/events/legal-practice-offshore-opportunity-and-controversy/)

[legal-practice-offshore-opportunity-and-controversy/](https://www.aija.org/events/legal-practice-offshore-opportunity-and-controversy/)

Polročná konferencia 17. – 20. máj 2017

Riga, Lotyšsko

<https://www.aija.org/events/2017-half-year-conference>

6. výročná konferencia o súťažnom práve

1. – 3. jún 2017

Amsterdam, Holandsko

[https://www.aija.org/events/](https://www.aija.org/events/6th-annual-antitrust-conference/)

[6th-annual-antitrust-conference/](https://www.aija.org/events/6th-annual-antitrust-conference/)

9. výročná arbitrážna konferencia

15. – 17. jún 2017

Štokholm, Švédsko

Oslava 55. výročia AIJA

23. – 24. jún 2017

Amsterdam, Holandsko

Otvorenie vlastnej advokátskej kancelárie a cesta jej rastu

29. jún – 1. júl 2017

Ľubľana, Slovinsko

55. výročný kongres

28. august 2017 – 1. september 2017

Tokio, Japonsko

<http://www.aija.org/events/7230/>

AIJA na niektoré podujatia zatiaľ nezverejnila webové linky.

Podrobnejšie informácie v anglickom jazyku

sú priebežne uverejňované na stránke www.aija.org.

KANCELÁRSKE PRIESTORY NA PRENÁJOM

Spoločnosť TrustPay services, s. r. o.
ponúka na prenájom kancelárske priestory
v **administratívnej budove na Kocelovej ulici č. 9**,
vhodné najmä ako sídlo advokátskych kancelárií.

Budova sa nachádza v pešej dostupnosti
Justičného paláca, OC Central a tiež centra mesta.
V blízkosti sú zastávky MHD s priamou linkou
z Hlavnej stanice a AS Mlynské Nivy sa taktiež
nachádza neďaleko.

**Výmera kancelárií je od 16 m²
s možnosťou prenájmu parkovacích miest.**

Bližšie informácie Vám poskytneme telefonicky
alebo e-mailom a priestor Vám radi predstavíme
na osobnej obhliadke.

Kontakt:

p. Veselský – 0917 982 068, veselsky@trustpay.eu

DO VAŠEJ KNIŽNICE

**Komunistická justice
a třídní boj**

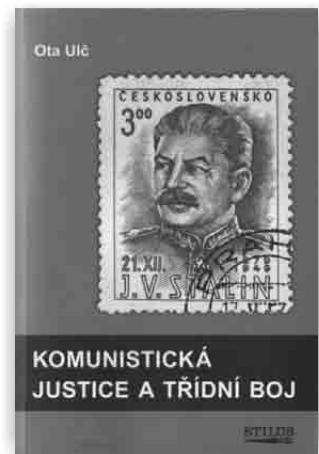
ULČ, O.: **Komunistická justice a třídní boj**
Brno: Stilus Press spol. s r. o., 2016

Ide o knižné dielo bývalého sudcu z čias päťdesiatych rokov, ktorý neskôr emigroval do USA, kde si po absolvovaní štúdia na Columbia University v New Yorku vybudoval úspešnú kariéru. Ota Ulč bol zrejme jediným komunistickým sudcom, ktorý sa ako exulant presadil v krajine severoamerického arcinepriateľa a publikoval o svojich justičných zážitkoch.

Monografia bola vydaná v spolupráci s Vojenským historickým ústavom v Prahe a pozostáva zo siedmich kapitol.

Po úvode nasleduje prvá kapitola nazvaná **Sovětzice justice v Československu** zaoberajúca sa právnym dedičstvom prvej Československej republiky i vývojom po roku 1938. Druhá kapitola **Uvedení právního principu třídního boje** pojednáva o dopade prevratu vo februári 1948 na justíciu, anatómii triedneho nepriateľa a nástrojov triedneho boja a napokon o „nezreteľnej“ ústave z roku 1948. Práve v tomto období bol T. G. Masaryk označený za vojnového štváča a sluhu Wall Streetu zodpovedného za masaker nevinných robotníkov, E. Beneš za zradcu národa a J. V. Stalin za skutočného zakladateľa československého štátu. Apoteóza marxisticko-leninského učenia akoby v tomto období nemala hraníc, napríklad hosť Československo-sovietskych dní lekárstva prof. Alexenian uviedol: „*Prosím, verte mi, že mikróby a nákazlivé choroby ustúpia a úplne zmiznú, keď s nimi budeme bojovať nielen ako odborníci, ale tiež ako odborníci, ktorí obdržali ideologický výcvik v doktríne marxizmu-leninizmu.*“ Ota Ulč si všíma aj začínajúcu hystériu monstreprocesov s úplným priznávaním sa k zločinom na smrť odsúdených prominentov komunistického režimu volajúcich na slávu svojmu katovi – KSČ. Tak napríklad neskôr popravený komunistický káder židovského pôvodu André Simone uviedol, že si zaslúži šibenicu a jediná služba, ktorú by bol schopný vykonať, je varovanie všetkým, ktorým kvôli pôvodu alebo charakteru hrozí, že ho budú nasledovať na rovnakej ceste do pekla.

Obširná tretia kapitola **Mimojustiční metody třídního boje** uvádza prípady mestskej buržoázie, poľnohospodárstva, ideologických aj dedičných nepriateľov a ľudových výborov ako nástrojov administratívnej spravodlivosti. Spomína aj známe vyjadrenie budúceho prezidenta Antonína Novotného z roku 1954, že „*kulak sedí jako veš v kožichu*“

vrátane ďalších propagandistických hesiel. Záujem si zaslúži aj opis niektorých raketových kariér v socialistickom Československu, napríklad Zdeňka Číhala, ktorý sa za 10 mesiacov školenia stal z nekvalifikovaného robotníka doktorom práv, plukovníkom justície a námestníkom ministra spravodlivosti! Dnes už možno úsmevne znejú floskuly stigmatizovaných označení proskribovaných osôb z päťdesiatych rokov: *titoizmus, revizionizmus, masarykizmus, anarchizmus, nihilizmus, diletantizmus, ritualizmus, schématicizmus, intelektualizmus, alibizmus, likvidacionizmus, kapitulacionizmus, dogmatizmus, národný komunizmus, buržoázny obskurantizmus, sociálny demokratizmus a maloburžoázny extrémizmus.* Do dobovej scenérie boli nahnané aj deti publikovaním textov typu „*Tatínku, proč nejsi úderníkem?*“ a pod. Niektoré z detí však mali mať smolu, podľa poslankyne Anny Jungwirthovej „... *jestliže děti buržoazního původu jsou dostatečně zdravý, měli by vykonávat manualní práci, pracovat v dolech a továrnách, které jejich třída v minulosti s potěšením přenechávala proletariátu.*“

V poradí štvrté kapitole **Justice ako nástroj třídního boje** sa zaoberá postavením sudcov, prokurátorov, advokátov i notárov v päťdesiatych rokoch ako aj zriadením Právnickej školy pracujúcich, ktorej absolventmi boli v roku 1959 všetci námestníci ministra spravodlivosti a všetci 19 predsedovia krajských súdov v ČSR. Čo sa týka advokácie platilo, že „*pouze právníci oddaní novému režimu budou mít oprávnění k výkonu svého povolání a na příkaz ministra spravedlnosti budou povinni prozradit tajemství, jež jim svěřili jejich klienti. A honorář, klienty placený, nejde na jednotlivá konta obhájců, ale povinné organizaci – politicky spolehlivému družstvu advokátů.*“ Takto povolanie advokáta prešlo do podoby stredo-vekových cechov (guild). V januári 1950 prišlo k likvidácii 500 advokátskych kancelárií, z toho 250 v Prahe. Napriek tomu, že pred Víťazným februárom bolo len 143 advokátov v Čechách členmi KSČ, po roku 1948 sa nimi stalo 1 049 z celkového počtu 1 940 advokátov. Socialitický obhajca mal podľa dobovej teórie dokonca napomáhať v rozpore so svojim poslaním samotnému vyšetrovaniu zločinov. „*Kdyby ale obviněný usiloval uniknout trestu nebo nezaslouženému, příliš mírnému trestu, to není druh zájmu, který by advokát byl*

oprávnené obhajovať.“ Inak aj právna teória bola podrobená kritike vrátane nadmerných citácií marxisticko-leninských klasikov v literatúre, a to prof. Ferdinandom Bourom, ktorý sa ako tridsaťdvaročný stal dekanom Právnickej fakulty Karlovej univerzity: „Citátové turnaje z mnohých dôvodů pripomínajú stredoveké scholastické disputace, ktoré nikam nevedou.“ alebo „S formalistickým prístupom k marxizmu vzniká ve všech oborech vědeckého myšlení zvláštní druh marxistické scholastiky, teoretické sofistiky a jezuitské nesnášenlivosti.“ K autorom kritiky sa pridala aj exadvokátka a minister spravodlivosti Václav Škoda, ktorý presadzoval zásadu „nechať v potlačovaní nepriateľských živlů z řad poražené buržoazie a agentů imperialismu“.

Piata kapitola **Role trestního práva** napriek svojmu označeniu obsahuje aj úsmevné anekdoty pri stíhaní narušiteľov právneho poriadku, ako napríklad dialektickú výčitku „v Koreji se bojuje, a vy si tady v pracovní době souložíte“. Väčšinu však tvoria hrozné prípady z monstreprocesov, vrátane reči vtedajšieho ministra spravodlivosti: „... Slánský v úmyslu zakryt svou podvratnou činností, proklínal své spolupachatele Šlinga a Švermovou. Trockističtí konspírátoři připravovali ten nejhanebnější zločin. Zamýšleli zavraždit srdce a mozek naší strany, soudruha Gottwalda...“

Najobšiahlejšou je šiesta kapitola **Právo nikoli trestní v třídním boji**. Jej predmetom je základný triedny prístup, obmedzenie súkromných práv a jednotlivé druhy občianskeho práva vrátane rozboru rodinného a pracovného práva. Významnú úlohu v tomto období zohrávala prokuratúra ako tzv. štvrtá moc v štáte, len v prvom polroku 1956 vstúpili prokurátori do 6 261 civilných konaní. Nie bez povšimnutia je jeden publikovaný judikát Krajského súdu v Ostrave z roku 1951, podľa ktorého „žena nie je oprávnená domáhať sa podpory od svojho manžela, ak bez dobrého dôvodu odmieta plniť svoje manželské povinnosti“.

Posledná, siedma kapitola **Třídní spravedlnost ve společnosti po dosažení socializmu** sa už venuje šesťdesiatym rokom vrátane zriadenia tzv. miestnych ľudových súdov.

Ota Ulč podáva vo svojej monografii písanej v šesťdesiatych rokoch (!) osobné skúsenosti s fungovaním justičného systému v komunistickom zriadení z pohľadu bývalého sudcu občianskoprávneho úseku okresného i krajského súdu, ktorý sa neskôr stal čašníkom i doktorandom v USA. Práve z jeho knihy je zrejmá aj komparácia s demokratickým zriadením obohatená o rozsiahly citačný materiál. Na hodnote publikácie nič nemení ani sčasti jednostranný pohľad autora vrátane preferovania svojej civilistickej agendy. („Profesionální úroveň civilních soudců je větší než u kolegů zabývajících se trestní agendou.“

Dielo *Komunistická justice a třídní boj* tak môže byť doista obohatením každej právnickej knižnice.

JUDr. Rudolf Manik, PhD., MBA, MHA
advokát

**BLAHA,
ERBEN
&
PARTNERI**

ADVOKÁTSKA
KANCELÁRIA

Erben & Erben, advokátska kancelária, s. r. o.,
člen združenia Blaha, Erben & Partneri

prijme

ADVOKÁTSKEHO KONCIPIENTA

alebo

ZAČÍNAJÚCEHO ADVOKÁTA

Náplň práce, právomoci a zodpovednosti

Tvorba a pripomienkovanie zmlúv a iných právnych úkonov, zastupovanie klientov pred súdmi, orgánmi štátnej správy, orgánmi územnej samosprávy, tvorba právnych stanovísk, poskytovanie právneho poradenstva, komunikácia (vrátane rokovaní) s klientmi.

Zamestnanecké výhody, benefity

Primerané mzdové ohodnotenie v závislosti od nasadenia, individuálny prístup, široký právny záber, profesný rast, príjemné pracovné prostredie, ďalšie vzdelávanie, práca v mladom kolektíve, priateľská atmosféra, práca na zaujímavých zadaniach.

Požiadavky na zamestnanca

Vysokoškolské vzdelanie II. stupňa, dôslednosť, precíznosť, samostatnosť, zodpovednosť, schopnosť tímovej práce, aktívny prístup k práci, flexibilita, odolnosť voči stresovým situáciám, spoľahlivosť, lojalnosť, diskretnosť, predchádzajúca odborná prax výhodou.

Jazykové znalosti

Anglický jazyk – pokročilý
a/alebo Nemecký jazyk – pokročilý,
pričom nemecky hovoriaci uchádzači majú prednosť

Počítačové znalosti

s programami Word, Excel, Outlook a pod. na úrovni pokročilý sú samozrejmosťou.

Štruktúrovaný životopis, motivačný list (v angličtine a/alebo v nemčine) a súhlas so spracúvaním osobných údajov zasielajte na adresu uchadzaci@bep.sk

Pretrvávajú etické princípy v advokácii?

Uverejňujeme referát **Mgr. Viktórie Hellenbart**, ktorý odznel na konferencii o histórii advokácie dňa 13. novembra 2015 v Plzni (Česká republika) z prekladu diela budapeštianskeho advokáta Králika Lajosa **Maďarská advokácia – stav advokátsky**, ktoré vydala Advokátska komora v Budapešti v roku 1903.

Autorka nabáda čitateľa, aby sa po prečítaní prekladu z originálu sám zamyslel nad otázkou položenou v nadpise článku a zodpovedal si ju sám v kontexte spoločenských zmien.

K dielu:

Výbor Budapeštianskej advokátskej komory (advokáti v Maďarsku boli organizovaní na princípe regionálnych advokátskych komôr, pozn. autora) na svojom zasadnutí 12. 5. 1893 jednodhlasne rozhodol o tom, že pracovná skupina pre históriu advokácie sa postará o vydanie diela o histórii maďarskej advokácie na základe originálnych prameňov a s využitím prístupných archívnych dokumentov. Na napísanie diela sa podujal Dr. Lajos Králik, v tom čase už na odpočinku, ktorý bol 26 rokov členom budapeštianskej advokátskej komory, z toho 18 rokov člen jej výboru.

Vzťah medzi advokátmi navzájom

Východiskom (v úvahách autora, pozn. prekladateľa) v tomto prípade, podobne ako v prípade sudcovského stavu je, že majetná vrstva spoločnosti sa drží ďalej od advokátskeho povolania.

Samozrejme nie natoľko, ako od sudcovského stavu, ale nebudem sa veľmi mylíť, ak sa opriem o priemerné štatistiky.

Najnovšie sa vo veľkom uchádzajú o výkon povolania advokáta deti zo židovských rodín, spomedzi nich mnohé z veľmi majetného zázemia.

Väčšina však pochádza zo skromných, alebo až chudobných pomerov, a to z najrôznejšieho prostredia vo vzťahu k zamestnaniu rodičov, alebo predkov advokáta.

V advokátskom stave je všeobecne rozšírené vedomie nerovnosti majetkových a osobných pomerov, z ktorých advokáti pochádzajú.

Ten, kto má ročnú rentu zo zdedeného majetku do 2 do 10 tisíc forintov (vtedajšia mena v Uhorsku, pozn. autora), sa pochopiteľne pohybuje v inej spoločnosti a má iných priateľov a známych, ako ten, kto je bez akýchkoľvek prostriedkov.

Z týchto dôvodov sa nemohla vyformovať silná vnútorná súdržnosť v rámci advokátskeho stavu.

Advokátsky stav, ako taký (v Uhorsku, pozn. autora) nemá veľkú tradíciu. Veje nad ním čosi o tom, že jeho poslanie je veľké a vznešené. Ale túto jej vznešenosť, nie však z chyby advokátov, len ťažko vidieť v bežnom živote.

Písomný priebeh občianskeho súdneho konania, (zavedený ako novinka, pozn. autora) v minulosti nadchol viacerých advokátov, viacerých doslova pokazil.

Aj od najlepších z nich je možné vidieť nespravodlivé obhajoby. Čisto advokátska práca, skutkový a právny rozbor, sa pred dnešnými súdmi dostal do úzadia.

Celkom prirodzene došlo k tomu, že advokáti sa čoraz častejšie objavujú nielen výlučne v advokátskej profesii, ale sú činní vo verejnom živote, vykonávajú funkcie v samosprávach, aby získali lukratívne dobre platené zamestnania, a takto nadobudli majetok.

Okolo 500 advokátov úspešne pôsobí v krajine na verejnoprávných postoch, kde poctivo získava majetok, ale taký advokát, ktorý by ho nadobúdal zo sporových konaní sa sotva nájde.

Nemožno sa preto čudovať, že advokáti strácajú zo zreteľa svoju najdôležitejšiu úlohu, a to zastupovanie v sporových konaniach pred súdmi, keď ich hlavné úsilie sa sústreďuje na činnosti, ktoré im zabezpečia slušné živobytie.

Ja osobne (Dr. Králik Lajos, pozn. autora) som počas svojej 30 ročnej advokátskej praxe stretol len jedného-dvoch advokátov, ktorí získali honor a majetok zo sporových konaní, ale poznal som stovky takých, ktorí nadobudli majetok z mimosporovej agendy.

Hovorí sa o advokátoch zaoberajúcich sa vydržaním vlastníctva, sprostredkovaným hypotekárnymi úverov, predajom nehnuteľností, akciovými spoločnosťami, ale o sporových advokátoch takmer nepočuť. Z toho prirodzene vyplýva, že advokáti advokátske povolanie veľmi nemilujú, najčastejšie sa ho držia len preto, lebo sa pod jeho rúškom môžu zaoberať inými činnosťami.

Skvelí advokáti, predtým než by zostarli, a to či už v hlavnom meste alebo na vidieku zanechajú dráhu advokáta, a stanú sa poslancami, riaditeľmi bánk, hlavnými slúžnymi, riaditeľmi železníc, riaditeľmi akciových spoločností alebo správcami majetkov veľmožov.

Ak povolanie nedokáže ovládnuť celého človeka, ktorému nedá vážnosť a majetok, v takom povolaní len málo môže posunúť vpred stavovská samospráva. Aj u nás sa do určitej miery potvrdil tento predpoklad.

V advokátskom poriadku nie je ani jediné ustanovenie o tom, ktoré by podporovalo kolegialitu. A nehovorím to ako výčitku.

Mladí ľudia sa vydajú na dráhu advokáta a sú odkázaní len sami na seba. Je pekné od nich, že vlastnými silami a vlastnou

poctivosťou sa snažia konať v súlade s poslaním advokáta, a je potrebné považovať to za dobré znamenie, že ich odborná kvalifikácia vytvára medzi nimi vzťahy, ktoré môžu byť zdravým základom pre budovanie skutočnej advokátskej kolegiality.

Osobne som sa počas svojej praxe stretol s mnohými kolegami advokátmi, pričom pri každom stretnutí som cítil kolegiálny prístup zo strany advokátov, čo pripisujem vysokej miere ich poctivosti a úcty k povolaniu advokáta.

Našiel sa aj taký, ktorý zaostal aj za najskromnejšími očakávaniami kolegiality, ale minimálne vonkajšie zdanie zachovával aj tento.

Vzťahy medzi advokátmi možno hodnotiť v podstate za uspokojivé, vzájomné urážania sú relatívne zriedkavé. Pri tom netreba zabúdať, že kolegiálne vzťahy advokátov sa pripôsobujú miestnym vzťahom a pomerom

Na vidieku, kde je málo advokátov, sú relatívne lepšie než vo väčších mestách. Najhoršie sú asi v Budapešti. Medzi tisícok advokátov tam pôsobiaca len ťažko nastolí vnútornú kolegialitu. Budapeštiansky advokátsky stav je dosť anarchickou republikou.

Niektorí sú v ňom len krátky okamih, považujú ho za štartovaciu plochu svojej kariéry, mnohí zase za posledné útočisko. Nemožno si želať, aby vnútorné priateľstvo a láska viazalo k sebe rôzne osoby. Ale napriek tomu pocit, že sme jedným celkom, že naša kolegialita by mala byť hlbšia a silnejšia, je v každom z nás.

Členovia sudcovského stavu sa spoločensky navonok nezjednocujú. Advokáti áno. V roku 1881 advokáti založili „Advokátsky krúžok“ a v Pešti zariadili jednu skromnú klubovú miestnosť ako svoju knižnicu. Združenie sa vzdalo ambície súťažiť s bohatými klubmi hlavného mesta. Ale s úspechom sústredilo svoju činnosť na presadzovanie záujmov advokátskeho stavu a spravodlivosti, pri voľbách a vážnych stavovských otázkach, sa v ňom zlúčil celý advokátsky stav, a našiel rodinné prijatie.

Možnosti zárobku

Advokátsky stav sa podľa štatistiky zverejnenej v tejto publikácii rozrastá obrovskou rýchlosťou. Ak by sme mali na zreteli demografické údaje a teórie, ledva by sme si vedeli predstaviť priaznivejšiu prognózu, než akou sa rozrastá počet advokátskych koncipientov a advokátov v Budapešti.

Nárast je konštantný pri oboch ukazovateľoch (demografickom ako aj advokátskom), kým za prvých desať rokov (od účinnosti advokátskeho poriadku, teda od roku 1874) je možné badať menší pokles počtu, počnúc rokom 1886 je možné badať veľký nárast. Z počtu 767 advokátov sa zvýšil za 15 rokov na 1 268. Koncipienti do roku 1893 pribúdali len v skromnom počte, ale následne za necelých osem rokov narástol ich počet z 509 na 879. Zdá sa, že hlavné mesto pripútava mladých ľudí až od roku 1893, dnes je už bežnou praxou, že mladí koncipienti praktikuja až do zloženia advokátskych skúšok v hlavnom meste, a v tomto majú aj pravdu.

Zo zmien v počtoch advokátov je možné dospieť k nasledovným záverom. Zo zapísaných 2 589 advokátov v priebehu 26 rokov zo stavu odišlo 1 321 advokátov, teda viac, ako sa ich zapísalo, v súčasnosti (v roku 1901) je zapísaných 1 260, z toho vyplýva, že zo zapísaných advokátov, len každý druhý zotrvá v advokátskom povolaní, čo môže byť dôležité z hľadiska posúdenia dôchodkového zabezpečenia.

Dobrovoľne sa výkonu povolania vzdalo 383 advokátov, menovaných bolo 123, umrelo 332, na územie inej komory sa presťahovalo 301 a vyčarknutých bolo 35. Táto veľká fluktuácia advokátov v hlavnom meste dokazuje to, že advokácia v Budapešti je skutočne advokáciou hlavného mesta, ktoré slúži hlavne ako hniezdo, v ktorom sa rodia budúci advokáti, kde sa mladí ľudia po určitú dobu uchytia, vezú sa, a z ktorého následne vylietavajú za svojím šťastím, aby dali zbohom advokácii v hlavnom meste, a na druhej strane, je advokátska prax v Budapešti pre mnohých posledným útočiskom po skončení kariéry vo verejných službách.

V priemere v uplynulom období komora prijala medzi sebou ročne 69 kolegov, pričom v rovnakom období sa rozlúčila so 40 advokátmi. Sú to dôležité údaje z pohľadu dôchodkového zabezpečenia a dávajú za pravdu tým, ktorí uvádzajú, že pomery v advokátskej komore sa nedajú porovnať s tými, ktoré panujú v štátnej správe, ktoré sú takmer nemenné.

V rámci advokátskeho stavu sú sústavné sťažnosti na príliš veľký počet advokátov.

Za problém celej krajiny je považovaný obrovský nával, veľké obliehanie zo strany uchádzačov o advokátske povolenie, ktorému komory sústavne čelia. Advokáti sa sťažujú, ale mládež ďalej prichádza. Sťažby sa nedala vykynožiť medzi mladými ľuďmi, ich rodičmi, vo verejnej mienke tá myšlienka, že mladý človek urobí najlepšie, ak si zvolí dráhu advokáta, bude sa mať lepšie, ako jeho otec.

Na zárobkové možnosti advokátskeho stavu nie je možné dať jednoznačnú odpoveď. O príjmoch advokátov nie je vedená štatistika a to ani na súdoch.

Podľa štatistiky ministerstva spravodlivosti bolo na území Maďarska (bývalého Uhorska):

Rok	Počet advokátov	Počet koncipientov
1875	4 245	1 605
1900	4 806	2 214

Pričom Dr. Pauler Tivadar, pravdepodobne na základe oficiálnych štatistik, uvádzal v poslaneckej snemovni vo svojej reči v roku 1874, že v Maďarsku je 4 800 advokátov.

Z vyššie uvedených dát vyplýva, že sťažnosti na preplnenosť advokátskeho stavu nie sú celkom opodstatnené.

Z porovnania údajov v roku 1874 a z roku 1900 vyplýva celkový nárast advokátov o šiestich, čo skutočne nie je možné považovať ani za nárast počtu advokátov.

Z 28 komôr počet advokátov vzrástol len v Arade, Balažských Ďarmotách, Brašove, Bupapešti, Debrecíne, Prešove, Kečkéméte, Koložváry, Márošvásárhely, Sibiu, Veľkom Varadíne, Subotici, Segedíne, Rijeke a Temešvári, naproti tomu v Banskej Bystrici, Egri, Gyóri, Košiciach, Sihoti, Miškovci, Bratislave, Soprone, Satu Mare, Stoličnom Belehrade, počet

advokátov klesol. Dr. Gneist Rudolf pod názvom *Freie Advocatur* počet advokátov v Uhorsku považuje za „wunderlich“. Pravdou je, že doposiaľ nie je možné jednoznačne uzavrieť, či počet advokátov v Uhorsku bol alebo nebol príliš vysoký, pravdou je, že počas 26 rokov dokázali, aj keď možno v skromnejších pomeroch, prežiť.

Faktom tiež je, že od roku 1875 nemožno považovať nárast advokátov za dramatický, skôr možno povedať, že došlo k určitému poklesu počtu.

Dokážu advokáti vyžiť?

Na toto sa nedá jednoznačne odpovedať. Ani zhruba sa nedá povedať, koľko vlastne zarábajú. Vystupujú vo veciach občianskych, trestných, konkurzných, v problematike verejnej správy, hospodárskeho a priemyselného života.

Je očividné, že kde ľud tvrdo pracuje, tam sa aj advokátovi ujde dosť. Ak by sme chceli vychádzať zo štatistík ministerstva spravodlivosti o nápade vecí na súd, potom by sme museli mať na porovnanie údaje o tom, aký bol nápad vecí, v ktorých vystupovali advokáti v minulosti, čo nie je k dispozícii, pretože štatistiky vedené v minulosti boli veľmi zlé, takže na spoľahlivé závery k tejto téme nie sú vôbec použiteľné.

Len pociťovo je možné skonštatovať, že narástol objem práce na súdoch, v niektorých oblastiach výrazne, oveľa viac než narástol počet advokátov, z čoho je možné dospieť k záveru, že množstvo práce pre advokátov narástlo za sledované obdobie viac, než ich samotný počet.

Druhá vec je, či nárast množstva práce so sebou nesie aj lepšie možnosti zárobku pre advokátov.

Ani približne nie je možné odhadnúť, v koľkých veciach sa ľudia obracajú na advokátov, ale podľa poskytnutých informácií je možné dospieť k záveru, že práce je pre advokátov dosť, aj keď priznávam, že počas svojej praxe som videl veľa advokátskej biedy. Máme jedno disciplinárne rozhodnutie, ktoré vyčiarilo advokáta z radov advokátov pre žobranie. Ale príčinou chudoby nie je len údajne privysoký počet advokátov. U mnohých advokátov je problémom ich zlé finančné zázemie, z ktorého pochádzajú, alebo zdedené dlhy, alebo výdavky, ktoré presahujú ich príjmy a mnohí nepracujú tak, ako by pracovať mali.

Ja skôr považujem za zdroj problémov túžbu žiť na vysokej nohe a odpor k skutočnej svedomitej práci. Veľa vecí by bolo v spoločnosti, ktoré by priniesli advokátovi klientov, veľké meno a vysoké príjmy. Lenže to by namiesto čakania so založenými rukami na svoj veľký prípad a veľkého klienta, musel maďarský advokát pracovať a nemíňať toľko peňazí, a potom by svojou prácou a odbornosťou vzbudil dôveru klientov a advokátsky stav by bol na tom oveľa lepšie.

Z odmien advokátov priznaných v trestnom konaní je možné skonštatovať, že z týchto by nevyžila ani štvrtina advokátov, a radšej nebudem uvádzať výšku odmien advokátov, ktorú im priznávajú súdy vyšších stupňov. Často sa objavili v odborných článkoch prípady, kedy na odmenu advokáta nezostal ani jeden grajciar. Ak si advokát počas obhajoby

nepočínal svedomito, vykazoval vysoký stupeň neodbornosti, prejavil sa zákernými praktikami, bolo potrebné ho postaviť pred disciplinárnu komisiu, ale v žiadnom prípade týmto neodôvodňovať také enormné zníženie jeho odmeny.

Na porovnanie anglická snemovňa lordov v jednom prípade stanovila odmenu za odvolanie zo strany advokáta na 1 290 libier, teda 30 250 korún, aj keď pojednávanie trvalo deväť dní, aj keď sa jednalo o veľký prípad, a keď aj nechceme napodobnenie tohto prípadu v Maďarsku, aj tak odmena advokáta stanovená našimi súdmi zostáva pod hranicou zdravého rozumu.

Inak, určenie odmeny zo strany súdu je možné obísť dohodou s klientom, čo maďarský advokáti veľmi často využívajú. Tí renomovanejší sa takto navždy oslobodia od nepríjemností spojených s určením odmeny zo strany súdov (súdy rozhodovali o odmene advokáta podľa svojej úvahy, bez akejkoľvek vyhlášky, ako je tomu dnes, pozn. autora). S uznaním však treba pripomenúť, že pri stanovení odmeny súdom, súd používajúc svoju voľnú úvahu zväží pri majetkových sporoch odmenu advokáta tak, aby táto bola spravodlivá s prihliadnutím na vzťah klient – advokát. Takto napríklad Dr. Bróde Lipótoti, advokátovi z hlavného mesta, kráľovská kúria určila odmenu 25 000 forintov za skoncipovanie jedného memoranda, ktoré upravilo vnútorné pomery východnej železnice, a v prípade jedného disciplinárneho konania vyslovila, že v prípade sporu o tisícročné nájomné je odmena advokáta vo výške 40 000 forintov primeraná (pre porovnanie ročné predplatné denníka *Nedel'né noviny* stálo 8 forintov).

Koľko dajú strany dobrovoľne advokátovi, o tom údaje k dispozícii nemám.

V dávnych časoch dávali veľkí páni svojim obľúbeným advokátom 200 až 300 holdové inscriptie, ktoré mohli mať hodnotu okolo 120 000 korún. Takto dostal Dr. Teleszky István v jednej dedičskej veci hospodárstvo v hodnote 60 000 forintov, dr. Steiger Gyula, advokát z hlavného mesta, v jednej likvidácii dostal odmenu 100 000 forintov.

V konaniach o vyvlastnení pozemkov pre železnicu a obdobných, sa hovorí o sumách stotisícových, ktoré dostávajú jednotliví advokáti, v konkurzných veciach to môžu byť odmeny 20 000 až 30 000 forintov. Dr. Eotvos Károly dostal odmenu v medzinárodne sledovanom Tiszaeszlárskom spore o krvnej vine, kde boli obvinení židia z rituálneho vraždenia malých kresťanských detí, a ktorý skončil oslobodením spod obžaloby, vo výške 48 000 forintov, ktorú mu navrhol klient. Tieto veľké honoráre sú výsledkom niekoľkoročnej, niekedy aj desaťročia trvajúcej práce advokátov, sú odmenou od solventných klientov, ktorí menej pociťujú stratu niekoľkých tisícov forintov, než obyčajný človek stratu desiatich.

Krajina je však vo všeobecnosti chudobná, a preto ani jej advokáti nemôžu byť bohatí ľudia. V jednej z ročeniek budapeštianskej advokátskej komory sa dozvedáme, že 50 % advokátov nevedie veľkú kanceláriu, hoci mohla smelo skonštatovať, že týchto 50 % z advokátskej práce nevyžije. Desiati zarobia ročne možno 20 tisíc forintov, čo nevyklučuje, občasný zárobok 60 000 forintov v priebehu 30 rokov v jednom lepšom roku. 25 až 40 zarobia v priemere 8 000 forintov ročne.

ne, a sto ich zarobí od 2 000 do 3 000 forintov a 200 sa musí uspokojiť so zárobkom pod 2 000 forintov ročne.

Zdedený alebo inak získaný majetok vlastní asi 150 až 200 advokátov.

Pomerne mnohí, okolo 100, sú aktívni v priemyselných podnikoch, obchode, prenájmoch, z čoho získavajú svoje príjmy.

Dôležité je, aby si advokátsky stav zachoval status ľudí, ktorí si na svoje živobytie zarábajú poctivým spôsobom.

O sprenevere peňazí väčšieho rozsahu zo strany advokátov alebo podvodnom konaní nemám informácie. Za 26 rokov som počul o niekoľkých menších prípadoch sprenevery zo strany advokáta súd od 4 do 40 000 forintov, skoro v každom prípade sa advokát sám zastrelil, preto neodsudzujeme osobitne toho, ktorý sa už sám dosť tvrdo odsúdil.

Zlepšenie situácie nemožno očakávať ani od zverejnenia pomerov, v akých sa advokácia nachádza, pretože by nebolo v záujme štátu rozširovať sa o chudobe advokácie.

Až podstatné zlepšenie sociálnej situácie všetkých obyvateľov v štáte a zákon o odmenách advokátov, ktorý bolo škoda nechať 28 rokov ležať mimo pozornosti zákonodarcov, môže priniesť celkové zvýšenie príjmov advokátov.

Podľa nemeckého vzoru by bolo potrebné stanoviť sadzby odmien advokátov, s ponechaním možnosti dohody s klientom. Keď bude laická verejnosť vopred informovaná o nákladoch zastupovania advokátom, s väčšou dôverou sa na neho obráti a advokát sa vyhne odkázanosti na konečné rozhodnutie súdu o výške jeho odmeny.

Ťažšie už bude aplikovať ďalší liek na problém. Kým nemôže advokátsky stav skoncovať s dedinskými notármi a inými splnomocnencami v súdnych sporoch, dovtedy títo budú odnášať advokácii časť z jej zárobkov.

Lenže náš stav vidieckeho notárstva je zámerne postavený na princípe, že časť z jeho príjmov tvorí súkromnoprávna agenda. Kým nebude príjem notárstva krytý z verejných zdrojov, aby boli vylúčení zo súkromnoprávnej agendy, dovtedy sa nám nepodarí dosiahnuť zásadnejší pokrok v príjmoch advokátov.

V súvislosti so zárobkovými možnosťami advokátov je nutné otvoriť otázku numerus clausus. A to nie z toho dôvodu, že by si to téma s ohľadom na štruktúrny základ numerus clausus a jeho podstaty vyžadovala, ale preto, že mnohými je v poslednom období považovaný za všeliek na problémy advokácie. Dokonca musím povedať, že mi až zaťažko padne touto témou sa v súvislosti s advokáciou širšie zaoberať.

Keby som mal nasledovať autority, túto možnosť musí advokácia striktno odmietnuť, pretože keď sa pozrieme na Anglicko a Francúzsko, ktoré nám môžu byť vzorom slobodnej advokácie, tieto o tom nechcú ani počuť a s chudobou a biedou advokátov sa stretávajú aj tam. Bol publikovaný prípad barristu, ktorý v Londýne v roku 1901 umrel od hladu.

Hodnotovo tento inštitút odmieta tak Nemecko ako aj Rakúsko, nechcú o ňom ani počuť, hoci práve v týchto krajinách má inštitút niekoľko storočnú históriu. Napriek tomu ani jeden hlas nepočuť, ktorý by volal po jeho obnovení, zrejme preto, lebo vedia, ako účinkuje v praxi.

Je polutovaniahodné, že naša úbohá krajina sa teší tej prednosti, že prebúda z mŕtvych to, čomu sa všetci okolo tešia, že bolo nadobro pochované.

Pravdou je to, čím sa maďarská advokácia môže pýšiť, že lákadlá numeru clausus na ňu nezapôsobili. V uplynulých 27 rokoch bola otázka opakovane nastolená, ale vždy ju maďarská poctivosť odmietla.

Žiaľ, na konferencii advokátov v roku 1901 sa opäť objavila, a len vďaka veľkému boju bolo možné túto tému odstrániť z rokovacieho programu, pretože jej obhajcovia vystúpili s takými argumentami v jej prospech, aké doposiaľ neodznali.

Zástancovia zavedenia tohto princípu, tiež nezachádzajú tak ďaleko, aby bol postavený na menovaní advokátov do obvodu súdu, na druhej strane možno povedať, že problém vidia len z jednej strany a aj to nie úplne dobre.

Ich uvažovanie spočíva na predpoklade, že keď bude menej advokátov, bude viac práce a teda vyššie zárobky.

Ale život v ničom nedal za pravdu takejto matematike, lebo život všade ukazuje len jedno a to, že živobytie advokáta súvisí hlavne s jeho schopnosťami a talentom.

Z desiatich advokátov, jedného, vynesenie jeho talent a pracovitost do vynikajúceho postavenia. Teda ak by slobodnú advokáciu vykonávalo 1 200 advokátov, z nich len 120 by sa dostalo do postavenia renomovaného advokáta, s viacerými nemožno počítať, teda keby numerus clausus obmedzil počet advokátov z 1 200 na 600, z týchto 600 advokátov aj tak vynikne len 60 a 540 advokátov bude mať rovnako horšie zárobkové možnosti ako doteraz.

Zástancovia tohto inštitútu zabúdajú na to, že tento kazí advokátsky stav, advokáti zlenivejú a otupejú. Úpadok voľnej súťaže, blokovanie mladých prieborných talentov a vedomie, že akokoľvek lenivo pracuje, klient predsa len príde, všade uškodil advokátskemu stavu ako celku. Tieto skúsenosti potvrdzuje Prusko ako aj Rakúsko. Vo svojom už spomínanom diele *Freie Advokatur* Dr. Gneist Rudolf uvádza, že ak chceme zahubiť slobodné povolanie advokáta, najistejšou zbraňou je zavedenie princípu numerus clausus.

Z týchto dôvodov numerus clausus nedá advokátom želaný blahobyť, nedal to nikde, kde bol účinný, ani v Prusku, kde platil sto rokov, ani v Rakúsku, kde platil 78 rokov. Verejnosť tým stratí, lebo získa zlenivený, otupený advokátsky stav a advokátsky stav stratí, lebo sa svojho poslania ujme len slabob a bezducho.

Zástancovia numeru clausus zle videli jeho účinky. Ich ešte väčšou chybou však bolo, že nechceli precítiť, že advokátske povolanie je poslaním, ktorého naplnenie si vyžaduje poctivosť a vedomosti, na ktoré je potrebné klásť dôraz, a iné kritériá ich nemôžu vytlačiť. To, že sa advokát uskromní nie je dôležité, dôležité je to, aby sa každý vynikajúci talent mohol v tomto povolaní objaviť a uplatniť, aby advokácia vytvárala velikánov. Francúzska, ale aj maďarská advokácia poznajú veľa prípadov, kedy sa chudobný človek dostal na ten najvýznamnejší post. Úctu verejnosti a spoločnosti si advokácia získa len vtedy, ak jej poskytuje veľké služby.

Rigoróza

Tretí predpoklad na vzdelanie advokáta je rigorózna skúška. Dá sa zložiť len na univerzite, skúšky, ktoré sú na to potrebné, sú náročné a pozostávajú z 3 samostatných skúšok.

Niet žiadnych pochyb o tom, že maďarský zákonodarca sa nemohol uspokojiť so štvorročným univerzitným právnickým vzdelaním, ale rozumne rozhodol o tom, že požaduje vykonanie skúšok aj po ukončení vysokoškolského štúdia.

Ale za neprímerané a nevhodné považujem to, že nazýva túto skúšku právnym rigorózom a rovnako chybným krokom je súčasné nariadenie ľahších sudcovských skúšok. U sudcu postačuje, keď zloží dve štátne skúšky a praktickú sudcovskú skúšku, zatiaľ čo advokát musí zložiť rigoróznú skúšku pozostávajúcu z troch náročných skúšok, a následne musí ešte zložiť aj advokátsku skúšku.

Osobitne škodlivým krokom bolo zľahčenie sudcovských skúšok. Hoci ako sme videli, stalo sa tak zámerne.

V poslaneckej snemovni nepovedali celkom otvorene dôvody nižších požiadaviek na kvalifikáciu sudcu. Skutočný dôvod pritom spočíval v osobitných domácich pomeroch. Mladý dorast z vrstiev nižšej alebo dedinskej šľachty a vyššej strednej triedy (nazývanej *gentry*, pozn. autora), ako aj jeho rodičia sa obávali prístnosti rigorózných skúšok. Nie celkom bezdôvodne sa domnievali, že mladí ľudia z týchto tried nezvládnu zloženie rigorózných skúšok. V tomto prípade by však boli vylúčení z možnosti získať prestížny štátny úrad, na ktorý však boli odkázaní, vzhľadom na horšie majetkové pomery svojej triedy, a na ktorého získanie sa mohli spoľahnúť vďaka rodinným väzbám a prepojeniam.

Bolo potrebné poistiť si silu rodinných väzieb, a to bolo možné dosiahnuť len tým spôsobom, že sa k prestížnemu úradu viazala zo zákona požiadavka miernej odbornej kvalifikácie.

Toto boli hybné sily, ktoré spôsobili rôznosť v požiadavkách na odbornú kvalifikáciu v týchto dvoch profesiách. Tieto závery potvrdzuje aj 25-ročná prax.

Takmer sa nevyskytol mladík z vrstvy „*gentry*“, ktorý by zložil doktorát, s malými výnimkami, všetci zvolili profesiu sudcu alebo zamestnanie štátneho úradníka, na ktoré sa bolo treba menej učiť, a v ktorých bol kariérny postup zabezpečený vďaka rodinnému zázemiu. 25-ročná prax v oblasti menovania sudcov dokazuje, že sa nesklamali.

Je skutočným šťastím, že ministerstvo spravodlivosti prísne pristúpilo k sudcovským skúškam, a členmi skúšobných senátov menoval predsedov, a tiež predsedu výboru kúrie, Dr. Vojtecha Vavrika. Ďalším šťastím bolo, že kvôli zvýšeným nákladom na vykonanie rigorózneho skúšky, viacero chlapcov z chudobnejších pomerov si tiež zvolilo dráhu sudcu. Týmto dvom šťastným okolnostiam vďačíme za to, že sudcovský stav výrazne odborne nezaostáva za stavom advokátskym.

Takto samotní advokáti živo pocítovali slávu advokátskych rigoróz, ktoré inak aj vnútorne pozdvihli advokátsky stav, ale faktom zostáva, že obidve profesie boli definitívne zvrátené do vzájomne nevraživeho, až nepriateľského, vzťahu, v ktorom sa v súčasnosti nachádzajú.

Inak v priebehu rokov sa aj medzi advokátmi ujal ten názor, že lepšia kvalifikácia v advokátskom stave nestojí za nič, naopak, že so sebou nesie väčšie riziká, než prednosti.

Už začiatkom 90. rokov začína budapeštianska komora zdôrazňovať, že odborné kvalifikácie na sudcov a advokátov je potrebné zjednotiť. Boli dané návrhy, aj celonárodné zhromaždenie advokátov prijalo v roku 1896 uznesenie, ktoré sa týkalo tejto otázky.

Aj vláda opustila svoje niekdajšie stanovisko, ktoré obhajovala v roku 1874, a začala sa usilovať o zjednotenie. Szilágyi Dezsó navrhol v roku 1895 k zákonu o organizácii sudcov zmenu, z ktorej vyplynulo, že zjednotenie chce realizovať tak, že by sa získanie doktorátu stalo predpokladom aj na výkon funkcie sudcu. Avšak, ako povedal univerzitný učiteľ Dr. Gusztáv Schwartz na konferencii advokátov v roku 1896, v zákulisí sa niečo odohralo.

Zdá sa, že sa dávná „*gentry*“ vrstva zmobilizovala. Teda tá istá príčina, ktorá spôsobila vznik zákona o sudcovských skúškach, viedla k tomu, že Szilágyi Dezsó, stiahol svoj návrh na získanie doktorátu pre povolanie sudcu.

Zrušenie potreby získania doktorátu, ako kvalifikačného predpokladu pre advokáta, považujem za dôležité, z dôvodu úcty k jeho veľkej minulosti.

Ako v minulosti, tak aj dnes, je správne úsilie o odborné pozdvihnutie advokátskeho stavu. Ale celkom zbytočné bolo zaviesť povinnosť mať taký titul, ktorý bol po stáročia uznávaný a ctený ako vrchol právnického vzdelania. Titul *doctor juris universi* bol v stredoveku najväčším vyznamenaním, ktoré mohol dosiahnuť veced v oblasti práva. Za jeho získaním bolo veľa štúdia, verejné, dni trvajúce odborné dišputy, všetky vedené v latinskom jazyku, a vynikajúca znalosť zákonov.

Na doktora hľadíme ako na generála, ktorý už vyhral bitky, ako na profesora, ktorý už posunul vedecké poznanie vpred.

Aký zmysel malo, aby sa u nás musel stať doktorom advokát, ktorý latinsky už nevie ani čítať, a v takom veku, v ktorom ani základné prvky práva nevidí ešte celkom jasne. Ja sám som poznal jedného maďarského doktora *juris*, ktorý nevedel, že maďarská žena je plnoletá vo veku 24 rokov. Je skutočnou iróniou, keď označíme človeka, ktorý má plniť skôr úlohy poručíka, za doktora, ktorý má plniť úlohy generála, ktorý vyhráva bitky.

Musím priznať, že tento pocit ma trápil od vtedy, ako som spravil rigoróznú skúšku. Vždy som to považoval za nevhodné, že som doktorom. Čím viac som sa učil, tým menej som tento titul používal. V poslednej dobe ho už takmer vôbec neužívam.

U nás tento titul nemá ani historické korene, preto sú celkom opodstatnené výhrady maďarskej strednej triedy, dokonca aj posmešný, ironický aspekt, ktorý je s titulom doktor spájaný.

Zrušenie doktorského titulu je vhodné aj s ohľadom na právnické fakulty.

Nech patrí titul doktor opäť vede, a právnické fakulty je potrebné organizovať takým spôsobom, aby krajine vychovávali skvelých advokátov a sudcov. ■

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2017

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia

sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom je **ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmyk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmyk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný právnický časopis SAK

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 800 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
JUDr. Marek Kordík, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
doc. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Nadá Ondrišová, tel.: 02/204 227 28
ondrisova@sak.sk

Administrácia:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:

Ing. Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Darina Stračinová, tel.: 02/204 227 26
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 7. 10. 2016

Uzávierka redakčnej časti: 25. 10. 2016

Toto číslo vyšlo 12. 11. 2016

advokát
Slovenská
komora

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný článok nesmie byť popisný a svojím obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitiulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorčky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier**, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu, 290 × 343 pixelov** (to zodpovedá rozmeru 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej ploške.
8. **Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier**, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. **Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. K recenzii je potrebné dodať sken obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.**
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitiulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

